

تصوير ابو عبد الرحمن الكردي

رمان له قورئان

تدوین از یار عوسمان محمد محمد رشید

منشور
اقراء الثقافة
www.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ النُّقَافِي)

براي دانلود كتابهاي مختلف مراجعه: (مَنْتَدَى اقْرأ النُقَافِي)

بۆدابهزاندنی جوهرها کتیب: سردانی: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ النُّقَافِي)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للکتاب (کوردی ، عربی ، فارسی)

رامان له قورئان

چەند بنەمايەك بۆ تيگەيشتن

ئەندازيار عوسمان

(۲۰۰۳-۱۴۲۴ك)

به ناوی خوی به خشندهی میهره بان

رامان و چند وو شهیهك

سوپاس وستایشی بی پایان بو خوی پهروه دگاری جیهان و دروودو سه لامیش
له سهر گیانی سهررداری پیغهمبه ران و یارو یاوهر و شوین که وتوان ..
وهك مه حوی ده لیت :

که هه لگیرسا له نووری باده شه معی حوسنی جانانه
نه چیته سهر ته ریهی حه زه تی په روانه دل چبکا
واته : کاتی به هوئی نووری پاکی خوشه ویستی راستی یه وه ، دل رووناک بو وه وه
و بهر خوردار بوو له و خوشی یه بی سنوره ، ئیتر بیجگه له ریگای په روانه که
خوسو وتاندنه له پیناوی خوشه ویستدا ، چ ریگایه که هیه که له وه باشترو
مه زتر بیت ؟؟

به نووری باده که شفای زولمه تی ته قوا نه کهم چی بکه م
به شه معیکی وه ها چاری شه ویکی وانه کهم چی بکه م
واته : نه گهر به هوئی یارمه تی نووری یه زندانه وه ریگای تاریک و نووته ک
به خوا په رستی رووناک نه که مه وه و ، به و رووناک و تیشکه چاری شه ویکی
و تاریک نه کهم و خوم نه گه یه نمه خوشه ویستی راستی ، نه بی بیجگه له مه چی
هه بی ، که وا بتوانی چاره سهرم بو بکات ؟؟

جا نه گهر له دنیا ی نه ده بیات ه وه بگوا زینه وه بو زه مینی واقیعی نه مپرومان و
وردبینه وه ، بو مان دهر ده که ویت که روئی نه و چرا و روچی نه و مه شخه له له
قورئانه وه نه بیت سهر چا وه ناگری ..

بۆيە پيويستمان بە ھونەريک ھەيە بۆ تيرامان ، بە ريبەريک ھەيە بۆ تيفکرين لە گەھەري ئايەتەکان و مەودا مانای سوورەتەکان و ياسا و ريساي پيکەوہ گري بەستي تەواوي موفردەو بابەتەکانی قورئانی پيروز ..

قورئان وەك مەوسوعەيەکی بەر فراوان ليوان ليۆه لە رەھەندی ميژوويی و کۆمەلايەتی و دەروونی و زانستی ، جا دارشتنی ئەم رەھەندانە بە فۆرمە لە کردنیکی ئەدەبی و تیبھەلکیشی چەندان بواری زانستی و سەرەداوی مەعریفی وای کردووە كە ئاسان نەبیت بەبی ريبەر بتوانی پەي بە نەينیەکانی بەریت ..

ليۆه و گرنگی ئەم بابەتەمان بۆدەردەكەويت كە لەگەل پەراوہەکانی پيشتريدا رەنج و ماندووبوونی دەیان سألن و ، نزاكارن لە بارەگای پەروەردگار كە ليئنيك پربكەنەوہ لە كتيبخانەي كوردی دا ..

ئيمەش لەگەل ئەوہدا كە داواي قبول بوون و سەرفرازی دنياو قيامەت دەكەين بۆ نووسەر ، ھيواخوازين كە پسپورانی بواری قورئان زياتر لابكەنەوہ بەلای دیراساتی قورئانیداو چييان پيەكريت بيخەنە بەردەم قورئان دۆستان و ، خواش پاداشتی چاكەكاران زايە ناكات ..

عادل شاسواری

۲۰۰۳/۵/۱۸

پیشہ کی

سو پاس و ستایشی بی پایان بو خوی پوره دگاری جیہان و دروودو سه لامیش
له سہر گیانی سہرداری پیغہ مہران و یارو یاور و شوین کہوتوان ..

خوای گہورہ قورئانی پیروزی ناردووه تاوہ کو له نایہ تہکانی وردبینه و ہو
به چاکی شاره زای بین و پہ پیرہوی بکہین ، ہرہوک دہ فرمویت (کِتَابُ اَنْزَلْنَاهُ
إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ) (ص: ۲۹) واتہ : ئەم قورئانہ
پہاویکی پیروژہ دامانبہ زاندووه بۆلای تو ، بو ئەوہی له نایہ تہکانی وردبینه و ہو
خاوەن بیرو هوشہکانیش پەندو ئامۆزگاری لیوہرگرن .

ئەم نایہ تہ لہ مہ ککہ ہاتہ خواری و ، پاش ماوہ یہک
لہ سورہتی (المؤمنون) داہر لہ مہ ککہ جاریکی تر جہختی کردوہ لہ سہر وورد
بونہ و لہ قورئان و فرمووی : (أَقْلَمَ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ أَمْ جَاءَهُمْ مَا لَمْ يَأْتِ آبَاءَهُمْ
الْأُولَئِينَ ، أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُكْرُونَ ، أَمْ يَقُولُونَ بِهِ حِيَّةٌ بَلْ جَاءَهُمْ
بِالْحَقِّ وَآكَلُوا مِنْهُمُ الْحَقَّ كَارِهُونَ) (المؤمنون: ۷۰) واتہ : نایا وورد بونہ تہ و لہ م
گوفتارہ ﴿ کہ ئەم شیواژہش (أَقْلَمَ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ) سہرزہ نشتی تیاہ بویان کہ
ہق و پاستیان پیشیل کردوہ و پشتگویان خستووہ .. ﴿ پەنگہ ئەم پشت
گوی خستہ شیان لہ بہر ئەوہ بی کہ ئەم بہرنامہی کہ بو ئەمان ہاتووہ شتی و بو
باوک و باپیرانیان نہ نیردراوہ ، (دیارہ ئەمانیش کوپرانہ دوای باو و باپیرانیان
دہکەون) .. بیان لہ بہر ئەوہ یہ کہ پیغہ مہرہ کہ بیان نہ ناسیووہ ئەوہ بو تہ ہوی
ئەوہی کہ بپروا بہ پە یامہ کہی نہ کەن ، یاخود (بی شەرمانہ) دەلین : شییتی
سہری ئاواہ ، نہ خیر وانی یہ ، بہ لکو پاستی و ہقی بو ہیناون ، بہ لام زۆر بہ بیان
رقیان لہ پاستی یہو پیی سہ غلہ تن ..

له مه دینه ش قورئان جاریکی دیکه جهختی کرده وه سه روردبونه وه و له باسی
 دوپووه کانداهرمموی (أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَكَوْكَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ
 لَوْ جَدُّوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا) (النساء: ۸۲)
 واته: نه وه بوق سه رنجی قورئان نادهن ولی وردنابنه وه؟ خو نه گهر له لایه ن
 که سیکی تره وه بوايه جگه له خوا بینگومان جیاوازی و دژایه تی یه کی زوریان
 تیاده دژایه وه.

له سوره تی (محمد) یش دا جاریکی دیکه له مه دینه هه مان سه رزده نشتی دوو
 پووه کانی کرد و فهرمموی (أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا)
 (محمد: ۲۴) واته/ نه وه بوچی وردنابنه وه له قورئان؟ ناخو دله کانیان قفل دراوه
 ؟ ناشکرایه مروقی بپوادار له قورئان بیزار نابو، له زور خویندنه وه و دووباره
 کردنه وه ی دا هه رگیزه جایباته کانی دواپی نایه ت.. بویه تا پوژی قیامت
 ده رگا و الایه بو هه رکه سی بیه وی له قورئان وردبیته ره.. خوی گهرده ش
 به فه زلی خوی نه م نرسینه بکاته هوکاریک بو چاکتر وردبونه وه و تیگه یشتنی
 زیاتر له قورئان وسودی موسلمانان ..
 ئیستاش فهرممون ئیوه و بنه ماکانی وردبونه وه له قورئان:

یه که م/هه موو وشه یه که له قورئاندا جینی خوی گرتووه :

نه گهر باش وردبینه وه ، ده بینین په یوه ندی هه یه له نیوان وشه کانی نایه تیکی
 سوورده تیگدا و هه رییه که یان بهوردی و به حیکمه ت دانراوه .. بو نمونه :
 یه که م: هه ر وشه یه کی قورئانی پیروژ وه ک دنکه مرواری یه ، که به ته نها
 بوخوی جوانه، کاتیک له پارچه یه که ئالتونیش دا دانه نری، هه رجوانه، کاتیک
 ملوانکه یه کیشی لی دروست ده کری هه ر نایابه و ده گونجی له گه ل دنکه کانی
 ترده ... هه یچ پیتیک یا وشه یه که یان سه رو بوړیک له قورئاندا زیاده نییه و به بی

هووده نه هاتوو ودهستی په روهدگار نه خشاندویه تی، ئه وهی تی ی بگات
سه ری ده سوړمی له گه وره یی وناوازه یی ئه م قورئانه ..

قورئان د هغه رمویت (خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ يُكْوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ
وَيُكْوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى إِلَّا هُوَ
الْعَزِيزُ الْعَقَّارُ) (الزمر: ۵)

واته / خاوه ند ئاسمانه كان وزه وی له سه ر بنچینه ی هه ق وپاستی دروست
کردوو ه ، به شیوه ی که وانه یی شه و به سه ر پوژدا ده هیئت و به ه مان شیوه ش
پوژیش به سه ر شه و دا دینیت ، خوړومانگیشی پام کردوو ه و پای هیئاو ن
(له فه رمانی دهرناچن و له خزمه تی ئاده میزاد دان)، هه ریبه که له وانه له چه رخ
و خولدان تا کاتیکی دیاری کراو، ئاگادارین هه ر خوایه زوړ به دسه لاتو و
لیخوش بوو ه ... له م ئایه ته دا هه موو ووشه کان په یوه ندیان به یه که وه هه یه و،
دیاردی پوژوشه ویش په یوه ندی یان هه یه به پام کردنی زه وی و خوړ ومانگه وه و
هه روه ها په یوه ندیشیان هه یه به خولاندنه وه و جولانی زه وی ومانگ و خوړه وه
که هه ریبه که یان له خولگه ی تایبه تی خو ی دا بو ما ویه کی دیاری کراو به رده و ام
ده بی و هه ریبه که یان نه جه لی خو ی هه یه ..

دووهم / قورئان باسی سه ختی سزای دوزخ ده کات وده فه رمویت: (وَلَنُنَزِّلَهُمْ
نَقْحَةً مِّنْ عَذَابِ رَبِّكَ لِيَقُولَنَّ يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ) (الانبياء: ۴۶)

لیړه دا قورئان بو دهر خستنی سه ختی وگرانی سزای دوزخ باسی کاریگه ری
که مترین سزا ده کات ، تاپیمان بسه لمینی نه گه ر به که مترین سزا ئاوا هاواریان
لی هه ستی و به رگه ی نه گرن ئه ی ده بیټ هه موو سزاکه چو ن بیټ ؟؟

له م ئایه ته دا چه ند ووشه یه که به کار هاتوو ه که هه مووی کار له سه ر که م
کردنه وه ده که ن، (لئین) واته : نه گه ر ، بو (تشکیک) هه که می
ده گه یه نیټ، (مس) به ریان بکه وی، و شه ی (أصابع) ی به کار نه هیئاوه که مانای

تووش بوون و بهرکه وتنی زور و به هیزه ، (نَقَحَة) بونیکسی کهم...
 هروه ها (تنوین التنکیر) ی هیه که بو مه بهستی کهم کردنه وه به کار هاتووه...
 (من عذاب) به شیک له سزا نه که هموو سزا که ! وشه ی (الکمال ، العقاب)
 به کار نه هاتووه که سزای گه وره ترن ، (ربک) پهروه دگارت ، له جیاتنی
 وشه ی (القهار ، الجبار ، المننقم) به کار هاتووه... (لِیَقُولَنَّ) (تأکید) ی تیا به به (لام) و
 به (نونی تأکید) ، که به دلنیا یی زوره ها واریان لی هه لدهستی...

جامانای نایه ته که بهم جورهی لی دیت: سویند به خوا نه گهر که می که له
 هالوی یان (بونی) سزای پهروه دگارت بی به سه ریانا ، نه وه خوانه ناسان به کول
 ده لین : هاوارو نا هو ناله بو ئیمه ، به راستی ئیمه سته مکار بوین... بهم شیوه یه
 ده بینین که هموو یه کی له وشه کان له خزمه تی مانای نایه ته که دان که نا کری
 بگوردرین بو وشه ی تر.. هروه ها نا شکر اشه که نه م نایه ته په یوه ندی هیه به
 نایه ته کانی پیش خوئی ودوای خوئی وه وه به جوانی جی ی خوئی کردوت وه و
 پوئی خوئی بینوه له سوره تی (الانبیاء) دا...

سییه م: قورنان باسی میوه ی دنیا ده کات که بو خواردن و گه لیک شتی تر
 به کار دیت ، وه ک وشک کردنه وه و کردن به دوشاو و فروشتن و .. هتد ، بو یه که
 باسی ده کات ده فهرمویت (ومنها تآکلون) ، به لام بو میوه ی به هشت که ته نها
 بو خواردنه ده فهرمویت (منها تآکلون) :

(فانسانا لکم به جنات من نخیل واعناب ، لکم فیها فواکه کثیره و منها
 تآکلون) المؤمنون ۱۹/ ، نه مه له دنیا دا ، له به هه شتی شا (وتلك الجنة اورثتموها
 بما كنتم تعملون لکم فیها فاکه کثیره منها تآکلون) الزخرف ۷۳
 که واته پی تی (و) به مه به ست دانراوه و مانایه کی تر نه دات به دهسته وه ..

بڼه‌مای دووهم / دووباره‌بوونه‌وه‌ی نایه‌ت له‌سه‌ر مه‌سه‌له‌یه‌ك بۆ جه‌خت
كردنه‌ سه‌ر نه‌و مه‌سه‌له‌یه‌یه‌و له‌هه‌مان كاتدا یه‌كتری ته‌واو ده‌كهن ....

ئه‌وه‌ی كه‌سه‌یری قورئان ده‌كات چه‌ند نایه‌تیك ده‌بینی له‌سه‌ر مه‌سه‌له‌یه‌ك
دووباره‌بوته‌وه‌ رهنه‌گه‌ و ابزان‌ی هه‌روا بی‌مه‌به‌سه‌ت دووباره‌بوته‌وه‌، یان و ابزان‌ی
ته‌نها بۆ جه‌خت كردنه‌ سه‌ر نه‌و مه‌سه‌له‌یه‌ چه‌ند جار باسكراوه‌، كه‌ له‌پراستی‌دا
ئه‌گه‌ر ورد ببینه‌وه‌ ده‌بینین دووباره‌بوونه‌وه‌ی هه‌ر نایه‌تیك، بۆ جه‌خت كردنه‌
له‌لایه‌ك و له‌لایه‌كی تریشه‌وه‌ ته‌واو كردنی لایه‌نه‌كانی باسه‌كه‌یه‌، تا هه‌رچی‌یه‌ك
په‌یوه‌ندی به‌و باس و مه‌سه‌له‌یه‌وه‌ هه‌یه‌ هه‌قی خو‌ی بدیستی و بپروادار به‌رچاو
پوون بی‌ت... (ته‌نانه‌ت چیرۆکی هه‌ر گه‌لیك كه‌ له‌ قورئان‌دا باسكراوه‌و له‌چه‌ند
سووره‌تیكدا دووباره‌بوته‌وه‌، هه‌ر جاره‌و چه‌ند شتیکی نو‌ی‌ی ئی‌باس ده‌كات
كه‌ بۆ ئه‌وشوینه‌ پێویسته‌)...

نموونه‌ی یه‌كه‌م / له‌قورئاندا له‌دوو جیگا‌دا باسی نه‌كوشتن وزینده‌ به‌چال
نه‌كردنی منال‌هاتوو، ئه‌گه‌ر ئی‌وردینه‌وه‌ یه‌كه‌میان، جله‌وگیری ده‌كات له
كوشتنی منال‌ه‌گه‌ر له‌به‌ر ئه‌وه‌ بی‌ت كه‌ ئه‌و كه‌سه‌ بترسی‌ت له‌ داها‌توو‌دا هه‌ژار
بكه‌وی‌ت و نه‌توانی‌ به‌خپوی بكات، واته‌ ئی‌ستا‌حالی باشه‌و له‌داها‌توو‌ده‌ترسی،
دووهمیش باسی‌ حاله‌تیك ده‌كات كه‌ كه‌سیك ئی‌ستا هه‌ژاره‌و به‌بیانوی ئه‌وه‌ی
كه‌ ناتوانی‌ ئی‌ستا به‌خپوی بكات، مناله‌كه‌ی خو‌ی ده‌كوژیت... دیاره‌ ئه‌مه‌
دوو‌حاله‌تی جیا‌وازن و قورئان چاره‌سه‌ری هه‌ردوو‌حاله‌ته‌كه‌ ده‌كات و یه‌كتری
ته‌واو ده‌كهن..

نایه‌تی‌یه‌كه‌م / (ولاقتلوا اولادكم خشيةً إِملاق، نحن نرزقهم وإياكم، إن قتلهم
كان خطاً كبيراً) الإسراء ۳۱ واته‌/ مناله‌كانتان مه‌كوژن له‌ ترسی‌هه‌ژار

بوون (له داها توو)، چونکه ئیمه بزق و پۆزی ئه وان و ئیوهش ده دهین، به پراستی
کوشتن وزینده به چالکردنیان هه له یه کی گه وره بووه.

ئایه تی دووهم / (ولانقتلوا اولادکم من املق ، نحن نرزقکم وایاهم) ۱۵۱ الانعام
واته / مناله کانتان مه کوژن وزینده به چالیان مه که ن له به ره ئه وهی هه ژارن ، چونکه
ئیمه پۆزی ئیوه و ئه وانیش ده دهین... له ئایه تی یه که مدا ده ترسن مناله که بیته
مایه ی هه ژاریان له داها تودا وشه ی (نرزقهم) ی پیش خستوو، واته بزقیان
له گه ل خویانه و، له دووهم دا که خویان هه ژارن و ده ترسن به مناله که زیاتر
هه ژارین، وشه ی (نرزقکم) پیش ده خات واته بزق و پۆزی ده دهین به ئیوه و
به ئه وانیش...

نووێسه ی دووهم / له مه سه له ی شوینکه و تن و لاسایی کردنه وهی کویرانه ی
باو با پیراندا، دوو ئایه ت هه یه ، یه که میان له مه که و دووهمیان له مه دینه ها تو ته
خواری و ، له یه که میاندا ده فه رموی (اَلَمْ تَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمٰوٰتِ
وَمَا فِي الْاَرْضِ وَاَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَاهِرَةً وَّبَاطِنَةً وَّمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللّٰهِ
بِغَيْرِ عِلْمٍ وَّلَا هُدٰی وَّلَا كِتٰبٍ مُّبِیِّنٍ ، وَاِذَا قِیْلَ لَهُمْ اَتَّبِعُوا مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ قَالُوْا بَلْ
نَتَّبِعُ مَا وَّجَدْنَا عَلَیْهِ اٰبَاۗءَنَا وَاُولُوْا كَانَ الشَّیْطٰنُ یَدْعُوْهُمْ اِلٰی عَذَابِ السَّعِیْرِ)
(لقمان: ۲۱-۲۲) واته / ئایا سه رنجتان نه داوه که به پراستی هه رچی له ئاسمانه کان
و زه ویدا هه یه هه ره مووی خوا بو خزمه تی ئیوهی دروست کرد و وه بووی پام
کردوون، هه روها به فراوانی ناز نیعمه تی ئاشکرا و په نهانی به سه ردا پزاندوون ،
له گه ل ئه وه شدا هه ندیک له خه لکی موجد له وه ده مه ده می ی نابه جی ده رباره ی
خوا و به رنامه که ی ده که ن، بی هیج به لگه یه کی زانستی و پزینمایی یه کی
پیغه مبه ران و په راو یکی بوون که ره وه ی خوایی... کاتیکیش پینان بو تریت
شوینی ئه و به رنامه یه بکه ون که خوا نارد و ویه تی، ئه وه ده ئین: نه خیر شوین
ئه وه ناکه وین، به لکو هه ره شوینی ئه و شتانه ده که وین که باو با پیران

وما مؤستایانمان په پیره و بیان لیکر دووه، نایا نه گهر شه یثانیش بانگی کرد بن بؤ
سزای داگیر ساوی دوزخ ، هره پیره وی ده کهن ؟!

له نایه تی دووه میاش دا ده فهر موی (وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أُولَئِكَ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ)
(البقرة: ۱۷۰) واته/ نه گهر بهو خه لکه نادانه بوتریت : شوینی نهو بهر نامه یه
بکه ون که له لایه ن خواوه ره وانه کراوه، ده لاین: نه خیر ، هره شوینی نهو
ده که وین که باوو با پیرانمان پیوهی نالووده بوون وله سهری راهاتوون، نایا نه گهر
باوو با پیرانیشیان تی نه گه یشتوو هیچ نه زان بن و هیدایهت وهر نه گرن ،
هره دوایان ده که ون؟؟!... له جاری یه که مدا هیرششی تیانیه بؤ سهر باوک
وبا پیریان چونکه له مه که نهو زیاتر قورس ده که و ته وه له سهریان وله سهر
باوو با پیریان لاریان نه بوو خو به کوشت دان ، به لام له مه دینه شهر هه لگیر سا بوو
، جائیتر هیرش ده کاته سهر باوو با پیرانیان که عه قلیان نه بووه و هیدایه تیان
ورنه گرتوو وه هره دوو نایه ته که ش یه کتری ته و او ده کهن وجهخت ده که نه سهر
نه وهی که چاولیکه ری کویرانه کاریکی نه شیاوو خراپه و ناگونجی که سی بیکات
که خوا نیعمه تی عه قل و بیرو هوشی دا وه تی.....

نه وونه ی سی یه م/ قورئان له ده شوین دا باسی داوای کافره کان ده کات که
فرسه تیکی تریان بدری تی و بگه ری نه وه دنیا تا چاکه بکه ن ، جا هر یه که یان
ته و او که ری نه وانی تره و مانا و مه به ستیک پیشان ده دات که جیا وازه له وانی تر :
یه که م/ له سهره مرگدا کافره کان ده لاین : (حتی اذا جاء احدهم الموت قال رب
ارجعون لعلی اعمل صالحا فیما ترکت کلا انها کلمه هو قائلها ومن ورائهم
برزخ الی یوم یبعثون) المؤمنون ۰۰ واته/ نه وکاته ی مردن دیت و یه خه
به یه کیکیان ده گریت ده لیت : په روه ردگار بمگیره روه بؤ دنیا به لکو چاکه بکه م
و نه و هه لانه ی له ده ستم چووه له مه و دوا له ده ستمی نه ده م ، پی ی

دهوتریت: نه خیر نه وه قسه یه که نهو بوخوی دهلیت ، به لکوده بیت له جیهانی
به رزه خدا له نیوان مردن وزیندووبونه وه داچاوه ری بیت ..

دوووه/دوای زیندووبونه وه وحه شر، کافران به کومهل به زه لیلی و دامای و
سه رشوری دهلین: په روه دگارا بینیمان ، بیستمان ، بمانگیره وه تاجا که
بکهین نیمه به راستی نیستادنیاين (ولو تری اذ المجرمون ناکسوا رؤوسهم
عند ربهم ، ربنا ابصرنا وسمعنا فارجعنا نعمل صالحا انا موقنون) السجده/ ۱۲
سییه/ کاتی سزاکه ده بینن له دلی خویندا دهلین: ناخوړینگا چاره مان
هه بی وبگهړینه وه بو دنیا (وتری الظالمین لما راوا العذاب یقولون هل الی
مرد من سبیل ، و تراهم یعرضون علیها خاشعین من الذل ینظرون من طرف
خفی وقال الذین امنوا ان الخاسرین الذین خسروا انفسهم واهلیمهم یوم القیامة الا
ان الظالمین فی عذاب مقیم) شوری / ۴۵ ..

واته/ سهره نجام تاوانباران ده بینیت ده برینه سهر دوزخ ، هه موو په ست و
زه لیل ولاره مل وخه جاله تن ، له شهره زاری وترسدا له ژیره وه به تیله ی چاو
ده روانن بو ناگره که ، ئا له و کاته ناهه موارو ناخوشه دا نه وانه ی باوه ریان
هینا وه دهلین: به راستی خه ساره تمه ندو زهره رمه ندان نه مړو نه وانه که خوینان
وکه س وکارو مال و مندالیان له ده ستدا وه له قیامه تدا، (واته: نه گهر که س
وکاریان له به هه شت بی به مان چی؟! وه نه گهر له دوزه خیشدا بن نه واکه س
فریای که س ناکه وی، که واته که س وکاریان له ده ستدا) به راستی سته مکاران له
نازارونه شکه نجه ی به رده وامدان ..

چواره/ ئنجا کافران ده گه پین به دوای تکاکارو شه فاعه تکاریکدا به لکو
لیخوش بوون یان گه پانه وه یان بو مسوگهر بکات (هل ینظرون اِلَّا تَأْوِيلَهُ يَوْمَ
يَأْتِي تَأْوِيلَهُ يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ فَهَلْ لَنَا مِنْ
شُفْعَاءَ فَيَشْفَعُوا لَنَا أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلْ غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ قَدْ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ

عَلَهُمْ مَا كَانُوا يَقْتُرُونَ) (الأعراف: ٥٣) واته/ ئایابی باوه پان چاوه پری چی ده کهن جگه له پیشنهاتن و پروودانی هه پره شه قورئانی یه کان؟ جا ئه و پوژهی که هه پره شه و به ئینه کان دینه دی، ئه وانه ی پیشتر فه راموشیان کردبوو ده ئین: به راستی پیغه مبه رانی پهروه دگارمان هه قیقه ت و راستی یان هی نابوو، ئه ری ئه وه که سیك نی یه تکامان بو بکات؟ به لکو خوا بمانه خشیت یا خود بگه پینه وه بو دنیا و کارو کرده وه ی چاک بکه ین، نه که ئه وه ی که ئه وسا ده مانکرد، به راستی ئه وانه خو یان دو پاندو هه رچیان هه لبه ستبوو و باوه پریان پی ی هه بوو، لییان ون بوو...

پیتجه م/ نجا که ده چنه لای ناگره که وه و سه ره نجامیان ده بینن وه وه له کانیان بو گه پانه وه سوودی ناییت، داوانا کهن، به لکو خوژگه به گه پانه وه ده خوانن! (وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا يَا لَيْتَنَا نُرَدُّ وَلَا نُكَذِّبُ آيَاتِ رَبِّنَا وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ، بَلْ بَدَأ لَهُمْ مَا كَانُوا يُخْفُونَ مِنْ قَبْلُ وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا لُهُمْ عَنْهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ) (الأنعام: ٢٧-٢٨) واته/ ئه گه ر ئه وانه بیینی له قیامه تدا له سه ره لیواری دوژه خ راوه سستی نراون و ده ئین: خوژگه جار یکی تر بیانگی راینایه ته وه بو دنیا، ئه وسا هه رگیز نیشانه و به لگه و ئایه ته کانی خوامان به درو نه ده زانی وله به پرواداران ده بوین، نه خیر راست ناکه ن به روا ناهینن، بیگومان ئه وه ئاواتیکی ئه سته مه، هه موو ئه و کارو کرده وه و پیلانانه ی که پیشتر ده یانشاردوه، ئیستا وانا شکرا بووه بو یان، خو ئه گه ر بگی ردرینه وه بو دنیا، ده ست ده که نه وه به و کارو کرده وانه ی که جار ان ده یانکرد، به راستی ئه وانه دروژنن.

شه شه م/ پاش ئه وه ی ده چنه دوژه خه وه و سزا ده چیژن و ده زانن خوی گه وره وه عدی خوی برده سه رو سزای دان، ئینجا داوا ده که نه وه، به لکو پری یان بدری بگه پینه وه دونیا و ده ئین (وَمَنْ حَقَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فِي

جَهَنَّمَ خَالِدُونَ، تَلْفَحُ وَجُوهَهُمُ النَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ ، أَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُنثَىٰ عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ بِهَا تُكذِّبُونَ، قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ ، رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِن عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ، قَالَ اخْسَأُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُنِي (المؤمنون: ١٠٨)

واته/ئهو كه سهی تهر از وی چا كه كانی سووك بیټ، ئه راته ئهو كه سانهن خوږیان له دهست داوه خوږیان خه سارو پيسوا كړدوه، ده بیټ هر له نار دوزخ خدا ژبانی نه پراوه ببه نه سهر، بلیسهی ئاگر دم وچاویان ددبرژینیټ، هه موریان دم وچاویان ده شیویټ، (ئه وسا خواوند پرساریان له دهكات) قایا کاتی خوږی نایه ته کانی من به سه رتانداه ده خویندراپه ره، كه چی ئیره پرواتان پی نه بو وبه دروتان ده زانی؟ سه ره نجام به كه ساسی یه ره ده لین: په رره دگارا ناگبه تی ونه هامة تی شانی گرتین و زال بوو به سه رماندا، ئیمه كه سانیکي گومرا بووین، په رره دگارا له ناو ئاگری دوزخ و سزاکه ی دهرمان بهینه ئه گهر جاریکی تر گه پراپه وه بو گومرایی ئه وه ئیتر دیاره ئیمه كه سانیکي سسته مکارین، خرای گه ره له وه لامیان دا ده فره مویت: بی دهنگ بن وده متان داخه ن، قسه شم له گه ل مه که ن.....

هه وه ١٣/ ئنجا كه له وهش بی هیوا ده بن، واده زانن به هاوارهاوارو دهنگه دهنگ په حمیان پیده كری و سزایان سووك ده كری وده گپه درینه ره بو دنیا، دیاره ئه مهش هر سوودی نابیت (وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فِيمَوتُوا وَلَا يُحْفَفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَافِرٍ، وَهُمْ يَنْظُرُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلْ أُولَئِكَ نُعَمِّرُكُمْ مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمْ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ) (فاطر: ٣٧) واته/ئه وانهی كافرو بی پرابووین، دوزخ بویان نامادهیه، بریاری له ناوچوونیان نادریت، تابمرن وپزگاریان بیټ! ته نانهت به شیک له سزاکهش له سه ریان كه م ناكریته وه، ئا به وشیویه هه موو كافرو بی باوه ره سه رسه خته كان سزا ددرین

وتولّهيان لى دەستينين . ئەوانە گريەو زارى وهاوارو قىژەو نالەيان لەناو
 دۆزەخدا لى بەرز دەبىتەو و بەكە ساسى يەو دەلّين: پەرەردگار دەرمان بەينەو
 پزگارمان بکە لەم حالە، مەرج بىت کارو کردەو وى چاک ئەنجام بەدين، نەك
 ئەو وى كە جاران دەمانکرد، لە وەلامياندا خواوهند دەفرمويّت : ئايائەو وەندە
 تەمەنمان پى ئەبەخشين، ئەو وى بىهويّت بىرى بکاتەو تىايدا بىربكاتەو؟!

بىداركەرەو هشتان بۆ هات، (ديارە هەموو خەجالەت و سەر شوپر دەبن و قسەيان
 نامىنيت) بۆيە پىيان دەوترىت: كەواتە دەبچيژن سزاي سەختى دۆزەخ، چونكە
 سته مكاران هىچ پشتىوانىكيان نى يە ...

هەشتەم/ سزاو نازارى دۆزەخ كافران بىزار دەكات و هىچ چارهيان نامىنى تەنها
 ئەو نەبىت كە داوا دەكەن تاقە پۆژىك بەشيك لە سزاكەيان لەسەر سووك
 بكرىت، ديارە بۆ ئەمەش وەلاميان نادريتەو: (وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ
 جَهَنَّمَ ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِّنَ الْعَذَابِ، قَالُوا أَلَمْ تَكُ تَأْتِيكُم رُسُلُكُمْ
 يَالْبِئْسَاتٍ قَالُوا بَلَى قَالُوا فَادْعُوا وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ) (غافر: ٤٩)
 واتە/ ئەوانەى كە لەناو ئاگرى دۆزەخدا بە فرىشتەكانى كارگىرى دۆزەخ
 دەلّين: داوا لە پەرەردگار تان بکەن، تەنها پۆژىك بەشيك لەسزاو نازارمان كەم
 بکاتەو.. ئەوانيش لە وەلاميان دا دەلّين: باشە مەگەر پىغەمبەرەكانتان بە
 بەلگەو نيشانەى پوون و ناسكراو، پەوانە نەكرابوون بۆتان؟ هەمووان دەلّين :
 بەلى، راستە، ئنجا فرىشتەكان دەلّين: دەى كەوايوو هەر داوا بکەن و بيارپىنەو،
 بىگومان داخوازى و پارانەو وى كافران بەهىچ ناچىت ، تازە هىچ نرخىكى
 نىه وگىرا نايىت...

نۆيەم/ كاتى بى هيو دەبن لە دەرچوون لە دۆزەخ و كەم كردنەو وى سزاكەى ،
 ئنجا داوا دەكەن لە كارگىراني دۆزەخ ، كە داوا بکەن لەخوا كە بەيەكجارى
 لەناويان بەرىت: (إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي عَذَابِ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ، لَا يُفْتَرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ

مُبْلِسُونَ، وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ، وَنَادَوْا يَا مَالِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رُبُّكَ قَالَ إِنَّكُمْ مَا كُنْتُمْ ، لَقَدْ جِئْنَاكُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنْ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ (الزخرف: ٧٨) واته/ بهراستی تاوانباران لهناونازارو سزای دوزخ دا بههمیشهیی دهمیننهوه، نازارو سزا لهسهریان کهم ناگریتهوه، لهکاتیکیدا ههموشیان تیایدا نائومیبدو بی هیوان.

جاوه نه بیئت ئیمه سته ممان لی کردبن، به لکو ههرخویان سته مکار بوون، دوزخ خیه کان ههوار ددکه ن، نهی مالیک (که فریشتهی سه ره شتیاره): با په ره وردگارت بمان کوژیئت، دهبا بمرین وکو تاییی بهم سه غله تی به مان بیئت، له وه لامیاند ا ده لیئت: بهراستی نه وه جیتانه و تیایدا بو همیشه ده بیئت بمیننه وه، سویند به خوا بهراستی ئیمه په یامی هه ق وراستیمان بو ئیوه ره وانه کردوه، که چی زور به تان حه زتان له حه ق وراستی نیه و لی بیزارن.

دهیه ٤٤ / کافره کان هه رکات سهیری کارو کرده وهی به دیان ده که ن وده زانن هه رچی وه عدو په یمان وقسه ی پیغه مبه رانه راست دهرچوون ، ئاوات ده خوازن که خوژگه پاش زیندو کردنه وه ببونایه ته وه به گل و تیا بچونایه ته وه، یان هه ر زیندوو نه کرانایه ته وه و هه ر نه بوونایه ... جائه مه له دوا ی هه مووبی هیوا بوونه کانیا ن بیئت، یان له گه ل هه موو قوناغیک که پیشتر باسما ن کرد بیلین هه ر ده گونجی (یوم یظنر المرء ما قدمت یداه و یقول الکافر یا لیئتی کنت ثراباً) (النبأ: ٤٠) واته/ قیامت پوژیکه که ئاده میزاد سهیری کرده وه کانی ده کات که پیشتر کردوونی ، خوانه ناس ده لیئت: خوژگه هه ر خاک بوومایه و ئاوا زیندوو نه کرامایه ته وه و گیرم نه خوار دایه ...

نموونه ی چواره ٥٥ / وتمان په یوه ندی هیه له نیوان ئایه تی سوره تیک وئایه تی سوره تی تردا که له سه ر یه که مه سه له هاتوون ، نه وه تا له مه که که

فهرمانیک هاتووہ بۇ حەزرت (ص) کہ دوور بکہ ویتەوہ لە کۆپو کۆمەلی ئەوانە ی
 کہ سووکایەتی ئەکەن بە نایەتەکانی خوا ، پاشان لە مەدینەش جەخت
 دەکاتەوہ سەر ئەم مەسەلە یە و نامازە دەکاتەوہ بۇ فەرمانە کە ی کہ لە مەککە
 ناردبوویە خواری....

خوای پەرەردگار لە مەککە لە سورەتی (الانعام/ ٦٨) دا فەرمان ئەدات بە
 حەزرت (ص) و دەفەر مویت (وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ
 عَنْهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرِ
 مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ) (الأنعام: ٦٨)

واتە/ کاتیک ئەوانەت بینی کہ سووکایەتی بە نایەتەکانی ئیمە دەکەن، ئەو
 پشتیان تی بکہ و کۆپو کۆبونەوہ یان بە جی بهینە هەتا ئەو کاتە ی دەچنە سەر
 باسیکی تر، کاتیکیش ئەگەر شەیتان لە بیری بردیتەوہ کہ دوور بکہ ویتەوہ
 لیان، هەر ئەو نەدە ی بیرت کەوتەوہ لە گەل گەلی ستەمکاراندا دامە نیشە ..
 لە شار ی مەدینەش دوو پووہ کان بە پوو کەش موسلمان بوون و لە دلیشەوہ دژی
 بەرنامە ی خوا بوون ، بۆیە هەر فرسە تیکیان بۆ هەلکەوتایە تانە و تەشەریان
 ئەدا لە موسلمانان و ژەهری خویمان دەرشت .. بۆیە جاریکی تر لە باسی
 دوو پووہ کاندا جله و گیری کرد لە دانیشتن لە کۆپو کۆمەلی ئەوانە ی کہ
 سووکایەتی بە بەرنامە ی خوا دەکەن و نامازەشی بۆ فەرمانە پیشترە کە ی
 مەککەش کردو، فەر مووی (بَشِّرِ الْمُنَافِقِينَ بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ
 الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَلِيَّتُهُمْ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةُ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَقَدْ
 نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتَ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا
 مَعَهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِنَّكُمْ إِذًا مِثْلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ
 وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا) (النساء: ١٤٠)

واتە : ئە ی پیغە مەبەر (ص) مژدە بە دوو پووہ کان بەدە کە بە پراستی سزایەکی بە
 ئیشیان بۆ نامادە کراو ، ئەو دوو پوووانە ی کہ بی باوہرە کان دەکەنە پشتیان

ویاوه‌ری خوْیان له جیاتی برواداران ، ئایا ده‌یانه‌وئیت ده‌سه‌لآت وسه‌ربه‌رزیاں له‌لای ئه‌وان ده‌ست بکه‌وئیت ؟ ئه‌وانه به‌هه‌له‌ داچوون ، چونکه به‌پراستی ده‌سه‌لآت وبالاده‌ستی وسه‌ربه‌رزى هه‌ر هه‌مووی بوْ خوایه، به‌پراستی خواى گه‌وره له‌ قورئاندا ئه‌م بریاره‌ی پئیشتر ناردووه بوْ سه‌رتان ،(مه‌به‌ست فرمانه‌که‌ی مه‌که‌که‌یه) که هه‌رکاتیک له‌جی‌یه‌که‌دا گوئتان لی‌بوو کوفرۆ گالته به‌ ئایه‌ته‌کانی خوا ده‌کرا، ئه‌وه دامه‌نیشن له‌گه‌ل ئه‌وانه‌دا هه‌تا قسه‌و باسه‌که‌یان ئه‌گوڤن ، ئه‌گه‌ردانیشتن وگویی نه‌ده‌نی ئه‌وه به‌پراستی ئی‌پوه‌ش له‌وکاته‌دا وه‌ک ئه‌وانن وحبیسابی ئه‌وانتان بوْ ده‌کری ، به‌پراستی خوا دوو‌پووه‌کان و بیباوه‌پان هه‌موویان له‌دۆزه‌خ دا کۆ ده‌کاته‌وه .. ئه‌م ئایه‌تانه‌ی (النساء) لۆمه‌ی ئه‌وانه ده‌کات که به‌ گویی فرمانه‌که‌ی پئیشویان نه‌کردووه که هه‌رزوو له‌مه‌که‌که هاتۆته خواره‌وه‌و پاشان زیاتر پوونی ده‌کاته‌وه که نابی دۆستایه‌تی بکری له‌گه‌ل ئه‌وانه‌ی که دژایه‌تی ئیسلام ده‌که‌ن وگالته‌ی پئیده‌که‌ن، ئینجا ئه‌وانه‌ش که‌وا ده‌که‌ن وگویی ناده‌نی به‌دوو‌پوویان دانه‌نی و هه‌په‌شه‌ی دۆزه‌خیشیان لی ده‌کات .. لی‌روه په‌یوه‌ندی نیوان ئه‌و دوو‌فرمانه‌ تئیده‌گه‌ین که قورئان خوْی ئاماژه‌ی بوْ ده‌کات ..

نمونه‌ی پینجه‌م: قورئان رینمایی برواداران ده‌کات که ته‌نها له‌خوا داواى عیززه‌ت و سه‌ربه‌رزى بکه‌ن ، چونکه هه‌رچی عیززه‌ت و ده‌سه‌لآته‌ هی خوایه ولای ئه‌وه‌وه ده‌ست ده‌که‌وئیت .. ئه‌م مه‌سه‌له‌یه له‌ شه‌ش سووره‌دا هاتووه وه‌هه‌موویان پینکه‌وه هه‌موو لایه‌نه‌کانی روون ده‌که‌نه‌وه و هه‌ریه‌که‌شیان به‌ته‌نها روئی خوْی بینویه له‌و سووره‌ته‌دا که تیایدا هاتووه ..

یه‌که‌م: له‌مه‌که‌که‌ یه‌که‌م جار له‌سه‌ر ئه‌م مه‌سه‌له‌یه ئه‌م ئایه‌ته‌ هاته خواره‌وه: (من كان يريد العزة فلله العزة جميعا ، اليه يصعد الكلم الطيب والعمل الصالح يرفعه والذين يمكرون السيئات لهم عذاب شديد ومكر اولئك هو

بیور (فاطر ۱۰) واته : ئەوەی سەر بەرزى وپایه بڵندی دەوێت ، بابزانییەت که هەموو سەر بەرزى و پایه بڵندیەک هەر بۆ خواپه ، گوفتارى جوان وپه جى بۆلای ئەو بەرز دەبیتهوه ، کارو کردەوهی چاکیش گوفتارى شیرین بەرز دەکاتەوه ، جا ئەوانه‌ی که پیلانی خراپ دەگێن سزای زۆر توندو تیژ بۆیان نامادهیه ، پیلانی ئەوانه هەر خۆی پووج دەبیتهوه و بى بهروبووم و بیئاکامه ..

دووهم: هەر له‌مه‌ککه ئەم نایه‌ته هاته خواروه (واتخذوا من دون الله لیکونوا لهم عزا ، کلا سیکفرون بعبادتهم ویکونون علیهم ضدا) مریم ۸۲ واته : ئەو بیباوه‌رانه له‌جیاتی خوا جوژه‌ها شتی تریان کردو ته‌خوای خویمان تا پایه‌دارى و دەسه‌لاتیان دەست بکه‌وێت .. نه‌خیر ، ئەو شتانه‌ی ئەوان ده‌په‌رستن له‌پۆژی قیامه‌ت دا باوه‌ریان به‌په‌رستنیان نیه‌و نا‌ره‌زایی ده‌رده‌په‌رن ، به‌لکو به‌سه‌ختی دژایه‌تی یانده‌که‌ن و به‌په‌رچیان ئەده‌نه‌وه ..

سێیهم: هەر له‌مه‌ککه له‌ سوهره‌تی یونس نایه‌تی (۶۵) دا قورئان هاته‌وه سه‌ر ئەم باسه‌و به‌هه‌زه‌تی فه‌رموو: هه‌رچه‌نده‌ کافره‌کان پڕوپاگه‌نده‌ ده‌که‌ن وپیلان ده‌گێرن ، تو‌گوى‌یان مه‌ده‌رى و بزانه‌ که هه‌موو عیزه‌ت و گه‌وره‌یى وده‌سه‌لاتیک هى خواپه‌و ئەویش بیسه‌رو زانایه (وَلَا يَحْزُنكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) (یونس: ۶۵) دیاره ئەم نایه‌ته په‌یوه‌ندى پته‌وى هه‌یه به‌نایه‌ته‌کانى تری سوهره‌تی (یونس) وه‌ له‌ هه‌مان کاتیش دا ، باسه‌کانى تری مه‌سه‌له‌ی (عیزه‌ت) ته‌واو ده‌کات ...

چوارهم: هەر له‌مه‌ککه سوهره‌تی (صافات) هاته‌وه پیغه‌مبه‌رى (ص) دُنیا کرد که سه‌رکه‌وتن هەر بۆ په‌یام و به‌رنامه‌ی خواو پیغه‌مبه‌رانیتى ، چونکه‌ خواى په‌روه‌ردگار (رَبُّ الْعِزَّةِ) ه ، وه‌رمووى (وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَاتُنَا لِإِيعَادِنَا الْمُرْسَلِينَ ، إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ ، وَإِنَّ جُنَدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ ، فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ ، وَأَبْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ، أَفَعِدَّائِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ، فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ

فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُتَذَرِّينَ ، وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ ، وَأَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ،
 سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ، وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
 الْعَالَمِينَ) (الصافات: ۱۷۱-۱۸۲) واته: سویند به خوا بیگومان بریاری ئیمه بۆ
 بهنده فرستاده و پیغه مبهره کانمان (هەر زوو دەرچوو) که به دنیایی، هەر
 ئەوان سەرکه و توو سەرفراز دەبن، سەربازە ئیماندارە کانیشمان هەر دەسەلات
 دەگرنه دەست و زال دەبن، جاری تاماوەیەک خۆت بگره و گوییان پی مەده ، تو
 سەرهنجامی لاری وخوانەناسیان بخەرە بەرچاو، لە ئایندەدا خۆیان
 دەبیننەو... ئایا ئەوانە پەلەیانە که زوو سزاو تۆلەئێ ئیمه پوو بە پروویان ببیتەو
 و یەخەیان پی بگریت؟! (خاک بە دامانیان)، کاتیەک که سزاو تۆلەئێ ئیمه دادە بەزیتە
 مەیدانیان ، ئای که بەرەبەیانیکی سامناکه بۆ ئەوانەئێ که ئینزار کراون لە
 سزای خواو گوییان پینەداو... تو تاماوەیەک مۆلەتیان بدو گوییان پی مەدهو،
 راستی یەکان بخەرە بەرچاو، سەرهنجام خۆیان دەبیننەو، پاکی و بیگەردی بۆ
 پەروردگارت، پەروردگاری خاوەن دەسەلات و عیززەت، لەوەی که ئەوانە
 دەیدەنە پال ئەو زاتە بی هاوێل و هاوتایە.. سلاو درودیش لەسەر هەموو
 پیغه مبهران و سەرجه م فرستاده کانی خوا ، سوپاس و ستایشیش هی خوای
 پەروردگاری هەموو جیهانە.

پینجەم : لە مەدینەش لە سورەتی (النساء) دا، باسی دوو پووێ کان دەکات
 که دوستانەتی جوله که و کافرانیان دەکرد بە مەبەستی ئەوەی که ئەوەک پۆزیک
 بکەوێ تەنگانەو و کەس نەبیت فریایان بکەوێت.. قورئان دەفەر مویت (بَشِّرِ
 الْمُنَافِقِينَ بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا، الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ
 أَلْيَبْتَغُونَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا) (النساء: ۱۳۸-۱۳۹) واته: ئەه
 پیغه مبهر (ص) مژدە بدە بە دوو پووێکان که بە راستی سزایەکی بە سوویان بۆ
 ئامادە کراو، ئەوانەئێ که بیباوەران دەکەنە پشتیوان و یارو یاوهری خۆیان

له جياتى بېرواداران ، ئايا دەيانەوئيت عيززەت و دەسەلات و سەر بەرزىان لاي
ئەوان دەست بکەوئيت؟ ئەوانە بە ھەلەداچوون، چونکە بەراستى عيززەت
وبالادەستى ھەر ھەمووى ھى خوايەو ئەو دەيبەخشى، بە ھەر کەسى کە
بېرواداروشايستە بئيت.

شەشەم: پاش لیبوونەو ھەلەغەزاي بەنى موستەلق ، پيغەمبەر (ص) لەسەر
ئاويک خيوتەتى ھەلداوخەلک ھاتن بۆ ئاوبردن ، عومەرى کورپى خەتتاب
کابرايەكى کرىگرتەى لە گەلدا بوو ناوى (جەھاج) ى غەفارى بوو، ئەم پياوھ
لەسەر ئاوەکە لە گەل (سنان) ى کورپى (وېرى) (جەھنى) دا بوو بە دەمە قائلبيان وشەرپ
دروست بوو، کابراى (جەھنى) ھاواری کردە ئەنساى بەکان ، (جەھاج) یش
ھاواری کردە کۆچەرەن ، خەرىک بوو مەسەلەکە گەورە بئيت، پيغەمبەر (ص) پىي
فەرموون: ئايا بانگەشە بەدروشمى جاھىلى دەکەن، لەکاتیک دا ھيشتا من
لەناوتاندام ؟ وازى ئىبھيئن ئەمە بۆگەن و خراپە ..

ئەم ھەوالە گەيشتەو ھە (عبداللە) ى کورپى (ئوبەى) کورپى سەلولى سەرکردەى
دوورپووەکان، ئەويش لەناو خزمانيدا خۆى تورپکردو وتى: ئەمەشيان کرد؟
ھاتنە سەرمان ومال وحاليان ئىداگير کردین ، وەللأھى ئيمەو ئەوان وەك ئەو
وايە کە وتراوھ: سەگەکەت تير بکە بابتخوات ، بەخوا کە گەراينەو ھە بۆ مەدينە
دەبئيت پريزدارە کەمان بى پريزە کەمان شار بەدەر بکات .. پاشان پووى کردە
ئەوانەى دەوروبەرى و پيى وتن: دەبخۆن دەى ، ئەمە خۆتان بەخۆتان کرد،
ھيئاتان بۆسەر خاک و ئاوى خۆتان و، مالتان لەگەل بەشکردن ، بەخوا ئەگەر
نانيان نەدەنى لەوى بار دەکەن و دەپۆن ..

ھەر دەم و دەست زەيدى کورپى ئەرقەم کە کورپىكى ميترد مندالبوو لەويدا
دانىشتبوو، ئەم قەسەيەى گەياندە خزمەت پيغەمبەر (ص) و ئەويش خەلکە کەى

سهرقا لکرد به پوښتنه وهو که ته او ماندوو بوون ولایان دا بو پشودان هه موو له ماندویتی دا خه ویان لیکه وت، نه مهش بوئه وهی فریای قسه و باس نه که ون وکیشه که کپ ببیته وه.. ئینجا که عبدالله ی کوپی ئوبه ی زانی زهید قسه که ی گه یاندووه هات و سویندی خوارد که شتی وای نه وتوووه.. ئینجا قورئان هاته خواره وه وراستی یه کانی ئاشکرا کرد له سوره تی (المنافقون) دا که ده فهرموی (هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلٰی مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتّٰی يَنْفِقُوا وَلِلّٰهِ خَزَائِنُ السَّمٰوٰتِ وَالتَّارِضِ وَلٰكِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ لَا يَفْقَهُوْنَ، يَقُولُوْنَ لَئِنْ رَجَعْنَا اِلَى الْمَدِيْنَةِ لَيُخْرِجَنَّ اِلَيْنَا الْاَعْرَضُ مِنْهَا الْاَدْلُ وَ لِلّٰهِ الْعِزَّةُ وَ لِرَسُولِهِ وَ لَلْمُؤْمِنِيْنَ وَلٰكِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ) (المنافقون: ۷-۸) واته/دووړووه كان ده لاین به خه لکی: مال و سامان مه به خشن به و که سانه ی که له دهوری پیغه مبهری خودادان ، تابلاوه ی لی بکن! ئه ی نازانن هه رچی گه نجینه کان هه یه له ئاسمان و زهوی دا هه ر خوا خاوه نیانه، به لأم دووړووه كان ئه م راستی یه تی ناگه ن.. ئه و دووړوانه ده لاین: سویند به خوا ئه گه ر گه راپینه وه بو مه دینه، ده بییت ئه وه ی که ده سه لاتدارو به ریژوپیا و ماقووله، ئه وه ده ر بکات له شار که بی ریژو بی ده سه لات، هه رچی عیززه ت و ده سه لات و پایه داری یه هی خوا و پیغه مبه ره که ی و پرواداران ه، هه رچه ند دووړووه كان ئه م راستی یه نازانن، یان خو یانی لی هه له ده کن.. دیاره ئه م چه ند نایه ته له سوره تی (المنافقون) دا، که هه مووی باس له دووړووی ده کات، جی ی خوی گرتوووه ، به لأم لایه ره یه کی تره له باسی (عیززه ت) دا ئه گه ربیخه یه پال باسه کانی تر له م مه سه له یه دا..

جا بو ئه وه ی به چاکی له هه موو لایه نه کانی هه ر مه سه له یه که تی بگه ین ، چاک وایه چی نایه تی که هه یه له و باره یه وه کو ی بکه ی نه وه و لی و ردینه وه تاباشتر به رچاومان بوون ببییت و سه رمان لی نه شیویت !

...

نمونه‌ی شه‌شهم / خوی په‌روه‌دگار ده‌فهرمویت:

يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَهِهِمْ وَاللَّهُ مُنِمْ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ، هُوَ الَّذِي
أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ
(الصف: ٩) واته/ئه‌وانه ده‌يانه‌ويټ: هوکاري تايبه‌تيان ده‌ست بکه‌ويټ، تا
بتوانن نووري خوا به‌فوو، به‌قاله‌ی دم بکوژيټنه‌وه ! خوا نووري خوی، ئايټي
خوی ته‌واو ده‌کات وده‌يچه‌سپيټيټ هرچه‌نده کافرو بيټرواکان پيټي سه‌غله‌ت
بن وپيټيان ناخوش بيټ ... (ليټردها به‌دواي هوکارداد ده‌گه‌ريټ تاوه‌کو
بيکوژيټنه‌وه، خواش ده‌فهرمويټ نووري خوم ته‌واو ده‌که‌م)

ب- (يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَنْ يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ
الْكَافِرُونَ، هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ
وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ) (التوبة: ٣٣) واته/ (ئاليټردها له‌وه ده‌چيټ هوکاردکانيان
ده‌ست که‌وتبيټت وخوايان کوکردبيټته‌وه ، ئينجا ده‌يانه‌ويټ نوورو ئايټي خوا
به‌فوو، يان به‌قاله‌ی دم بکوژيټنه‌وه، (به‌لام خه‌ياليان خاوه) خوا ناهيټيټ
ئاواته‌کانيان بيټه‌ی دی و(ياټي الله الا ان يتم نوره) هيچ شتيټيکي تري ناويټ جگه
له‌وه نه‌بيټت ئايټي و نووري خوی سه‌ربخات وته‌واوي بکات، هرچه‌نده کافرانيش
پيټي سه‌غله‌ت و دلته‌نگ بن، هر ئه‌و زاته‌ بويټه پيټغه‌مبه‌ره‌که‌ی هاوړيټ له‌گه‌ل،
هيديټ وپيټنمويټي وئايټي پاست ودروست دا په‌وانه کردووه تا سه‌ري
بخات به‌سه‌ر هه‌موو به‌رنامه‌و ئايټنه‌کانی تردا، هرچه‌نده موشریکه‌کانيش
سه‌غله‌ت وناپه‌رحه‌ت بن.

(وهك وتمان: ئه‌مجاره زياتر کاري کافران په‌ره‌ی پيټدراوه‌و يه‌کسه‌ر ئه‌يانه‌ويټ
دينه‌که بکوژيټنه‌وه بويټه ده‌فهرمويټ) و(ياټي الله الا ان يتم نوره) به‌لام له
حاله‌ته‌که‌ی يه‌که‌مدا که‌ خوايان ئاماده‌ ده‌که‌ن و ده‌يانه‌ويټ هوکار به‌ده‌ست

بِهَيِّنَ (لِيُطْفِئُوا) تا بيكوژيئنه وه فهرمووی (والله متم نوره) كه واته ليئره دا ئەم دووباره كردنه وه يه باس له دوو قوناغی هه ولی كافران دهكات..

نموونه ی هه وته م/

ا- (هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا) (الأعراف ١٨٩) واته/ خوا ئەو زاته يه كه ئيوه ی له يه كه نه فس دروستكرروه وه هه ره له ویش جووته كه ی به دی هینا، بۆ ئه وه ی ئارامی له لا بگريئت.. (ليئره دا باس باسی ئارامی یه و (واو العطف) ی بۆ به كار ديئي) به لام له م ئايه ته ی تردا باس له وه دهكات كه ئادم ماوه يه كه به ته نها بووه له به هه شتداو پاشان (ثم) خوا ی گه و ره حه وا ی هه ره له خوی دروستكردوه ..

ب- (خلقكم من نفس واحدة ثم جعل منها زوجها) الزمر ٦/ واته: ئيوه ی له يه كه نه فسه وه دروستكردوه پاشان هاوسه ری له وه نه فسه وه بۆ دروستكرد... (كه واته ئەم دوو ئايه ته به هو ی (واو) ی (العطف) و (ثم) وه جياوازن هه ريه كه يان مانايه كي تايبه تی هه يه).....

نموونه ی هه شته م/ له مه دينه له سووره تی (البقره) ئايه تی (٢٢٥) دا قورئان ده فهرمويت: (لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبْتُمْ فُلُوبُكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ) (البقرة: ٢٢٥) واته/ خوا ی گه و ره ئەو سويندانه تان لينا گريئت كه له ده متان ده رده چيئت وله سه ری راهاتوون، به لكو ئە وه تان ئی ده گريئت كه نيه تی دلتانی له سه ره وه خوا ليخوشبووه وه ئارامگرو خورا گره...

پاشان خوا ی گه و ره له كو تايی مه دينه دا له سووره تی (مائده) ئايه تی (٨٩) دا ئەم حوكمه ی زياتر پوونكرده وه ئايه ته كه ی پيشووی ته واو كرد به وه ی كه فهرمووی (لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَدْتُمُ الْأَيْمَانَ (المائدة: ٨٩))

واته / خوالیتان ناگریت کاتیک به سادهی سویند به ده ماتندا دیت ، لهو سویندانه تان ده پرسینته وه که بیرو هوشتان لای بووهو بو مه به سستیک وتوتانه وجهت کراوه ته وه سه ری، نه وهش که فاره ته که هی (فکّارته) :

ا- (لا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَدْتُمُ الْأَيْمَانَ فَكْفَارُهُ إِطْعَامُ عَشْرَةِ مَسَاكِينَ مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعَمُونَ أَهْلِيكُمْ (المائدة: ۸۹) ....

واته / نان و خوراک دان به ده که سی هه ژار به شیوه یه کی مام ناوه ندی که بو خاوو خیزانتان سه رفی ده که ن....

ب- او کسوته م... یا خود پوشته کردنه وه بیان

ج- او تحریر رقبه... یا خود نازا کردنی به نده یه که نه گهر بووی...

نه وه ی توانای نه وانه شی نه بوو نه وا (فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ) باسی پوژ

به پوژو بیت...

(ذَلِكَ كَفَّارَةٌ لَأَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ) نه وه که فاره تی سوینده کانتانه کاتیک سویند

ده خون و نایبه نه سه ر (وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ) سوینده کانتان پاریزن و بیبه نه سه ر

(كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) (المائدة: ۸۹)

نابه و شیوه یه خوا نایه ته کانی خویتان بو پوون ده کاته وه بو نه وه ی سوپاس

گوزاری بکه ن، به لی... نه م نایه تانه ی دوایی هه موو لایه نه کانی سویند

خواردنیان پوونکرده وه که ته و او کاری نه وه ی پیشووه...

بنه های سییه م/ته وه ره ی هه رسوره تیک:

هه ر سوره تیک وه که دره ختیک وایه که به لق و پوپ و گه لا کانی وینه یه کی جوانی

هه بی و قه ده که ی هه موو لق و پوپه کانی هه لگرتبی و هه موویان به یه که وه جو ره

دره ختیکن، که ناویکی تایبه تی هه یه ..

هەر سورەتیکی قورئان ناویکی تایبەتی هەیهو کەسایەتی یەکی تایبەتی و
تەوهرەیهک یان چەند تەوهرەیهکی هەیه کە بە دەوریا دەخولیتەو وەو باسی
دەکات.. بۆ نموونە:

یەكەم/ سورەتی فاتحە ، گەورەترین (أعظم) سورەتی قورئانەو پیوی
دەوتریت (أم الكتاب) و، لەسەرەتای قورئانەو دەنراوە و خۆلاسی هەموو
قورئانەو لەو دەچیت هەموو سورەتەکانی دواتری ڕاڤە و شەرعی
ئەوین.. حەسەنی بەسری دەلی ((خوا هەموو زانستی پەراوە ئاسمانی یەکانی
پیشووی لە قورئاندا داناو و ئنجا هەرچی زانستی قورئانیش هەیه لە فاتیحە دا
دایناوە ، هەر کەس تەفسیرەکی بزانی وەک ئەو وایە کە تەفسیری هەموو
پەراوە ئاسمانی یە پیشینەکان بزانی)) هەر لەبەر ئەوەشە کە ئەو ئەندە گەرنگی
پینراوە و نوێژ بەبی خویندنی فاتیحە دروست نیە..

دووەم/ تەوهرە ی سەرەکی سورەتی (یوسف)، بەسەرەتای (یوسف) هەسەلامی
خوای لی بی و ئنجا ناویە ناو ئاماژە دەکات بە هەندی پەندو ئامۆزگاری، بۆنموونە
دەفەرمویت (لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٌ لِّلسَّائِلِينَ) (یوسف: ۷) واتە/
بەخوا، بیگومان لەم ڕووداوەی یوسف و براکانیدا نیشانە و بەلگە ی زۆر هەیه بۆ
کەسانیک کە پرسیار دەکەن و دەگەرین بەدوای راستی پیغەمبەریتی تۆدا.
هەر وەها دەفەرمویت (وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَلِكَ نَجْزِي
الْمُحْسِنِينَ) (یوسف: ۲۲)

واتە/ کاتیکی یوسف پینگەش و گەیشته ئەو پەری توندو تۆلی لاشەیی و ژیری،
ئیمەش پلە ی فەرمانرەوایی و دانایی و زانیاریمان پینەخشی، هەر بەو شیوەیهش
پاداشتی چاکە کاران دەدەینەو (واتە هەرکەس وەک یوسف چاکە کاریت ،
بەهەمان شیوە دین بەهانا یەو و پایە بەرز ی دنیا و ناخیرەتی دەکەین ، چونکە
ئەو سوننەتی خوا یە بۆ هەموو چاکە کاریک دووبارە دەبیتەو)..

مهروهها دهفهرمویت (وکذالك مگنا لیوسف فی الارض ینبوا منها حیث یشاء
 تُصیبُ برَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ وَلَا نُضِیعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِینَ، وَاَلْجُرُ الْآخِرَةَ خَیْرٌ لِلَّذِینَ
 آمَنُوا وَكَانُوا یَنْقُونَ) (یوسف: ۵۷)

واته : نابهوشیویه دهسه لاتمان دا بهیوسف وجیگیروپایه دارمان کرد له خاکی
 میسر دا ، هه ر پله و پایه یه کی دهویست له و ولاته دا دهستی دهکوت و بوئی
 ساز ده بوو. هه ر که سمان بویت ناوا به هره وه ری دهکهن له ره حمه ت
 و به خششه کانه مان و پاداشتی چا که کاران به زایه نادهین، بیگومان پاداشتی
 ناخیره تیش له به هه شت دا چا کتره بوئه وانه ی که با وه رپان هینا وه و پاریزکارن.

پاشان ده نایه تی دوا یی سوره ته که ش هه ر پینماییی یه و په روه ده یه بو
 موسلمانان ، بو نمونه له دوو نایه تی دوا ییدا دهفهرمویت (حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْسَرَ
 الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِّبُوا جَاءَهُمْ نَصْرُنَا فَنُجِّيَ مَنْ نَشَاءُ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ
 الْقَوْمِ الْمُجْرِمِینَ ، لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ
 وَلَكِن تَصْدِیقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ)
 (یوسف: ۱۱۰) واته / نه ی پیغه مبه ر(ص) و امه زانه که نه م ریگه یه به گول

وگولزار چینراوه ، به لکو پره له ناخوشی و نازارو گه یشتوته پاده یه که ، هه تا
 پیغه مبه رانیش تووشی نا ئومیدی و بی هیوایی ده بن و گومان واده بن که

به راستی نه وان بهرنامه که یان به درو زانراوه ، نینجا نا له و کاتی بی هیواییه دا
 ، سه رکه و تنی تایبه تی نی مه یان بو دیت ، نه و سا نه وه ی بمانه ویت و شایسته
 بیئت پرزگاری دهکهن ، جا که س نی یه بتوانیت توله ی توندو تیژی نی مه له
 که سانی تاوانبار و تاوانکار بگیریت ه وه و بهر په رچی بداته وه. به خوا
 به راستی له سه ر گوزه شته و به سه ره اتی پیغه مبه راندا په ندو ناموزگاری هه یه بو
 که سانی ژیره و هوشمه ند، وه نه بیئت نه م قورئانه قسه و باسیک بیئت
 هه لبه ستراییت، به لکو به راست دانهری نه وه یه که له پیش خویه وه

هاتووہ (تہورات وئینجیل) و روونکہرہوہ و جیاکردنہوہی ھەمووشتیکی پیویستہ لەئایندەدا و، پینمویی و پەحمەتیشە بۆ کەسانیک باوەر دەھینن...

ئەبەد / تەوہرەئە سەرەکی سورەتی (الرحمان) پەحمەت و بەخششە زۆرەکانی پەروردگارە، یەک بەیەک لەپیشانگای سورەتە کەدا دەیان خاتە بەرچاوو، پاش ھەریەکەیان دەفەر موویت: ئەئادەمیزادو پەری بەکام لە نازو نەعمەتەکانی پەروردگار باوەر ناکن و کامەئە پەسەند ناکن (فِأَيُّ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) قورئان دەفەر موویت: (الرحمان، عِلْمُ الْقُرْآنِ، خَلْقُ الْإِنْسَانِ، عِلْمُهُ الْبَيَانَ، الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحَسْبَانِ، وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ، وَالسَّمَاءُ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ، وَالْأَرْضُ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ، فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنُّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ، وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرِّيحَانُ، فِأَيُّ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (۱-۱۳) الرحمان / واتە خوائە میھربان، قورئانی فیئری ئادەمیزاد کردووہ (کەئەمەش یەکەم پەحمەتە و گەرەتەریانیە لەپیشانگاکەدا) ئینجا دیتە سەرئەوانی تر: ھەر خوا ئادەمیزادی دروست کردوہ، ھەرئەویش فیئری گوفتارو ناخاوتنی کردووہ... خۆرمانگیشی بەحیسا بیکی وورد دروست کردووہ و لەخولگەکانیاندا لەسورنەوہدان، ئەستێرەو درەختەکان، پووہکە بیقەدو درەختە بەرزەکان، ھەموویان سوچدە دەبەن بۆ دروستکاریان و لەو نەخشەییە دەرناچن کە بۆیان دیاری کراوہ، ئاسمانیشی بەرزوبلند کردۆتەوہو، تەرازوو پیوہری بۆ ھەمووشتیکی داناوہ (ھەموو شت بەیاسایە و ھیچ شتیکی بەھەر پەمەکی و بەبی ھودە دروست نەکراوہ بۆیە پیویستە ئادەمیزادیش بەرنامەو یاسای ھەبیت لەچارچیوہی قورئان و سوننەت دا).. ئیوہش ئەئەوہی ئادەم با تەرازوو پیوہرتان پیک و پیک بیت و ستەم لەیەکتەر مەکن. دادپەرۆەر بن لە کیشان و پیوان داو تەرازوو بازی مەکن و کەم فرۆشی ئەنجام مەدەن... زەویشی بۆخەلک راخستووہو باری ھیناوە تازیانی تیا بەرنەسەر، جۆرەھا میوہی تیدا

دیتہ بہر، ہر وہا خورمای خاوهن دہفری گولڈانی بو فہراہم ہیٹاون، ہر وہا جو رہا دانہ ویلہی کاو پہلو پودار و بونخوشی تیا دا بہرہم ہیٹاوه... جا ئیتر ئەہی گرووی ئادہ میزادو پہری بہ کام لە نازو نیعمہ تہ کانی پہرہردگار بپروانا کەن و کامہی پەسەندی نا کەن..

(خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ، وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ، فَبِأَىٰ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ)

ئادە میزادی دروست کردووہ لە قورپکی وشک بوو، وک فہ خقوری ، پہری یەکانیشی لە بلیسەہی ئاگر دروست کردووہ ، ئەہی گرووی ئادەمی وپہری بہ کام لە نازو نیعمہ تہ کانی پہرہردگار بپروانا کەن وپەسەندی نا کەن ! (رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ، فَبِأَىٰ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ)

خوا خاوهنی ہردوو خورہ لآت و ہردوو خور ئاویہ، ئەہی گرووی ئادەمی وپہری بہ کام لە نازو نیعمہ تہ کانی پہرہردگار بپروانا کەن وپەسەندی نا کەن !

(مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقَانِ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَّا يَبْغِيَانِ؛ فَبِأَىٰ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ئاوی دوو دہریای بہ یەک گەیان دووہ و تیکە لیش نابن، ئەہی گرووی پہری وئادەمی بہ کام لە نازو نیعمہ تہ کانی پہرہردگار بپروانا کەن وپەسەندی نا کەن ! (يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ، فَبِأَىٰ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) لەودوو جوڑہ دہریایہ مرواری و مہرجان دہردەچن ، ئەہی گرووی پہری وئادەمی بہ کام لە نازو نیعمہ تہ کانی پہرہردگار بپروانا کەن و پەسەندی نا کەن ، ئیتر بہم جوڑہ بەردەوام دہبی و دوایش دیتہ پاداشتی بپواداران و بیباوہران ..

چوارەم/ سورہتی (العلق) یش ئەگەر ئی وردبینہوہ ، باسی سہرہکی بریتی یە لە پیویستی مروف بہ ئاین وئوہی پیویستہ لە سہری و ہلویستی خەلکی بہرامبەر بہ ئاین ، لەوہدا کە ہەندیکی دہبی بہ موسلمان وتەنہا بو

خویه‌تی وهه‌ندیکی ده‌بی به موسلمانان بانگ‌خوازو به‌همان شیوه‌ه‌لکانیک
 ده‌بن به‌کافرو پشت هه‌لده‌که‌ن له‌ پاستی و ته‌نها کوفره‌که‌یان بو خویانه‌و
 هه‌شیانه‌ کافرو ریگری ده‌کات له‌ بلاو بوونه‌وه‌ی هه‌ق و پاستی... وانه‌ی یه‌که‌می
 ده‌ست پی‌ده‌کات به‌ (اقرأ) بخوینه... چونکه‌ خویندن هؤکاریکی گه‌وره‌ی فی‌ر
 بوونه‌، خویندنیک که‌ به‌ ناوی ئه‌و په‌روه‌ردگار ه‌و بی‌ت که‌ دروستکارو
 به‌دیهنه‌ره‌ (بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ) (العلق: ۱) ، ئه‌و خویانه‌ی که‌ مروّقی دروست
 کردوه‌ له‌چهند خانه‌یه‌کی نه‌ناسراو له‌ناو مندانان دا (خلق الانسان من علق)
 هه‌روه‌ها ئه‌و چهند خانه‌یه‌ وه‌ک (زه‌رو) ه‌ که‌ به‌دیواری مندانان دا هه‌لواسراوه‌و
 له‌ری‌ی خوینه‌وه‌ خوراک وه‌رده‌گری... جاریکی تر جه‌خت ده‌کات ه‌وه‌ له‌سه‌ر
 خویندن (اقرأ وربّک الأکرّم ، الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ، عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ) بخوینه‌،
 له‌کاتیک دا په‌روه‌ردگاری تو به‌خشنده‌یه‌و ئه‌و زاته‌یه‌ که‌ به‌هؤی قه‌له‌مه‌وه
 زانستی وزانیاری فی‌ر کردوه‌ ، ئادامیزادی فی‌ری ئه‌و شتانه‌ کردوه‌ که‌
 نه‌یزانیوون... ئینجا باسی هه‌لوئیستی خه‌لکی ده‌کات به‌رامبه‌ر ئه‌م ئاینه‌و به‌رامبه‌ر
 نیعمه‌ت و به‌خششه‌کانی خوا (كَلَّمَ إِنَّا الْإِنْسَانَ لِنَطْغَى، أَنْ رَآهُ اسْتَعْثَى) (العلق: 6-
 ۷) نه‌خیر، له‌گه‌ل ئه‌و هه‌موو چاکه‌و پی‌زه‌دا که‌ خوا به‌خشیویه‌تی به‌ ئاده‌میزاد ،
 به‌پاستی خه‌لکی سه‌رکه‌شی ده‌که‌ن ، یاخی ده‌بن و سته‌م ده‌که‌ن ،
 هه‌رئه‌وه‌نده‌ی که‌ شتیکیان به‌خویان شک بردو وایان زانی ده‌وله‌مه‌ندو
 بی‌نیازن... ئنجا ئه‌وه‌یان ده‌خاته‌ به‌رچاو که‌ گه‌رانه‌وه‌یان بۆلای په‌روه‌ردگار
 (إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَى) (العلق: ۸) به‌لی... له‌خو بایی بوون وله‌سنوور ده‌رچوون
 و سته‌م کردن سیفه‌تی مروّقه‌ ، جا هه‌ندیکی کوفر ده‌که‌ن و ری‌ی هه‌قیش
 له‌خه‌لکی ده‌گرن، (أرأیت الَّذِي يَنْهَى، عَبْدًا إِذَا صَلَّى) (العلق: ۹-۱۰) باشه‌، پیم
 بلّی، ئایا ئه‌و که‌سه‌ی که‌ ریگری ده‌کات له‌ به‌نده‌یه‌کی خوا کاتیک نویژ

دهكات... (أرأيتَ إن كانَ على الهدى ، أو أمرَ بالتقوى) (العلق: ١٢)، ئەى ئەگەر ئەو كەسەى قەدەغەى ئىدەكەىت لەسەر رېيازى هەيدايەت وچاكەبەيت (هەر بۇ خۆى موسلمان بەيت)، يان فەرمانى خواناسى بكات و بانگخواز بەيت.. ئنجا دیتەوہ سەرباسى ئەوانەى كە بۇ خۆيان كوفر دەكەن (أرأيتَ إن كذبَ وتولى ، ألم يعلمَ بأنَّ اللّٰهَ يرى) (العلق: ١٤)، ئەى ئەگەر كابرەى خوانەناس بەرنامەى خوا بەدرو بزانى و پىشتى تىبكات ، نايانەيزانىوہ كەخوا دەبەينىت وئاگەى لىبەتى.. ئىنجاھەر شەيان لىدەكات (كَلَّا لئن لَمْ يَنْتَه لَسَفَعَا بِالنَّاصِيَةِ، نَاصِيَةً كَازِيَةً خَاطِئَةً) (العلق: ١٦) نەخىر.. سویند بەخوا ئەگەر كۆلنەدات و كۆتایى بە دوژمنكارى نەهینى، ئیمە پىشە سەرى دەگرین و بۆدۆزەخ كىشى دەكەین، ئەو پىشە سەرە درۆزە تاوانكارە (چونكە پىشە سەرە بەشى پىشەوہى مېشك بەرپرسە لە بىر كرنەوہ و هەلبەزاردنى رى چاك و خراب).. دەى ئنجا دەستى بە كى دا ئەگات لە ھاوئل و دۆستانىا بابانگيان بكات (فَلْيَذُغْ نَاصِيَتَهُ) ، ئیمەش فرىشتەكانى كار بە دەستى دۆزەخيان بۇ بانگ دەكەین بچنە گيانيان (سَنذُغُ الزَّبَانِيَةَ) (العلق: ١٨)، ئنجا رېنمەىى حەزەت (ص) و بېرواداران دەكات بەرامبەريان كە بەگوىيان نەكەن و سەرگەرمى خواپەرستى نزيك بوونەوہ بن لە خوای پەرورەدگار (كَلَّا لَا تُطِغُهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ) (العلق: ١٩) ...

پىنچەم / سوورەتى (القيامة) يىش، تەوەرەى باسەكانى مەسەلەى قيامەت و لىپرسىنەوہى ، هەرچەند وانەيەكى تايبەتى تايە بۆ حەزەت (ص) كە لە كاتى دابەزىنى قورئان دا بۆ سەرى بەپەلەپەل نەيلىتەوہ لە ترسى لەبىرچونەوہ، چونكە خوا خۆى دەيچەسپىنى لە دل و دەروونىدا، جائەمەش وەك ئەوہ وایە كە لە كاتى و تنەوہى وانەيەك دا مامۇستايەك هەندى ئامۇژگارى قوتابىەكانى بكات دوور لەباسى وانەكەيان.. قورئان دەفەر مویت:

* (لا اقسام بيوم القيامة) ... سويند دهخوم به پوژى قيامت

* ولا اقسام بالنفس اللوامة.. سويند دهخوم به ويژدانى زيندوو ونه فسى ره خنه له خوگر كه لومهى خوى دهكات..

* ابحسب الانسان أن لن نجمع عظامه... ئايامروؤف وادهزانيت هه رگيز ئيسكه كانى كوئناكه يينه وه؟!

* بلى قادرين على أن نسوى بنانه... بهلى، له وه زياتریش دهكهين وتوانامان هه يه كه نه خشه ورده كانى سه رپه نجه كانى دروست بكه يينه وه....

* بل يريد الانسان ليفجر أمامه.. نه خير، باگومانى وانه بات، به لكو ئاده ميزاد دهيه ويئت گونا هو تاوان بکاته پيشهى خوى به دريژايى ژيانى، يا خود دهيه ويئت قيامت له به رده ميدها به رپا ببيت ئنجا باوه رپى پي بهيئيت ..

* يسأل ايان يوم القيامة... بي باكانه ده پرسيت: كوا، كهى پوژى قيامت به رپا ده بيت؟ (به خه يالى خوى زور به دوورى ده زانيت)

* فاذا برق البصر، وخسف القمر، وجمع الشمس والقمر... كاتيك كه چاو نه بلهق نه بيتو، مانگيش ده گيريت وتاريك ده بيت وخورو مانگ كو ده كرينه وه وه ده چنه پال يهك...

* (يقول الانسان يومئذ أين المقر) (القيامة: ١٠).. ئه و پوژه مروؤف ده ليت: ئهى هاوار بو كوى رابكه م وله كويوه خووم بزگار بكه م..

* (كلا لا وزر، الى ربك يومئذ المستقر).. نه خير ده ربا زبوون نيه وه ده بى لاي په روه رديگارت ئاماده بيت و ئوقره بگريت بو لپيرسينه وه.

* (ينبأ الانسان يومئذ بما قدم وأخر) (القيامة: ١٣) ... له و پوژدها مروؤف هه والى هه موو ئه و كرده وانهى ده دريتى كه كرديه تى و ئاسه وارى ئه و كرده وانه شى كه

دواى خوى هاتونه ته دى .

* (بَلِ الْإِنْسَانُ عَلَى نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ، وَلَوْ أَلْقَى مَعَاذِيرَهُ) (القيامة: ١٤-١٥)...

به لکومرؤف خوی شایه ته به سهر خوویه وه ونه ندامه کانی له ش شایه تی له سهر نه دهن ، هه رچه ند پا کانه بکات و بیانوو بهینیتته وه.. تائیره باسی قیامه ت بوو، ئنجا دیتته سهر ناموژگاری و وانه په روه رده یه که ی چه زه رت (ص) که پی ی ده فه رمویت (لا تُحْرَكْ يَه لِسَانِكَ لِتُعَجَلَ يَه ، اِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ ، فَاِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ ، ثُمَّ اِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ) (القيامة: ١٦-٢٠) واته : په له مه که و زمانت مه جوئینه ، بو نه وه ی په له بکه ی ت له وه رگرتنیدا ، به راستی له سهر ئیمه یه کؤکردنه وه و خویندنه وه ی ، جا کاتیک ئیمه ده ی خویندنه وه توش شوینمان بکه وه له خویندنه وه یدا، پاشان به راستی روون کردنه وه شی له سه رئیمه یه ... ئنجا له مه سه له ی په له کردنه وه که سیفاتیکی مروژه ، ئایه ته که ده به ستیتته وه به باسی په له کردنی ئاده میزاد و چه زکردنی له دنیا که (عاجله) یه وشتیک کی که م و کورت و خیرایه و ته و او ده بیئت و ده فه رمویت :

* کلاً بَلْ تَحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ ... نَهْ خَيْرٌ ، وَاِنِ يَه (زیند و بوونه وه هه رده بیئت)، دياره ئیوه هه ر نه م دنیا یه تان خووش ده ویئت که به په له به سه رده چیئت .

* وَتَذُرُونَ الْآخِرَةَ.. قیامه ت و به هه شت پشت گوی ده خه ن و وازی لیده هیئن.. ئنجا دیتته سه ر نه و رووانه ی که که شن و ناسوودن به بینینی په روه ردگاریان و، هه روه ها نه و رووانه ش که ره ش و گرژو تالَن و دوزه خین و ده فه رمویت: (وَجُودٌ يَوْمَئِذٍ نَاصِرَةٌ ، اِلَى رَبِّهَا نَاظِرَةٌ) (القيامة: ٢٢-٢٣) ..

نه و روژه رووخسار انیک که شاوه و ناسوودن و ته ماشای په روه ردگاریان ده که ن ..

* (وَوَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بِأَسْرَةٍ ، تَنْظُنُّ أَنْ يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ) (القيامة: ٢٤-٢٥) هر لهو
پوژدهش دا پروخسارانیکى تر پرهش وتالن ، چاوه پروانن کاره ساتى پشت
شکینیان به سهردا بهینریت .

* کلا إذا بلغت التراقي ، وقيل من راق .. نه خير نه وخه لکه هه روا ژيانیان
به رده وام نابیت به لکو کاتیک دیت که پوچی یه که به یه کیان ده گاته گه روویان ،
ئه وسا ده وتریت ، کی فریاد پره سیه تی؟

* وطنٌ أنه الفراق والتفت الساقُ بالساق .. به لام لهو کاته دا ، ئه وکسه ی
له سهرمه رگدایه دلنیا یه که ئیتر هیچ شتیک فریای ناکه ویت وکاتی مال
ئاواییه .. ئیتر قاچی له یه که ده نالیت ..

* الى ربك يومئذ المساق ... ئه وسا لهو پوژده دا بؤ لای پهروه رگدگارتیه راپیچ
کردن ...

* فلا صدقَ ولا صلى ولكن كذبَ وتولى ... نه بروای هیئاونه نویژی کرد
به لکو هه ربروای نه هیئا وپشتی تی کرد .

* ثمَّ ذهب الى أهله يتمطى .. پاشان هه موو جار به له نجه و لارو خو بادانه وه
ده گه رپایه وه ناو کهس وکاری وکسه شخه ی ده کرد ..

* أولى لك فأولى، ثمَّ أولى لك فأولى .. جائه م دوزه خه بؤ توشیا وترو له بارتره ،
پاشان هه ر ئه وسزایه بؤ توشیا وترو له بارتره ..

* أحسبَ الإنسان أن يُترك سدى، ألم يك نطفة من منى يُمنى ، ثمَّ كان علقة
فخلق فسوى فجعل من الزوجين الذكر والانثى ..

ئایا ئاده میزاد واده زانیت هه روا وازی لی ده هیئریت ولی ناپرسریتته وه؟ باشه
کاتی خوئی نوتفه یه که نه بووه له مهنی که ده رژیئرایه شوینی خوئی وپاشان
خوئه لواسه ریک نه بوو گه شه ی کردو ئینجا هه ر لهو مهنی یه هه ردوو جووت
نیرومی ی دروست کردوه ...؟

* أليس ذلك بقادر على أن يُحْيِيَ الموتى... نأيا فهو ذاتي فهو بركات ناتوانيت
مردوه كان زیندووبکاتهوه؟ (بهئی.. ده توانی وئیمه له سه ره شه شایه تی
ده دهین ئه ی خوای په روه دگارمان) ..

**بینه های هواردهم: ورد بونه وه له ده تیگی قورئانی که چه نه رووی هه یه و
چه نه مه بهستی په روه رده و فیرکردنی نیایه ..**

ده تی نه ده بی به رزو به پیژ جاری واهیه کو مه لی ئامانج ده پیکی وه مو و نه و
ئامانجان هه ش مه به ستن، به تایبه تی کاتیك بو کو مه لیك بووتری که پیك
هاتی له چه نه د چینو توژیژیکی جیاواز... بو نمونه: سولتانیك فه رمانیک
ده رده کات هه ره شه ئامیزه بو هه ره که سی که به گوئی نیردراوه که ی نه کات له
کاریکدا که رای سپار دووه .. ئەم فه رمانه دوو رووی هه یه:

أ/ هه ره شه یه بو ئه وانه ی که نیازی سه ریچیان هه یه تا سه ریچی نه که ن
ب/ هان دانه بو نیردراوه که بو ئه وه ی چاکتر به کاره که ی هه سته چونکه ده زانی
گرنگی دراوه به کاره که ی وسولتان پشتگیریتی ..

جاری واش هه یه ده قیک سی ئامانجی له خو گرتوه یان بگره زیاتریش و هه ر
که سه و به پیی خوی سوودی لیوه رده گریت ، نجا ده قه قورئانی یه کانیش
ئاوه هان ، جاری واهیه ، هه ره شه یه بو کافران و په یمانی خیره بو موسلمانان
وپه روه رده و دنیا یی و دننه وایشه بو چه زره ت (ص).. بو نمونه:

یه که هم/قورئان له سووره تی (المدثر) دا ده فه رمویت:

(ساصلیه سقر ، وما أدراك ماسقر ، لأتبقى ولا تذر ، لواحاة للبشر ، علیها تسعة
عشر ، وما جعلنا أصحاب النار إلا ملائكة ....) واته: (وه لیدی کوری موغیره) که
ئه وشایه تی یه ناهه قه ی داو دژی ئیسلام و قورئان قسه ی کرد، ده بیئت بیگه یه نمه
ناو دوزه خ ، جاتو نازانی دوزه خ چی یه .. هیچ ئەندامیک ناهیلیته وه و ده ست

هه‌لناگریت ، پیستیان هه‌لده‌قرچینیت و په‌شی ده‌کات ، نۆزده‌فریشته
سه‌په‌رشتی دۆزه‌خ ده‌که‌ن، جائیمه‌ و نه‌بیته‌ کارگوزارانی دۆزه‌خمان له
که‌سانی تر جگه‌ له‌ فریشته‌ به‌دی هینابیت :

۱= (وما جعلنا عدتهم إلا فتنة للذين كفروا).. ئه‌و ژماره‌یه‌شمان ته‌نها بۆ
تاقی‌کردنه‌وه‌ی کافران داناوه‌ ..

۲= (لیستقن الذین أوتوا الكتاب) هه‌روه‌ها بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌وانه‌ی په‌پاوی
ئاسمانیان پیدراوه‌ دُنیا بن له‌ راستی ئه‌م قورئانه‌ چونکه‌ له‌ ته‌ورات
وئینجیلدا ئه‌و باسه‌ هه‌یه‌ ..

۳= (ويزداد الذين آمنوا إيماناً) بۆ ئه‌وه‌ی که‌ بپرواداران زیاتر باوه‌ریان
دامه‌زراوینت ..

۴= (ولا يرتاب الذين أوتوا الكتاب والمؤمنون) ئه‌وانه‌ش که‌ په‌پاوی
ئاسمانیان پیدراوه‌و بپروادارانیش هه‌ق نی‌یه‌ که‌ تووشی دوودلی‌بن.

۵= (وليقول الذين في قلوبهم مرض والكافرون ماذا أراد الله بهذا مثلا)
بائه‌وانه‌ی دل وده‌روونیان نه‌خۆشه‌ له‌ دوو‌پوه‌کان و بیباوه‌ران هه‌ر بۆخویان
قسه‌ بکه‌ن و بلین: نیازی خواچی‌یه‌ به‌م ژماره‌یه‌؟

۶= (كذلك يضل الله من يشاء ويهدي من يشاء وما يعلم جنود ربك إلا هو
وما هي إلا ذكري للبشر) (المدثر: ۳۱)

به‌و شیوه‌یه‌ باسکرا خوا هه‌ر که‌سیکی بویت گومپرای ده‌کات ، هه‌ر که‌سیکیشی
بویت رینمایی ده‌کات و، که‌س ژماره‌ی سه‌ربازانی په‌روه‌ردگارت نازانیت جگه‌
له‌ زاتی خۆی ، ئه‌و ئایه‌ت و فه‌رموودانه ، ته‌نها په‌ندو ئامۆژگارین بۆ ئاده‌می ..
که‌واته‌ لی‌روه‌ به‌ ئاشکرا تیده‌گه‌ین که‌ باسکردنی مه‌لائیکه‌تانی دۆزه‌خ
و ژماره‌یان که‌ نۆزده‌ن ئه‌و هه‌موو مه‌به‌سته‌ی تیاپه‌و ئه‌و ئامانجان‌ه‌ی هه‌یه‌ !

دووووم / ماوهیهک له سهره تای پیغه مبرایه تیه وه، به پی ی ویستی خوا جبرائیل نه هات بۆ لای حه زره ت (ص)، ژنی ئه بو له هه ب به تایبه تی وه نه دیکی تر له خزمان وله بیروایان وتیان: له وه ده چی (محمد) له ده ست شه ی تانه که ی پرزگاری بوو بیته وخواکه ی ئی زویر بوو بیته ... قورئانیش له سووره تی (الضحی) دا فهرمووی: (وَالضُّحَى، وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى، مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى، وَاللَّآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَى، وَأَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى) (الضحی: ۱ - ۵) واته سویند به چی شته نگاو، سویند به شه و کاتیکی تاریکی دادینیت، په روه ردگارت ده ست به رداری تو نه بووه و وازی له تو نه هیناوه و خه شمی ئی نه گرتویت ، بیگومان دواپوژو قیامه تیش چاکتره بۆ تو له دنیا، له ئاینده دا په روه ردگارت ئه وه نده نازو نیعمه ت پیده به خشیت که زور پی ی پازی و خوشنوود ده بیته .. ئه م سوهرته ، ا / دلنه واییه بۆ حه زره ت (ص) ... ا / دلنه واییه بۆ پرواداران ...

چ / وه لام دانه وه ی پرویاگه نده و ده مکو تکر دنی دوژمنانه، تا له خو یانه وه تفهنگ به تاریکی یه وه نه نین ...

سه ی یه / سووره تی (النصر) که هاته خواره وه ئه بو به کر ئه وه ی ئی تیگه یشت که حه زره ت (ص) له دواپوژه کانی ته مه نیدایه وه ئه جه لی نزیکه، بۆیه زور گریا، هه روه ها (ئین عباس) یش ده ئی: حه زره تی عومه ر منی له گه ل ها وه لاند ا داده نا له مه جلیسی خۆی دا، له کاتیکی دا که من زور له وان منالتر بووم، هه ندیکیان له وه ده چوو پنیان ناخۆش بووی، بۆیه پوژیک حه زره تی عومه ر له مه جلیسه که ییدا پرسیا ری له هه مووان کرد ، چی له سووره تی (النصر) تی ده گه ن؟؟ ئه وانیش ئه وه ی دیاره و پوونه و تی ی ده گه یشتن باسیان کرد، پاشان پووی ده می کرده من ناخۆ چی ئی تی ده گه م، منیش وتم: ئه و سوهرته نیشانه ی نزیک بوونه وه ی ئه جه لی حه زره ت بوو (ص) ، عومه ریش وتی: منیش هه ر ئه وه ی ئی تی ده گه م ..

سورده ته كه ش ده فهرموى (إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ، وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا ، فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَعِذْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا) (النصر: ۱-۳) واته / كاتيك يارمه تي وكومه كي خوا ديټ وشاري مه كه پزگار ده كريت ودهرگاي نازادي والاده كريت، خه لكيشټ بيني پؤل پؤل دينه ئايني خواوه، نه وسايتير تو سوپاس وستايشي پهروه دگارت بكه وداواي ليخوشبووني لي بكه، چونك بهراستي خوا زورچاوپوشي دهكات وتهوبه وهرگره ..

ليروه تيدهگه ين كه بيجه له مانا دياره كه ي سورده ته كه، لايه نيكي تري گرتوته خوي ونامازه يه كي تريشي تيا بوو كه نه ويش نزيك بوونه وه ي نه جه لي حه زرت (ص) بوو ..

بڼه ماي پڼجه م / ورد بوونه وه له كات وشويني دابه زيني نايه ت وههروه ها حاله تي نه فسي وكومه لايه تي نه و كاته ي كه تيا هاتوته خواره وه :

نه وه ي بيه وي چاكر له قورئان تي بگات ده بيت ورد بيته وه و ديراسه ي كات وشويني دابه زيني نايه ته كان بكات و، ههروه ها نه وه حاله ته نه فسي كومه لايه تي يه ي كه تيا يا هاتوته خوراي .. چونكه سورده ته مه كي يه كان سيماي تايبه تي خويان وشيوازي تايبه تي يان هه يه وه له و كاته دا موسلمانان كه م بوون وغه ريب بوون وكوفر له ده وريان ده يان چه وساندنه وه و باري دهروني يان جياواز بووله مه دينه كه خاوه ن ده ولت بوون .. سورده ته كان مه كه وهك جزمي (عم يتساءلون) كه (سيد قطب) له باره يانه وه ده لئيت (ئم جزمه هه موي وهك بيدار كردنه وه، سيخورمه و، بانگ كردني يه كه له داواي يه كه وايه به دهنگي بهرز بو ناگادار كردنه وه ي مهردومي نووستوي خو گران ، يا هيټانه وه هوشي سه رخوشي بيئاگا، يا بيدار كردنه وه ي چه ند ياريكه ريكي وا كه

له یاری یه که یاندا نوقم بووبن و، هه موو شتیکیان له بیر چوبیته وه، وهك بانگیان بکات و پایان وه شینی و نقور چیان لی بگری، سیخور مه یان لی بد او یه که له سه ر یه که پییان بلی: بیدار بنه وه، هوشیار بنه وه، بیر که نه وه، خوا هه یه، پیغه مبه ر هه یه، پوژی زیندوو بونه وه هه یه، لیپرسینه وه هه یه، دوزه خ هه یه.. ههروه ها جاری دووه و سی یه م و... دهه م و، له گه ل ئه م بانگکردنانه شدا دهستیکی به هیز بی، که ئه م نووستووانه پاوه شینی و ئه م سه رخوشانه هه لسینی و، ئه م یاری که رانه هه لچرینی له یاری یه که یان، ئه مانیش ناو به ناو چاویکی خه الووه لپن و خیرا خه ویان لی بکه ویته وه، ئنجا دهست بکاته وه به پاوه شانندیان و بانگکردنیان و هاوار لی کردنیان، ناو به ناو نووستووکان بیدار بنه وه، بو ئه وه ی له پرووی لاساری یه وه بلین:

هه لئاستین، بیدار نابینه وه، له پاشا به رد بگرته ئه و بانگخوازه ی که بیداریان ده کاته وه.. ئینجا بنوونه وه و دیسان دهست بکاته وه به بانگکردنه وه و پاوه شانندیان و، له گه ل هه موو جاریکا که چاوه هه لئه بپن، چه شمه ندازیکیان نیشان بدات له چه شمه ندازانی ئاده می و بوونه وه..

هه رچه ند ده وری ئه م جزمه ده که مه وه شتیکی ئاوه هام به بیردای، وا بزانه، هه رکه سیکی تریش وردیته وه لی و وهك من وایه، نه خوازه لا ئه وانه ی که له م ئایه تانه ورد ده بنه وه (فلینظر الإنسان مم خلق)... (أفلا ينظرون الى الإبل كيف خلقت؟ وإلى السماء كيف رفعت؟ وإلى الجبال كيف نصبت؟ وإلى الأرض كيف سطحت؟) وه ئه وانه ی که ئه م ئایه تانه ده خویننه وه (ألم نجعل الأرض مهادا؟ والجبال أوتادا، وخلقناكم أزواجا، وجعلنا نومكم سباتا، وجعلنا الليل لباسا، وجعلنا النهار معاشا، وبنينا فوقكم سباعا شدادا، وجعلنا سراجا وهاجا، وأنزلنا من المعصرات ماء ثجاجا، ليخرج به حبا ونباتا، ووجنات ألقافا، إن يوم

الفصل كان ميقاتا) يا ئهوانه‌ي كه ئەم ئايه تانه دهخويننه وه (يا ايها الانسان
 ماغرك بربك الكريم، الذي خلقك فسواك فعدلك، في اى صورة ماشاء ربك)..
 ئەم جزمه هه مووى ياباسى دروستكردى ئادهمى وگيانله بهرانه و ،
 ياباسى چه شمه ندازى جيهانه ، كه چه شمه ندازىكى لاپه ريه كى كراويه له
 نامه‌ي بوونه وهره و، ياباسى هيندى رويه ريه ترش وتالى پوژى دوايى به كه
 ته زوو به ناوشان و موچرك به ئه نداما ده هينى) (سه يرى ته فسيري جزمى ۳۰ بكه
 شيخ محمدى خال) ..

له و زه مانده ا عه رهب گرنگيه كى زورى ئه دا به لايه نى ره وانبيژى و جوانى
 ده برين و قورئانيش به شيوازو دارشتنى ته حه دداى كردن، به لام له گه ل ئه وه ش
 دا ده بينين بو هه موو زه مانىك شتانيكى و اى تيايه كه مايه ي هيدايه تن
 تارپوژى قيامت، ئه وه تاله م سه رده مه دا ئيعجازى زانستى زور له قورئان
 و سوننه تدا ده ركه وتوون كه مايه ي هيدايه تى خه لكانيكى زورن....

ئايه ته كاني مه دينه ش دريژترن و باسه كانيشى له باره ي ياساو ده و له تدارى
 و به سه ره اتى گه لى جووله كه وگه لانى ترو، دوو پرووه كان و غه زاكاني حه زره ت و
 كو مه لى شتى تره وه ن كه جياوازي ئاشكرايان هيه له شيوازي ئايه ته كاني
 مه كه...

كه موسلمانان كوچيان كرده مه دينه، سه ره تاي(البقره) هاته خواره وه كه باسى
 پيكهاته ي كو مه لگاي تازه ده كات، كه پيك هاتبووله موسلمانان و دوو پرووه كان
 و جووله كه كان، دياره بو به رچاو پوژنكردى موسلمانان بوو تابزانن چون
 مامه له بكه ن له گه لئانداو له و بارو زرووفه تازه يه دا كاربه كن ! ..

بڼه‌مای شه‌شهم / ته‌فسیراتی جوزئی ومانای گشتی

له‌کاتیک دا نایه‌تیک مانایه‌کی گشتی وکومه‌لی مانای جوزئیشی هه‌بی که بتوانری ته‌خصیص بکری به‌یه‌کی له‌و مانایانه، نه‌وا تخصیص ده‌کری‌و، نه‌گه‌ر ده‌للیک نه‌بی بو‌ته‌خصیص نه‌وا هه‌موو مانا جوزئیه‌کان ده‌گریتته‌وه، بو‌ نمونه:

یه‌که‌م / خوی په‌روه‌ردگار به‌پروداران ده‌فهرمویت که له‌هه‌موو کاتیک وباروزروفیکدا له‌جیهاد دوانه‌که‌ون وتوانا‌کانیان بخه‌نه‌کار بو‌ خزمه‌تی دینی خوا (انفروا خفافا و تقالا وجاهدوا بأموالکم و أنفسکم فی سبیل الله ذلکم خیر لکم ان کنتم تعلمون) التوبة ٤١

له‌لای موفه‌سیره‌کان (خفافا و تقالا) به‌م چه‌ند مانایه‌ پاره‌ه‌ کراوه‌ که هه‌موویان ده‌گریتته‌وه‌و پیویست ناکات تخصیص بکریت به‌یه‌کیکیان، نه‌مه‌ش ته‌فسیره‌کانه :

- بچن بو‌ غه‌زا له‌ کاتی چالاکی و سستی‌داو له‌ کاتی تواناوبی‌هیژی‌دا...
- بچن بو‌ غه‌زا له‌ خو‌شی و ناخو‌شی و ته‌نگانه‌و فره‌حی‌دا...
- بچن بو‌ غه‌زا له‌ کاتیک دا نه‌گه‌ر ده‌وله‌مه‌ند بن یا هه‌ژاربن ..
- بچن بو‌ غه‌زا نه‌گه‌ر چه‌کتان که‌م پی‌بی‌ یان زورتان پی‌بی‌..
- بچن بو‌ غه‌زا به‌پی‌بی‌ یان به‌سواری...
- بچن بو‌ غه‌زا نه‌گه‌ر مال و منالتان که‌م بی‌، یان زوربی‌ و بارتان گران بی‌...
- بچن بو‌ غه‌زا نه‌گه‌ر لاوبن یان پیربن ..

دووهم / له‌سه‌ره‌تادا موسلمانان بو‌ ماوه‌یه‌ک روویان کرده (بیت المقدس) و دوایی‌خوای گه‌وره‌ رووگه‌ی بو‌ گو‌رینه‌وه‌ به‌ره‌و (که‌عبه‌)، که‌سانی ناحه‌زو ساده‌و ساویلکه‌ که‌وتنه‌ تانه‌و ته‌شه‌ردان و ده‌یان ووت: نه‌وه‌چی‌ وای لی‌کردن

پووهگه‌ی خوځيان بگوږن(سيقول السفهاء من الناس ما ولاهم عن قبلتهم التي كانوا عليها) له ته فسيري(السفهاء) دا

* (الزجاج) ده‌لی: مه به ست عه ره به موشریکه کانه ..

* (مجاهد) ده‌لی: مه به ست زانایانی جووله که یه ..

* (سدی) ده‌لی: مه به ست دوپووه کانه ..

* (نابین کثیر) ده‌لی: (السفهاء) نهو سی ده‌سته و تاقمه ده‌گریته وه، که واته

که ماناکه‌ی به‌گشتی نهو سی ده‌سته یه بگریته وه پیویست ناکات تایبته بکری

به تاقه کومه لیکیان وه، چونکه په‌نگه جووله که کان نهو قسانه یان کردبی و

دووپووه کان و موشریکه کانیش قوستبیتیان وه و تبتیتیان وه، چونکه

دووپووه کان و موشریکه کان به‌چاویکی به‌رز سهیری نه‌هلی کیتابیان ده‌کردو

ده‌یانزانی که په‌پاوی ناسمانیان هه‌یه، جابویه ته‌نسیقیان له‌گه‌لدا ده‌کردن بو

دژایه‌تی و به‌ره‌ره‌کانی پیغه‌مبه‌ر(ص) و موسلمانان...

سی‌یه‌م / خوی په‌روه‌دگار له‌سوره‌تی(القمر) دا ده‌فهرموی (إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي

جَنَّاتٍ وَنَهْرٍ فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِكٍ مُّقْتَدِرٍ) (القمر: ۵۴) وشه‌ی(نهر) به‌کار

هاتووه له‌به‌ر نه‌وه‌ی له‌گه‌ل کو‌تایی نایه‌ته‌کانی تری سووره‌ته‌که‌دا بگو‌نجی که

کو‌تایی هاتوون به (القمر، مُسْتَمِر، مُسْتَقَر، مُزْجَر، مُحْتَظَر، يَسْحَر، شَكَر،

سَقَر، يَقْدَر، ... هتد) نجا چهند مانایه‌کیشی هه‌یه که هه‌موو ماناکان مه‌به‌ستن

وه‌سفی به‌هه‌شتن،(نهر) واته :

۱. الأناهار: پووباره‌کان

۲. سعة الرزق: رزق و پووزی نور

۳. الضياء: پووناکی ...

خواردهم / له سووره تی (فاتیحهدا) (مالك يوم الدين) هاتوو هه (يوم الدين) چه ند مانایه کی هه یه ، نه ویش (يوم الجزاء ، يوم الحساب ، يوم الطاعة ، يوم القهر) هه که نه و هه موومانایه ش به مه به ست به کار هاتوو هه هه موویان ده گریته وه ، چونکه پوژی قیامه ت پوژی جه زاو حیساب و گوپرایه لی بو خواو پوژی زه بوونی و بی ده سه لاتی یه .... نه و هه شمان له بیر نه چی که هه لبراردنی وشه ی (الدين) له ویدا گرنکه که ده گونجی له گه ل کو تایی نایه ته کانی پییش و دوای دا که (رب العالمين ، وایاک نستعین ، الضالین) هه ....

بنه های هه وه تم / ته فسیری قورئان به قورئان :

له بهر نه وه ی قورئان هه یچ جو ره در ئایه تی و ناته و او ی یه کی تیانیه ، نایه تی هه یه نایه تی تر ته فسیر ده کات . بو نمونه :

کاتیک نه م نایه ته هاته خوارده وه (الذين امنوا ولم یلبثوا ایمانهم بظلم اولئک لهم الامن وهم مهتدون) الانعام ۸۲ / ها وه لان زور ترسان و وتیان جا باشه کی هه یه زولمی له نه فسی خو ی نه کرد بی ت ، مانای وایه که سمان زرگارمان نابیت ، بو یه هاتنه خزمه ت چه زره ت و پرسیاری نه م نایه ته بیان لی کرد ، نه ویش به نایه تی (۱۲) ی سو ره تی لوقمان بو ی ته فسیر کردن که ده فهرمویت : (ان الشریک لظلم عظیم) واته : نه و سته م و زولمه مه به ست ها وه ل پهیدا کردنه بو خوا ..

به مه ش نایه ته که مانا که ی ده بی ت به وه ی : نه وانه ی برویان هینا وه و خو یان پاراستوو ه له ها وه ل پهیدا کردن بو خوا ، نه وانه نارامی و ناسایشی مادی و معنه ویان بو هه یه له دنیا و له قیامه تدا و نه وانه رینمایی کرا و سهر فرارن ...

بنه های هه شته م / که ران به دوای ته فسیری (مأثور) دا :

نه وه ی بیه ویت له نایه تی ک ورد بی ته وه ، ده بی ت بگه ریت به دوای ته فسیری چه زره ت (ص) بو نه و نایه ته و نه گه ر راست بو و فهرمووده که به دلنایی یه وه وهریده گرین ، جا نه گه ر چه زره ت (ص) ته فسیری نه کرد بو و ده کری ت بگه رین

به‌دوای ته‌فسیری هاوه‌لان وپیشینیانی خواناس دا، نه‌گهر پاستی‌یان پینکابوو،
وه‌به‌پاستی ریوایه‌ت کرابوو نه‌وه ده‌کریت سوودی لی‌وه‌ریگرین وئنا بشگه‌رپین
به‌دوای لایه‌نه‌کانی تری ته‌فسیره‌که‌دا نه‌گهر هه‌بیته .. چونکه ده‌رگای هه‌ول
وگه‌ران ووردبوونه‌وه دانه‌خراوه ... بو نمونه: خوای گه‌وره‌ده‌فه‌رموویته :

(وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِّنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ) (الحجر: ۸۷) واته/سویند بیته
نیمه‌حه‌وت نایه‌تمان پی‌داوایت، هه‌روه‌ها قورئانی گه‌وره‌و مه‌زنیشمان
پی‌به‌خشیوویت ... بوخاری گپ‌راویه‌تیه‌وه که هه‌زه‌ت(ص) فه‌رموویته‌تی(أم
القرآن هی السبع المثنی والقرآن العظیم) واته/ (أم القرآن) که فاتیه‌یه
(سبع المثنی) یه واته‌حه‌وت نایه‌ته‌وه به‌رده‌وام دووباره ده‌کریته‌وه هه‌روه‌ها
(القرآن العظیم) یشه ، واته مه‌زنتین وگرنگترین سووره‌ته له‌قورئاندا...

هه‌روه‌ها له‌نایه‌تی (ومثل كلمة طيبة كشجرة طيبة) ابراهیم ۲۴ ی ته‌فسیر
کرد به‌وه‌ی شجرة الطيبة مه‌به‌ست دارخورمایه .. ۲۲۶ کیف نتعامل مع القرآن
/القرضاوی ..

بنه‌های نویه‌م/وردبوونه‌وه له‌قوناغه‌کانی هاتنه‌خواره‌وه :

بو تیگه‌یشتن و وردبوونه‌وه‌ی زیاتر له‌قورئان ده‌بیته‌ ناگامان له‌قوناغه‌کانی
هاتنه‌خواره‌وه‌ی نایه‌ته‌کان بیته ، کام نایه‌ت له‌مه‌سه‌له‌یه‌که‌دا پیشترا هاتوووه
کامیان دواتر هاتوووه ، چونکه هه‌ندی له‌حوکه‌مه‌کانی قورئان به‌چه‌ند قوناغیک
هاتووونه‌ته‌خواره‌وه‌و په‌چاوی باری ده‌رونی کردوون و به‌چه‌ند هه‌نگاویک
په‌روه‌رده‌ی کردوون ، وه‌ک قوناغه‌کانی جیه‌ادویاساغ کردنی مه‌ی
وسووخوری...هتد ، زانایان هه‌ر له‌کونه‌وه لی‌کولینه‌وه‌یان کردوو له‌سه‌ر
نه‌وه‌ی که‌چه‌ند سووره‌ت له‌مه‌که‌که‌هاتووونه‌ته‌خواره‌وه‌و چه‌ندی‌ش له‌مه‌دینه‌،
هه‌روه‌ها چه‌ند نایه‌تی مه‌ککی هه‌یه له‌سووره‌ته مه‌ده‌نی‌یه‌که‌اندا دانراون

وچەندى مەدەنى لەسوورەتە مەككى يەكاندا دانراون... ھەرچەندە پەنگە كەمىك
 پراى جىياواز ھەبىت بۆ ھەندى ئايەت بەلام ئەو ە زۆر لەمەسەلەكە ناگۆرپىت...
 عبدالله ى كۆپى مسعود وئىبن عەباس كەحەزەت(ص) دوعاى بۆ كرد خواى
 گەورە شارەزاي بكات لەقورئاندا، دەلئىن: ھىچ ئايەت كى نى يە نەزانىن لەكوى
 ھاتۆتە خوارەو ە كەى ھاتۆتە خوارەو ە ماناكەى چى يە....

(سەيدقوتب) ىش بەرەحمەت بىت زۆر پەچاوى ئەم مەسەلەى قوئاغانەى
 كردهو خواى گەورە تەوفىقى داو(منھجى حركى و تريبوى) لە قورئاندا شى
 كردهو ە لىكۆلئىنەو ەى تىرو تەسەلى لەسەر كردهو تەفسىرىكى ناوازەى زۆر
 چاكى نووسى كە لەبوارى پەروەردەو منھجى حركى دا تائىستا تەفسىرى
 وانە نووسراو ە...

نموونەى يەكەم / قوئاغەكانى ياساغ كردنى مەى :

ئاشكرايە كە مەى بەشيك بوو لەژيانى عەرەب و ئالوودەى بووبوون وچەندەھا
 ناويان ئىنابوو، لەھۆنراو ەكانى شياندا زۆريان بەبالايدا ھەلداو ە.. بۆيە قورئان
 لەسەر خوو پاش چەسپاندى ئىمان وپروا لە دل و دەروونياندا ، بەچەند
 قوئاغىك داواى ئىكردن كە دەستى ئىھەلگرن وئەوانىش بەيەكجارى دەست
 بەردارى بوون ، ئەو ئايەتانەش كە لەو بارەيەو ە ھاتن:

١- لەمەكە ئەم ئايەتە ھاتە خوارى كەو ەسفى حەزەت(ص) دەكات كە ھەرچى

پاك و باش بىت حەلالى دەكات وئەو ەش كە پىس و خراپە ياساغى دەكات
 (الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْنُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ
 وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ
 عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ) (الأعراف ١٥٧) واتە: (ئەوانەى كە شوئىنى ئەم(محمد) ە
 پىغەمبەرە ھەوالدەرە نەخوئىندەوارە دەكەون ئەو ەى كە گا ورو جولەكە،
 ناوئىشانى نووسراو ە لايان، فەرمانيان پى دەدات بەچاكەو قەدەغەى گوناھو

خراپه یان لیده کات وهرچی یه ک پاک وچاکه بویان حه لال ده کات وهرچی پیس وناپوخته لییان حه رام ده کات.. نُنجا هر له مه ککه ئاماژیه کی ترهات (وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا) (النحل: ۶۷) واته/ له بهروو بومه کانی دارخورماورپوزو تریکانیش هه ندی جار شتی سه رخوشکهر دروست ده کهن ، گه لی جاریش بزقی باش و به ره می چاک و به سوود ، وه کو (دوشاوو میوژو شه به توه... هتد)، (إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ) به راستی ئاله وه شدا به لگه و نیشانه ی ئاشکرا هه یه بو که سانیک عه قل و ژیری خو یان ده خنه کار... لی رده ا بزق و پوزی پاکی جیا کرده وه و تی ی گه یان دن که شتی سه رخوشکهر نه و وه سفه چاکه وهر ناگری وشتیکی باش نیه !

ب- له مه دینه ش له سه ره تا وه پرسیار ده کرا له باره ی مه ی و قوماره وه ، قورئانیش وه لامی دانه وه (يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا) (البقرة: ۲۱۹) واته/ پرسیار ت لیده کهن ده باره ی عه ره ق و قومار، پی یان بلی: له و دو وانده ا تاوانیک و گونا هیکی گه وره هه یه ، هه رچه نده چه ند سوو دیکیشیان تیدایه بو خه لکانیک، بیگومان گونا هه که یان گه وره تره له که لک و سوو دیان ...

ج- نُنجا به دو ایدا نه م فه رمانه خوایی به هاته خواره وه (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَى حَتَّى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ) (النساء: ۴۳) واته: نه ی نه وانه ی با وه پرتان هی نا وه نزیکه نو یژ مه که ون له کاتیکدا سه رخوشن، هه تا وه کو بزاندن چی ده لیین له نو یژ هه که دا... به مه ش کاتی مه ی خواردنه وه یان لی ته نگ بو وه، چونکه پوزی پینج نو یژ هه یه و ما وه ی نیوانیان که مه و فریای مه ی خواردنه وه و هاتنه وه هوش خو یان نه ده که وتن ...

د- ئینجا دوا فه رمانی قه ده غه کردن هات و فه رمووی :

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رَجَسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ، إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ، وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ) (المائدة: ۹۱-۹۲) واته/ نهی نهوانه‌ی باوهرتان هیناوه دنئیابن ،عهرق وقوماروگوشتی مالاتی سهربرپاو بوغهییری خوا لهو شوئینانه‌ی کهخه‌ک به‌پیروزی داناهه نه‌ک نیسلام، بورج وحه‌لال وحه‌رام زانین به‌هوی هه‌لدانی زاره‌وه، نه‌مانه ههریسن وله‌کارو کرده‌وهی شه‌یتانن، که‌واته نیوه‌ش خؤتانی لی‌دوور بگرن و خؤتانی لی‌پیارینن، بو نه‌وهی سهرفرازی و به‌خته‌وه‌ری به‌ده‌ست به‌ینن، به‌راستی شه‌یتان ده‌یه‌ویت له‌ریگه‌ی عهرق وقوماره‌وه دوژمنایه‌تی وبوغزو کینه بخاته نیوانتانه‌وهو له‌یاد کردنی خواو ناوه پیروزه‌کانی ویلتان بکات، هه‌روه‌ها سست وته‌مه‌لتان بکات له نه‌نجام دانی نویژه‌کان به‌شینه‌یی، نایا نیتر به‌س نی‌یه؟ نایا کول نادن وده‌ست هه‌لناگرن... نه‌ی نیمانداران فه‌رمانبه‌رداری خوابن ، فه‌رمانبه‌رداری پیغه‌مبه‌ریش بن و، وریابن وناگادارین، جا نه‌گهر پشت هه‌لکه‌ن ویاخی ببن نه‌وه بزائن به‌راستی کاری پیغه‌مبه‌ری نیمه ته‌نها راگه‌یاندنی ناشکراو پوونی په‌یامه‌که‌یه(جا که نه‌م نایه‌ته هاته خواره‌وه ، جارپدا به‌ناو شاری مه‌دینه‌دا که مه‌ی حه‌رام کراوه، نیتر برواداران ههرچی گوژوه کوپه‌ی عهرق هه‌بوو قلیپان کرده‌وهو به‌ته‌واوی وازیان له‌مه‌ی خواردنه‌وه هیئا) ..

نمونه‌ی دووه‌م / هه‌نگاره‌کانی یاساغ کردنی سووخورئ:

سوو خواردن به‌یه‌کجار قه‌ده‌غه‌نه‌کرا ، به‌لکو نه‌گهر سه‌یری نه‌و نایه‌تانه بکه‌ین که له‌سه‌ر نه‌و مه‌سه‌له‌یه هاتوون ده‌بینین به‌چهند جاریک ریئمایئ نجا حه‌رام کراوه ، نایه‌ته‌کانیش:

۱- له كوتايى بانگه‌وازی مه‌ككه‌دا خواى گه‌وره ئاماژه‌ی به‌وه‌كرد كه مامه‌له كردن به‌سوو خوا به‌ره‌كه‌تى تیناخات وفهرمووى (وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ رَبِّا لِيَرْبُوَ فِيْ اَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرْبُوْا عِنْدَ اللّٰهِ وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ زَكَاةٍ تُرِيدُوْنَ وَجْهَ اللّٰهِ فَاُولٰٓئِكَ هُمْ الْمُضْعِفُوْنَ) (الروم: ۳۹) واته/ هه‌ر پاره‌و سامانیكتان به‌سوو دابیت به‌خه‌لكی بو‌ئوه‌ی زیاد بكات له‌ناو سامانه‌كه‌یابندا، ئه‌وه به‌ره‌كه‌تى تیناكه‌وى وپادا‌اشتی نابیت لای خوا ، به‌لكو لئیرسینه‌وه‌شى له‌ دوايه ، ئه‌وه‌ش به‌زه‌كات داوتانه‌و مه‌به‌ستان په‌زامه‌ندی خوايه ، ئانه‌و جو‌ره كه‌سانه پادا‌اشتیان چه‌ند به‌رابه‌ر كردوته‌وه .

ب- له‌سه‌ره‌تای مه‌دینه‌شدا ئه‌م ئایه‌ته‌هاته خواره‌وه (يَا اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَاْكُلُوْا الرِّبَا اَضْعَافًا مُّضَاعَفَةً وَاَنْقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ، وَاَنْقُوا النَّارَ الَّتِيْ اُعِدَّتْ لِلْكَافِرِيْنَ) (آل عمران: ۱۳۱) واته/ ئه‌ی ئه‌وانه‌ی باوه‌رتان هیناوه‌سوو به‌چه‌ند قات و به‌رامبه‌ر مه‌خوون، له‌خوابترسن ، بو‌ئوه‌ی سه‌رفراز بن...

(تیبینی: ئه‌م باسه‌ی سوو خواردن له‌ سووره‌تى ال عمران دا تیکه‌له‌کیش کراوه به‌ باسی غه‌زای ئو‌خود، ئه‌مه‌ش دياره‌ حیکمه‌تى تيايه‌و په‌نگه‌ بو‌ئوه‌ بیت كه‌ بیسه‌لمینی ئه‌م ئاینه‌هه‌موو چه‌مه‌كانه‌ی ژيان ده‌گریته‌وه‌و گرنگی ده‌دات به‌هه‌موو لایه‌نه‌کانی ژيان وه‌رچی پئویست بیت بو‌ به‌خته‌وه‌ری دنیاو قیامه‌ت فه‌راموشی نه‌کردوه‌) ..

ج- ئنجا خواى گه‌وره زه‌می جووله‌كه‌ی كرد كه‌ سوو ده‌خوون ، هه‌رچه‌نده لیشیان قه‌ده‌غه‌کراوه‌و ئنجا به‌گشتی زه‌می سوو خو‌ری كرد، دياره‌ ئه‌مه‌ش پيش ده‌ستی‌یه‌ك بوو بو‌ حه‌رام‌کردنی (فَيُظْمَ مِنْ الَّذِيْنَ هَادُوا حَرَمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتٍ اٰجَلَتْ لَهُمْ وَبِصَدِّهِمْ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ كَثِيْرًا ، وَاَخَذِهِمُ الرَّبُّا وَقَدْ لُئِهُوا عَنْهُ وَاَكْلِهِمْ اَمْوَالِ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَاَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِيْنَ مِنْهُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا) (النساء: ۱۶۱)

واته/ به هوی زولم وستهمیک له لایه نئوانه ی که بوونه ته جوله کهو به هوی
 نه وه ی که زور کۆسپیان ده خسته بهردهم ریبازی خوا ، ئیمه هه ندیک نازو
 نیعمه تمان ئی حه رام کردن ، که پیشتر بۆیان هه لال بوو. ههروه ها به هوی سوو
 خۆری یانه وه که به راستی ئی یان حه رام کرابوو، به هوی نه وه شه وه که مالی
 خه لکی به نا په وا ده خو ن هه ندیک شتی تری هه لالمان ئی حه رام کردن، بیگومان
 نه وان ه یان که بیبا وه رن سزایه کی به ئیش و نازارمان بو ناماده کردوون ..

د- ئینجا دوا ده قی قورئان هات بو حه رام کردن یه کجاری سوو خۆری و
 فه رموی (الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ
 الْمَسِّ ذَلِكَ يَأْتِيهِمْ قَالُوا إِنَّمَا التَّبِيعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ
 مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ
 النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) (البقرة: ۲۷۵) واته/ نه وان ه ی سوو ده خو ن ، هه نسو
 کهوت ناکه ن و راست نابنه وه (له گۆردا) مه گه ر وه ک نه وه که سه ی که شه یقان
 ده ستی لیوه شان دبی (هه ر له دنیا دا سروشتی نین و له قیامه تیشدا وه ک شیتن)
 چونکه نه وان ه ده لین: فرۆشتن وه ک سوو وایه، له حالیکدا خوا فرۆشتنی هه لال
 کردوو ه سووی حه رام کردوو ه، جائه وه ی نامۆزگاری پهروه ر دگاری پیگه یشت
 و وازی هی نا ، نه وه ی ده ستی که و تووه بو خو ی ، کاری لیپرسی نه وه شی
 ده که ویته لای خوا، به لام نه وه ی ده ست بکاته وه به سوو خۆری، ئا نه وان ه
 جینشینی ناو ناگری دۆزه خن و ژبانی هه می شه یی تیا ده به نه سه ر... ئنجا
 ده فه رمو ویت (يَمْحَقَ اللَّهُ الرِّبَا وَيُرْبِي الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ إِنَّ
 الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ
 وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ) (البقرة: ۲۷۷) واته/ خوا سوو ته فرو تونا
 ده کات و به ره که تی ناهیلئ ، به لام پا داشتی خیری سامان به خشین بره و
 پیده دات و به ره که تی تیده خات، بیگومان خوا هیچ کافرئکی تاوانباری خو ش

ناویت، بهر پستی نهوانه‌ی که باوهر پیمان هیناوه و کرده‌وه چاکه کانیان نه‌نجامداوه و نویژه کانیان به چاکی به جیه هیناوه و زه کاتیان داوه، تهنه پاداشتیان لای پهروهر دگاریانه، نهوسا نه ترس و بیمیان له‌سه‌ره، نه‌غم و په‌ژاره دهیانگریته‌وه، نجا رینمایی پرواداران دهکات (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ، فَإِن لَّمْ تَقْعَلُوا فَاذْنُوا بِحَرْبٍ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِن تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُؤُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ) (البقره: ۲۷۹) واته/ نه‌ی نهوانه‌ی باوهر پیمان هیناوه، پاریزگارو خواناس بن و واز له پاشماوه‌ی سوو بهینن نه‌گهر نیماندارن، خو نه‌گهر وانه‌کن، نه‌وه جه‌نگ له‌گهل خو او پیغه مبه‌ره که یدا رایگه‌یه‌نن (که سه‌ره‌نجامه‌که‌ی زور سامناکه)، خو نه‌گهر ته‌وبه‌بکن و له‌سوو خو‌ری وازی بهینن نه‌وه تهنه سه‌رمایه‌کانتان بو‌ه‌یه‌ه‌ری بگر نه‌وه، نه‌سته‌م ده‌کن له‌قه‌رزاره‌کان، نه‌سته‌متان لی‌ده‌کریته‌..

(وَإِن كَانَ دُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ وَأَن تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) (البقره: ۲۸۰) خو نه‌گهر قه‌رزاره‌که نه‌داربوو، نه‌وا مؤله‌تی بدری تاده‌رووی لی‌ده‌کریته‌وه و ده‌بییت، خیر کردنتان به‌قه‌رزاره‌که و ئازاد کردنی و به‌خشینی،

چاکتره بو‌تان نه‌گهر نیوه بزائن (چه‌نده پاداشتی خوایی بی‌سنوره).
(وَإِنكُم يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ) (البقره: ۲۸۱)

واته/ له‌سزاو توله‌ی پوژیک بترسن که تیایدا بو‌لای خوا ده‌گه‌رینه‌وه، له‌وه و دو هه‌موو که‌س پاداشتی کارو کرده‌وی خو‌ی وهرده‌گریته وسته‌میان لینا کریته. نجا هه‌موو نایه‌تی (۲۸۲) ی (البقره) ته‌رخان ده‌کات بو‌قه‌رزدان و ده‌ستگیرویی لی‌قه‌وماوو هاوکاری کردنی خه‌لکی که دریزترین نایه‌تی قورنانه، تاجی‌گای سوو خو‌ری بگریته‌وه..

بڼه‌مای ددیه‌م / وردب‌وونه‌وه له نایه‌تی مه‌ککې له سووره‌تی مه‌ده‌نی داو به‌پیچه‌وانه‌شه‌وه!

سی‌وسی سووره‌ت که له مه‌ککه هاتونه‌ته خواره‌وه ، هندی نایه‌تیاڼ تیاپه که
له‌مه‌دینه هاتونه‌ته خواره‌وه و ، سی‌سووره‌تی مه‌دینه‌ش نایه‌تی مه‌ککې یاڼ تیاپه
، سووره‌تی - محمد - یش که مه‌ده‌نی یه نایه‌تی ژماره - ۱۳ - ی له ریځای
هیجره‌تدا هاتوته خواره‌وه و ، سووره‌تی - مائیده - ش که له کوټای مه‌دینه دا
هاتوته خوارې ، سی نایه‌تی له دواي سووره‌تی - ته‌وبه - هاته‌خوارې له پوژي
عهره‌فه له حه‌جی مال ناوایی دا ۰۰

ننجا که له‌م دیارده‌یه ورد د‌بینه‌وه ، بو‌مان د‌رده‌ک‌وې که گه‌لې مه‌به‌ستی
په‌روه‌دیی تیاپه ، چونکه هندی له و نایه‌ته مه‌دینانه پ‌نگه باسی - احکام -
بن و په‌یوه‌ندیه‌کیشی هیه به باسی سووره‌ته مه‌ککيه‌که‌وه بو‌یه له‌مه‌دینه
هاتوته خوارې و خراوته سووره‌تی‌کی مه‌ککيه‌وه به‌فهرمانی‌خواي‌گه‌وره ۰۰
هندي له‌ونایه‌تانه په‌یوه‌ندیان به پ‌وداویکی تاپه‌ته‌وه ه‌بووه ، ر‌نگه له
مه‌دینه پ‌وی دابی ، بو‌یه له‌و کاته دابه‌زینراوه و ننجا له سووره‌ته مه‌ککيه‌که‌دا
جی‌ی خو‌ی گرتووه ۰۰

شایانی باسه‌قورئان ه‌مووی له شه‌وی قه‌دردا نازل بو‌ته ناسمانی دنیا ، دواي
له - ۲۳ - سالدا به‌پی‌ی پی‌ویست لیسی دابه‌زینرایه خوارې و موسلمانانی
په‌روه‌رده‌کرد ، کافران ده‌یان ووت: بو‌چی ه‌مووی به یه‌کجار نایه‌ته‌خواره‌وه
(وقال الذین کفروا لولا نزل علیه القرآن جمله واحدة كذلك لثبت به فؤادك
ورتلناه ترتیلا ، ولا یأتونک بمثل الا جنناک بالحق واحسن تفسیرا)
۲۳ فرقان/واته : کافره‌کان وتیان : ه‌مووی بو‌به‌یه‌که‌وه دانا‌به‌زیت ، بی‌گومان
ئی‌مه هر به‌و شی‌وه‌یه په‌وانه‌ی ده‌کین ، تادلی تو‌زیاتر دلنیا‌به‌کین ، به‌رده‌وام
به‌جوانی دایده‌پ‌زین وده‌یگه‌یه‌نین .. خوانه‌ناسان هیچ په‌خنه‌یه‌کت لینا‌گرن ،

له بهرامبهر بهوه ئیمه حهقیقهت وپراستیمان بۆ تۆ نه هیئایبیت و به جوانی هه موو شتیکت بۆ پروون نه کهینه وه ، ههروهاده فهرمویت (وقرآنا فرقتاه لئقرأه علی الناس علی مکث و نزلناه تنزیلا) اسراء ۱۰۶ / واته: ئیمه قورئانمان بهش بهش کردووه تا به شینهیی و به ئارامی بیخوینیته وه به سه ر خه نکیدا ، هه ر ئیمه ش بهوشیوهیه دامانبه زاندووه که تۆ پرایده گه یه نیت * *

نهمونه یی یه که م / سووره تی - ق - له مه که ههاتۆته خواره وه ، ته نه ا ئه م ئایه ته ی نه بی که له مه دینه هاته خوارۆی ، که ده فهرمویت : (ولقد خلقنا السماوات والارض وما بینهما فی سته ایام وما مسنا من لغوب) ق ۳۸ / جووله که کان له مه دینه ده یان ووت که خوا به شهش پۆژ ئاسمانه کان و زهوی درووست کردووه ، له یه کشه ممه وه بۆ جومعه و ، پۆژی شه ممه پشوو ی داوه * ئه مه ش له ته وراته ده ستکاری کرا وه که یاندا هاتووه له - الاصحاح الثانی / سفر التکوین - دا . جا قورئان ئه وه ی راست بی ، ته سدیقی ده کات و ئه وه ش که هه له بی راستی ده کاته وه ، بۆیه ئایه ته که پێیان ده فهرمو ی : به راستی ئیمه ئاسمانه کان و زهوی وه ره چی له نیوانیان دا هه یه به شهش پۆژ درووستمان کردوون و ، هه یج ماندوویه تیه کیش رووی تینه کردین . (که واته ئه م ئایه ته له مدینه پیویست بوو بۆ وه لامی جووله که کان) ..

ئنجا ئه م ئایه ته ش که له مه دینه دابه زیوه وه له م سووره ته دایه که له مه که ههاتۆته خواره وه ، په یوه ندی به ئایه ته کانی تره وه هه یه ، به تاییه ت ئه م ئایه ته ی دوای خۆی که به حه زره ت (ص) ده فهرمو ی : دوژمنان ئاوا بوختان ده که ن وه خۆیان وه به مه له له به ره ی خوا وه ده دوین ، که واته تۆ ئارام بگره له سه ر قسه کانیان و له سه ر پرۆپاگه نده کانیان (فاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ، وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ) (ق : ۴۰) ..

نمونه‌ی دووم/ سوورته‌ی فورقان سیّ نایه‌تی نه‌بیّت ، هه‌مووی له‌مه‌ککه
هاتونه‌ته خواره‌وه ، سیّ نایه‌ته‌که‌ش ئەمانەن (وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا
آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ
أثَامًا، يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا، إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ
عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا)
(الفرقان: ۷۰) واتە/ ئەوانە‌ی هه‌یج شتێک ناپەرستن له‌گه‌ل خواداو که‌سیش
ناکوژن که‌ خوا کوشتنی حه‌رام کردبیّت مه‌گه‌ر به‌حەق و پرەوا، هه‌روه‌ها زینا
ناکه‌ن و نزیکی ناکه‌ون، جائه‌وه‌ی ئەو جوّره‌ کاره‌ خراپانه‌ ئەنجام بدات، ئەوه‌
توشی سزاو‌نازارو پر‌سوا‌ی ده‌بیّت . له‌ قیامه‌تیشدا نازارو سزای بو‌چهند
به‌رانبه‌ر ده‌کریت و، به‌زه‌لیلی و خه‌جاله‌تی وشه‌رمه‌زاری یه‌وه‌ ده‌بیّت ژیا‌نی تیدا
به‌ریت‌ه‌ سه‌ر، مه‌گه‌ر ئەو که‌سه‌ی ته‌وبسه‌ بکات و با‌وه‌ر
به‌یئیت و کارو کرده‌وه‌ی چاکه‌ ئەنجام بدات ، نائەو جوّره‌ که‌سانه‌ خوا کارو
کرده‌وه‌ خراپه‌کانیشیان بو‌ ده‌گو‌ریت به‌چاکه‌ ، چونکه‌ هه‌میشه‌و به‌رده‌وام خوا
لیخوشبو‌و میه‌ره‌بانه‌ (به‌رامبه‌ر خه‌لکی به‌گشتی و ئەو جوّره‌ که‌سانه‌ به‌تایبه‌تی)
ئەم چەند نایه‌ته‌ چونکه‌ ته‌شریعاتی تیا‌یه‌و با‌سی کوشتن وزینا ده‌کات ، خوا‌ی
گه‌وره‌ له‌ سیفات‌ی پر‌واداراندا له‌مه‌دینه‌ ناردی‌یه‌ خوار‌ی، جا له‌به‌ر ئەوه‌ی
سوورته‌ی فورقان با‌سی سیفات‌ی (عبادالرحمان) ده‌کات ، به‌تایبه‌تی په‌وشته‌
به‌رزه‌کانیان ، جائه‌م چەند سیفات‌ه‌شیان ، ته‌واوکه‌ری ئەو سیفه‌تانه‌ن و خوا‌ی
گه‌وره‌ له‌مه‌ککه‌ ئەو به‌شانه‌ی نارده‌ خواره‌وه‌ بو‌ په‌روه‌رده‌ی موسلمانان و ئەم
سیّ نایه‌ته‌شی له‌مه‌دینه‌ که‌ سه‌رده‌می ده‌وله‌تداری و یاسا بو‌و ناردی‌یه‌ خوار‌ی
تایبیته‌ به‌رنامه‌ی ژیا‌نی پر‌واداران .

بینه‌های یانزه‌یه‌م / وردبوونه‌وه له‌نایه‌تیک بی‌نه‌وه‌ی پارچه‌پارچه بکری
یان پیش و دوا بخیریت....

له‌تیکه‌یشتن و وردبوونه‌وه‌دا له‌نایه‌تیک ، ناییت هه‌ندی‌وشه‌ی به‌ناوی (تقدیم
و تاخیر)ه‌وه، جی‌ی بگۆردری، گوایه واما ناکیه‌ی چاکتر پرون ده‌بیته‌وه، یان
ته‌نا به‌شیک له‌نایه‌ته‌که بهینری‌ومانایه‌کی تری‌لی‌ده‌ستکه‌ویت ، که‌مه‌به‌سته‌که
له‌بنه‌په‌تدا نه‌وه‌نی‌یه...بو‌نموونه :

یه‌که‌م / خوای په‌روه‌ردگار ده‌فرمویت (فلا تُعْجِبُكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا
يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ) (التوبة: ۵۵)
واته / نه‌ی پیغه‌مبه‌ر (ص) ، نه‌ی پرودار ، نه‌مال و سامان ونه وه‌چه‌و نه‌وه‌ی
کافران سه‌رسامت نه‌کات وبه‌خیریان بزانیست ، چونکه به‌راستی خوا
هه‌رده‌یه‌ویت له‌ژیانی دنیادا تووشی به‌لاو سزایان بکات به‌و مال و سامان
ومنالانه‌یان وبه کافریش گیانیان بکیشتیت، که‌دیاره ناخیره‌تیشیان هه‌ر چاره
په‌شی و ناخر شه‌ری‌یه...

هه‌ندی له‌موفه‌سیره‌کان وه‌ک جرجانی وئین عباس و قتاده‌و ته‌به‌ری وشه‌وکانی
و پازی ، له‌ته‌فسیری نه‌م نایه‌ته‌دا به‌جۆریک لیکیان داوه‌ته‌وه گوایه ده‌کری (فی
الحیاه‌ الدنیا) پیش‌بخیریت ، واته‌ته‌قدیره‌که‌ی ناوای لی‌دیت (فلا تُعْجِبُكَ أَمْوَالُهُمْ
وَلَا أَوْلَادُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْآخِرَةِ) وَتَزْهَقَ
أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ) واته / سه‌رسام مه‌به‌نه‌به‌مال و سامان ونه به‌منالی کافران
له‌ژیانی دنیادا چونکه خوای گه‌وره‌ده‌یه‌وی به‌و مال و سامان و منالانه
له‌قیامه‌تدا سزایان بدات وبه‌کافر ی گیانیان بکیشتیت .... نه‌مه‌ش له‌به‌ر نه‌وه‌ی
گوایه کافران له‌ززه‌ت و خووشی ده‌بینن له‌مال و سامان ونه‌وه‌یان له‌دنیادا..

(ئین قه‌یم) به‌ره‌حمه‌ت بیست وه‌لامیان ده‌داته‌وه‌وه ده‌لیت: ئازار چه‌شتن
وناپه‌حه‌تی کافران دیاره ، به‌هۆی حرص و شپه‌رزه‌بیان به‌دوای دنیادا، هه‌لپه

وپراکه پراکیان نایه‌لی پشوو بدن له دنیا داو ، هه‌تا بیانییت زیاتر کی‌شه‌یان هه‌یه (ئیتر چ پنیویست ده‌کات پی‌ش خستن و دواخستنی تیا بکریت) ...
دوووه‌م/ خوای په‌روه‌دگار ده‌فه‌رمویت (أفلا ينظرون الى الإبل كيف خلقت والى السماء كيف رفعت والى الجبال كيف نصبت والى الأرض كيف سطحت فذكر انما أنت مذكر) الغاشية ۲۱ واته : نایا سه‌رنجی ووشتر ناده‌ن چو‌ن دروستکراوه (خو گری له‌سه‌ر برسیتی و تینویتی و پی‌کهاتنی له‌شی و ..هتد) ، نایا سه‌رنجی ئاسمان ناده‌ن چو‌ن به‌رز کراوه‌ته‌وه (ئه‌و هه‌موو ئه‌ستیره‌و هه‌سارانه که به‌ئاسمانه‌وه‌ن و عه‌قلی مرو‌ف ده‌سته‌وسان و کوله له‌ ئاستیاندا) ئه‌ی سه‌رنجی کی‌وه‌کان ناده‌ن ، چو‌ن داکو‌تراون و په‌گیان چو‌وه به‌ناخی زه‌وی‌دا، ئه‌ی سه‌رنجی ده‌شته‌کانی زه‌وی ناده‌ن چو‌ن ته‌خت کراوه ، که‌واته تو‌ ئه‌ی پی‌غه‌مبه‌ر ئه‌م شتانه بخه‌روه یادیان و ئامو‌زگاریان بکه، به‌راستی تو‌ هه‌ر یاد خه‌روه‌یت ...

ئه‌م ری‌ک خستن و سه‌رنج پراکی‌شانه تابلوی‌ه‌کی جوان ده‌نه‌خشی‌نی، له‌پیش‌دا و شترو قافلّه که مایه‌ی ژیانیان بو‌وه به‌قیمه‌ت و گرانبه‌ها بو‌وه لای خه‌لکی ئه‌و زه‌مانه، پاشان له‌وه‌وه به‌ره‌و ئاسمان و ئنجا شاخه‌کان و ئنجا زه‌وی ، به‌مه‌ش ئه‌دا له‌ دلّی سه‌یرکه‌ران تا راب‌چله‌کن و هو‌شیار ببنه‌وه‌و، یه‌که به‌دوای یه‌که هاتنی بابه‌ته‌کان مه‌به‌سته له‌نایه‌ته‌که‌دا ...

سه‌ی‌یه‌م/ خوای په‌روه‌دگار ده‌فه‌رمویت (وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَاطِينَ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ، وَلِتَصْغَى إِلَيْهِ أَفئِدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَلِيَرْضَوْهُ وَلِيَقْتَرِفُوا مَا هُمْ مُقْتَرِفُونَ) (الأنعام: ۱۱۳) واته/هه‌ر به‌و شی‌وه‌یه کی‌شمه کی‌شی ئیمانداران و خوا نه‌ناسان به‌رده‌وامه، جا بو‌ هه‌ر پی‌غه‌مبه‌ری‌ک و ئیمانداریک دو‌ژمنیکمان له شه‌یتانه‌کانی ئاده‌میزادو په‌ری سازاندووه، که

بهردهوام قسه‌ی زل وپرازوه ددهن به‌گویی یه‌کداوخویان وخه‌لکی
پی‌سهرگردان وگومرا ده‌کن ، جا نه‌گهر په‌روه‌دگارت بیویستایه
نه‌یاندته‌توانی شتی وابکن ، ده‌وازیان لی‌بینه له‌گهل نه‌و دروو ده‌له‌سه‌یه‌ی
هه‌لی ده‌به‌ستن (له‌ده‌ست خوا پرگاریان نابیت)..

شهی‌تانانی ئینس وجین به‌قسه‌ی زل وپرازوه کافران له‌خشته ده‌بن به‌م جوره
- لتضغی الیه أفئدة الذین لایؤمنون بالآخرة / واته به‌دل گویی بو ده‌گرن

ئه‌وانه‌ی پروایان به‌ئاخیره‌ت نی‌یه، ئنجا

ب_ ولیرضوه ... پی‌ی پازی ده‌بن وقه‌ناعه‌ت ده‌کن، ئنجا نه‌بی به‌کردار،

ج_ ولیقترفوا ما هم مقترفون .... نه‌و تاوانانه بکن که ئه‌وان به‌رده‌وام نه‌یکه‌ن..

(که‌واته یه‌ک به‌دوای یه‌کی ئه‌م ئایه‌تانه‌و به‌شه‌کانی ئایه‌ته‌کش به‌حسابه‌و

له‌پیشدا گوینگرتنه‌و به‌دل وهرگرتنه‌و پازی بوونه‌و ئنجا کرداری خراب وتاوانه‌و).

ئه‌وه‌ش که وتمان که‌سیک به‌شیک له‌ئایه‌تیک به‌جیا له‌ده‌وروبه‌ره‌که‌ی

وه‌رده‌گریت، وه‌ک نه‌و که‌سه‌ی که ئایه‌تی (ویل للمصلین) به‌ته‌نها دیننی که

نابیت وه‌له‌یه، چونکه کام له‌نوێژ خوینان وه‌یلیان بو هه‌یه، دوای ئایه‌ته‌که

ته‌واوی ده‌کات که ئه‌ویش ئه‌وانه‌ن نوێژه‌کانیان له‌کاتی خویناندا ناکه‌ن (الذین

هُم عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ) (الماعون: ۵)

بئه‌های دوانزه‌یه‌م / دژایه‌تی نی‌یه له‌نیوان ئایه‌ته‌کانی قورئان دا :

ئه‌گهر به‌چاکی وردینه‌وه له‌قورئان ، ده‌بینین جیاوازی و دژایه‌تی و ناته‌وای

نی‌یه له‌ ئایه‌ته‌کانی قورئاندا ، خوای په‌روه‌دگار ده‌فه‌رمویت (أَفَلَا يَتَذَّبَرُونَ

الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا) (النساء: ۸۲) واته /

ئه‌وه بو سه‌رنجی قورئان ناده‌ن ولی‌ی وردنانه‌وه؟ خو ئه‌گهر له‌لایه‌ن که‌سیکی

تره‌وه بوایه جگه له‌خوا بیگومان جیاوازی و دژایه‌تی یه‌کی زوریان تیدا

ده‌دوژیه‌وه... بوئمونه :

یه که هم / خوای گوره ده فهرمویت (وَإِنْ تُصِنَهُمْ حَسَنَةً يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَإِنْ تُصِنَهُمْ سَيِّئَةً يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِكَ قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ فَمَالِ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ، مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنَ نَفْسِكَ وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا) (النساء: ۷۸) واته/ نه گهر
 خیریان بیته پی ده لاین : نه مه له لایه ن خواوه یه و، نه گهر تووشی ناخوشی
 وزیانیک ببن (دوپووه کان بو سووک کردنی حه زره ت (ص) له به رچاوی
 موسلمانان) ده لاین: نه مه به هوئی تووه یه (ههروه ک حه زره ت (ص) حه کیم
 نه بی ونه زانی چون ره فتاریکات و خه لکی به ریوه ببات) .. جاتو پییان
 بلی: هه رچی پی شدی، هه ره مووی له لایه ن خواوه یه و بو تاقی کردنه وه یه،
 نه وه بوچی نه و خه لکه (باوه رلاوازه) هیچ شتیک تیناگه ن وله راستی یه کان حالی
 نابن (نه مه راستی یه که نه بی هه موو که سیک بیزانی که هیچ شتیک له م
 بونه وه رده ا به بی ویستی خوا پرونادات ، (قل کل من عند الله) به لام نه مه نه وه
 ناگه یه نی که مروف ویستی نی یه و هه رچی بکات به رپرس نی یه لی، چونکه هه
 ویستی خوا یه که ئیراده ی داوه به مروف تا چاک و خراب هه لبرئری و ئنجا
 لیپرسراویش بی ت به رامبه ر کاره کانی، بو یه ده فهرمویت (مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ
 فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنَ نَفْسِكَ وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا وَكَفَى بِاللَّهِ
 شَهِيدًا) (النساء ۷۹

واته/ هه رچی بو تو پی شدی ت له خیرو چاکه له خواوه یه و فه زلی نه وه و ، هه رچی
 ناخوشی و موسیبه تی کیش تووش دی ت، دهستی خوتی تیا یه و، ئیمه تو مان
 نار دووه بو سه ر خه لکی به پیغه مبه رایه تی، خواش به سه که شایه ته له سه ر نه و
 راستی یه ...

به لی .. به لا و موسیبه ت و ناخوشی قه زاو قه دهری خوا یه، به لام هه یه تی به هوئی
 گونا هی مروقه که وه یه و ته می کردنی خوا یه بوئی، هه یه له به ر په رورده کردن

وقالكردي ئهو مرقهيهو تاقى كردنهويه بوى، بويه لهسورهتى (الشورى/۳۰) دا دهفرمويت (وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ) (الشورى: ۳۰) واته/ هر بهلاو نههامهتى بهسرهاتبيت ،
 ئهوه دهرهنجامى ئهو كارو كردهوانهيه كه دهتانكرد، بهلام ئهوهنده خوا
 ميهربانه، لهزوربهى گوناھو هلهكانتان خوش دهبيت...

جائهگر خوا چاو پوشي نهكات ولهسهر ههموو گوناھو هلهيهك سزا بدات و
 بهلا بنيريت، هيچ كهسيك بهسهر زهوىيهوه ناميني (وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا
 كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلَى ظَهْرهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَكِنْ يُؤَخَّرُهُمْ إِلَىٰ آجَلٍ مُّسَمًّى فإِذَا جَاءَ
 أَجْلُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ بَصِيرًا) (فاطر: ۴۵)

﴿٤٥﴾/ خواى پهروهردگار لهمهسهلهى هينانى زياتر لهيهك زن دا دهفرمويت:
 (وَأَنْتُمْ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا سَاءَ مَا يُحْكُمُ الْيَوْمَ بِالْقِسْطِ أَمْ لَكُمْ آلِهَةٌ مِثْلُ اللَّهِ لَا تَشْعُرُونَ) (النساء: ۲)

واته/ خهلكينه مال و سامانى ههتيوان بدهنهوه دهست خويان كاتيك گهوره
 بوون ، مالى خراپ وبيسى خوتان مهگورنهوه بهمالي چاك وپاكي نهوان، مال
 وسامانيان مهخون لهگهل مال و سامانى خوتاندا، بهراستى ئهگهر وابكهن ئهوه
 ستهم وگوناھيكي گهورهيه (وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِسُوا مَا طَابَ
 لَكُمْ مِنَ النَّسَاءِ مِنْتَىٰ وَثَلَاثَ وَرُبَاعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةٌ أَوْ مَا مَلَكَتْ
 أَيْمَانُكُمْ ذَلِكَ أَلَّا تَعْلُوا) (النساء: ۳) واته/ ئهگهر ترسان لهوهى كه نهتوانن
 داد پهروهربن لهگهل كچه بىباوكهكاندا (ئهگهر بيانخوازن و بيانكهنه
 هاوسهرتان) ، ئهوه واز لهوان بهينن = چونكه كهسى وا ههبوو لهبهر
 بهرزهوهندى خوى و مال و سامانهكهى كچه بىباوكهكهى دههينا = ئهوه له
 ئافرهتاني تر كه ههلائن بوتان زن ماره بكهن دوو، يان سيان يان چوار، (دياره
 هينانى لهيهك ئافرهت زياتر مهرج وبارودوخى تايبهتى خوى ههيه) خو ئهگهر

ترسان له وهی که نه توانن داد په روهری بکهن له نیوان هاوسه ره کانتاندا، ئه وه
یهک ژن ماره بکهن، یان ئه وه که نيزه کانهی که هه تانن (که دیارده یه کی کاتی بوو،
ئیسلام بن بری کرد)، ئه وهی که باسکرا نزیکتره له وهی که سته م نه کهن...

ئنجای خوی گه وره له نایه تی ۱۲۹ی سووره تی النساء دا ده فه رمویت: (وَلَنْ
تَسْتَطِيعُوا اَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَكُوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوْا كُلَّ الْمَيْلِ فَتَنَرُوْهَا
كَالْمُعَلَّقَةِ وَاِنْ نُّصَلِحُوْا وَنَتَّقُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا) (النساء: ۱۲۹)

واته/ هه گیز ئیوه ناتوانن له نیوان هاوسه ره کانتاندا داد په روهرانه رهفتار بکهن،
له کاتیک دا ئه گهر زوړیش مه بهستان بیټ، جا که وا بوو نه کهن هه ر پوو
له یه کیکیان بکهن و به ته وایی ئه وی تر واز لیبهینن وه کو هه لپه سیرو، نه
ئه وه یه میردار بیټ، نه ئه وه یه بی میرد بیټ، خو ئه گهر چا کسازي بکهن و پرېک
بکهون و خوتان پیاریزن له سته م، ئه وه به راستی خوا هه میشه و به رده وام
لیخو شبوو میهره بانه ..

هه ندی که س ئه مه ده کا به بیانوو گوا یه که س ناتوانی داد په روهردی بکات
له نیوان هاوسه ره کانی دا که واته که س ناتوانی له یهک ژن زیاتر بیټی.... له کاتیک
دا ئه وهی که دا واکراوه له داد په روهری له گه ل هاوسه ره کاندا داد په روهری
ماددی یه، واته وه کو یهک هه موو شتیکیان بو دابین بکات، ئه مهش که له دوو هم
جاردا، باسی ده کات، مه سه له ی هه ست و سوړو خو شه ویستی یه که ئه وهش
په یوه ندی به دل هه ..

پیغه مبه ر(ص) عایشه ی له هه مووان زیاتر خو ش ویستوو هه له هه مان
کاتیش دا هه رچی بو یه کیکیان دابین کردبی بو ئه وانی تریشی دابین ده کردو
وهک یهک لایان ده مایه وه، ته نانه ت له نه خو ش ی یه که ی دوا یی ته مه نی دا
ئیجازه ی خواست له خیزانه کانی که له لای عایشه خزمه ت بکریت، ئه وانی ش
پازی بوون....

حه زرهت(ص) دادپهروهه ر بوو ، هه رچی له توانای دابوو کردی ئینجا دو عاشی ده کردوو دهیغه رموو: خوییه ئه مهه له دهست دی که کردوو مه بهرام بهر خیزانه کانم و به دهست منه، لومه مه که و لیم مه گره له وهی که به دهست تو یه (واته ئه و زیاده خو شه ویستییه ی که بو یه کیکیان هیه ته ی وله دل وه ییه، دیاره دل یش به دهستی پهروه ر دگاره چون هه لیسو پو یی) ... که واته ئه و دوونایه ته له و باسه دا دژایه ته ی نیه له نیوانیاندا و به سه ییر کردنی ژیان ی هه زرهت(ص) با شتر تی ی ده گه یین .

بینه های سیانزه یه م/ نه بوونی دژایه تی له نیوان قورئان وزانستی کدا که سه لابیت وگومانی تیانه بیت ...

له قورئاندا هه وت سه دو هه شت جار وشه ی زانست و ها و مانا کانی با سکراره ، ئه مه ش ئه وه نا گه یه نی بل یین قورئان په راویکی زانستی یه و به س، به لکو ده ستووری میله تانه، یاسا و ده ولته ، موعجیزه ی په یامیکه، ژیانه بو مرو قایه تی، جاکاتیك قورئان، ئاماژه بو لایه نه زانستی یه کان ده کات، ئه و خوی گه و ره ده یه وی ت ئه و مرو قه هان بدات بو بیر کردنه وه له نایه ته کانی خو ی له بیسترا و بینرا و، واته چ ئه وه ی که له قورئاندا یه و چ ئه وان هه ش که له بوونه و ه ر دایه (سُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ) (فصلت: ۵۳) لی رده دا قورئان ئاماژه به وه ده کات که سه رنجی مرو قه راده کی شیت بو ئه وه ی که نایه ته کانی خوا له هه موو ئاسته کاندا، له هه موو ئاسو کاندا و له هه موو بواره کاندا به لگه ن له سه ر راستی تی ئه م قورئانه ..

قورئان ديه ويٽ مروٽ تيبكات كه هرچند هول بدات هيشتا هر كه مه
چونكه (وما اوتيتم من العلم الا قليلا) الإسراء ٨٥ ، وهانى ئه دات كه داوا
له خوابكات زانستي زياد بكات (وقل رب زبني علما) طه/١١٤

له قورئاندا باسي پلهو پايه ي بهرزي زانايان كراوه و خواي گه وره باسي
شايه تي به كه يان دهكات له گهل خوي ومه لانيكه تاني داو دغه رمويٽ (شَهْدَ اللَّهُ
أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَانِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ)
(آل عمران: ١٨) ههروه ها زانايانن كه بهراستي له خواده ترسن (إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ
مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ) (فاطر: ٢٨)

جا له بهر ئه وه ي كه زانست و زانايان ئه وه نده پلهو پايه يان له ئيسلامدا بهرزي
دياري يه، دياره بهرنامه كه شي دژايه تي نابيت له گهل ئه و راستيه زانستي يانه ي
كه ده دوزرينه وه .. بوئموونه :

يه كه هه / نهيني وراستي يه كانى زانستي كورپه له زانى له سه ده ي نوزده يه م
وبيسته مدا دوزرانه وه ، ئه ويش به هوي دوزينه وه ي (وردبيني ئه ليكتروني) و ئه و
هوكارانه وه كه باشت ده ياننتوانى ليكولينه وه ي پي بكن ... قورئان پيش هه زارو
چوارسه د سال زياتر كه هيج كه س له دنيا دا له و باره يه وه هيجي نه زانيوه باسي
قوناغه كانى كورپه له دهكات و پاش بهراورد كردنى له لايه ن زانا گه وره كانى
جيهانه وه ، ده ركوت كه له سه دا سه د ته واوه و بووه مايه ي موسلمانى بوونى
زاناي گه وره ي كورپه له زانى زانكوي تورنتوي كه نه دا (پروفيسور كيٽ. ل.
مور) (كه يه كيكه له دوانزه زانا پسپوره گه وره كانى ئه و بواره له جيهاندا) و
چه نده ها زاناي تر ..

١- قورئان دغه رمويٽ (يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى
(الحجرات: ١٣) واته/ ئه ي خه لكينه به دنيايي يه وه بزائن كه ئيمه ئيوه مان
له نيزو مي دروست كر دووه ، ههروه ها دغه رمويٽ (إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْقَةٍ

أَمْشَاجِ نَبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا (الانسان: ٢) واته/ ئىمه مروڤمان له نوتفه يهكى تىكه لاو دروستكردووه و تاقي دهكه ينه وه و چاووگوي مان داوه تى...
 ب- (الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ ، ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ) (السجدة: ٨) واته/ ئه و پهروه رديگاره هه موو شتيكى به ورده كاري ته واوه دروستكردووه و مروڤيشى يه كه مجار (له سه ره تاوه) له گل دروستكرد ((زاناي كورپه له زاني ئه مريكي مارشال جونسون - كه ئه ميش موسلمان بوو - له يه كي كه له كونگره زانستى يه كاندا وتى: زانايانى كيميا له م بابته يان كولي هه وه بويان دهركه وت كه گل نزيكترين مادده يه له پي كه اتنى له شى مروڤ وگونجاو ترين مادده شه بو په يدا بوونى ژيان لييه وه)) پاشانيش نه وه كانى له پوخته يه كى ناويكى كه مه وه نروست دهكات (له پيا ووله نافرته).

٢٥٥٥٥/ خواي پهروه رديگار سويند به شوين و جيگه ي ئه سستيره كان ده خوات وده فه رموي (فلا أَسْمُ يَمَوَاقِعِ الْجُجُومِ ، وَإِنَّهُ لَأَقْسَمُ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ) (الواقعة: ٧٦) به لى: ئه وه سوينديكى گه وره يه ئه گه ر بزنان، ئه مڤو زانايان زور له جاران زياتر به دنيا ييه وه له گه وره يي ئه وه سوينده تئده گه ن و سه ري پزي بو دائه نه وينن . كه ئه مه ش به راستى ئيعجازيكي زانستى گه وره ي قورئانه ،،،.

١٤٤٤/ قورئان باسى ئه سستيره پرشن گدارو نزيكه كه ي زه ويمان دهكات كه ئه ويش خوره و سه رچاوه ي گه رمى وپووناكى يه بو كومه له ي خور، كه چون پوژي ك له پوژان نامينيت و ده كوژي ته وه (إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ) (التكوير: ١) ئه م راستيه ش ئه مڤو له هه موو كات زياتر زانايان پړويان پي يه تى وده لين پوژي ك ديت خور نامينيت وگړو گه رمى وپووناكى يه كه ي ده كوژي ته وه و هه روه ها پوژي ك ديت كه لگه ل مانگدا يه كده گري ته وه (فَإِذَا بَرِقَ الْبَصْرُ وَخَسَفَ الْقَمَرُ وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ) القيامة / ٩ (... سه رچاوه (هه يفا ٢١، ٣٠) سالى ٢٠٠٣ .

چواردهم / قورئان ده فہرموویت : (حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالذَّمُّ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا
أَهْلٌ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَفِقَةُ وَالْمَوْثُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا مَا
ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ) (المائدة: ۳)

واته / له سہرتان حہرامکراوہ خواردنی گوشتی مرداروہ بوو، خوین، گوشتی
بہراز، ہرودہا ئہوما لاتہش کہ سہردہ پریں و ناوی غہیری خوای لہ سہر
دہبریٹ ومالاتی خنکاویش، ئہوہش بہنازارو لیڈان مردار بو تہوہ، ئہوہش کہ
دہکہ ویتہ . خواروہو، ئہوہش کہ بہ لیڈانی مالاتیکی تر مردار بوو بیٹہوہ،
ئہوانہش کہ دړندہ پہلاماری دابن ولیی خواردبن ئہ گہر فریای چہ قو نہکہ وتبن،
ہرودہا حہرامکراوہ خواردنی گوشتی ئہوما لاتانہی لہو شوینانہدا سہردہ پریں
کہ ہاناو ہاوری بو غہیری خوا تیڈا دہبریٹ...

ئہم نایہ تانہ زانستی سہردہم دہیانسہ لمینیت . . ئہوہتا لہم بارہیہوہ پرسیار
کرا لہ (دکتور جون ہونفر لارسن) گہورہ پزشکی خہستہ خانہی رہسمی
لہ کوبنہاگن و ماموستای ہشی بہکتریا لہ نہ خوشخانہی غیس کہ گہورہ ترین
نہ خوشخانہی ہمان شارہ ، لہ وہ لامدا وتی :

گوشتی مرداروہ بوو سہرچاوہو کانگای جراثیم ونہ خوشی یہ و گوشتی
بہرازیش من تازہ جرثومی (یارسینا) م تیادوژیوہ تہوہوہ ہلمہ تیکی فراوانم
دہست پیگردوہ بو قہدہ غہ کردنی خواردنی ، چونکہ دہبیٹہ مایہی تووش
بوون بہ نہ خوشی پرپرہی پشت و جو مگہکان ..

ہرودہامہرو مالاتیکیش کہ خنکابیٹ یان مالاتیکی تر لیی دابیٹ ، یان
مالاتیک دړندہیہک پہلاماری دابیٹ ولیی خواردیٹ ، یان کہ وتبنہ
خواروہو مردار بوو بنہوہو فریای چہ قو نہکہ وتبن ہر ہموویان مایہی
نہ خوشین و نابیٹ بخورین .. مجلہ الاعجاز / شمارہ ۴ ..

پیتجھہم / قورئان ہانی دایک دہدات دووسال شیریدات بہ مندا لہ کی ٹہ گہر توانی (والوالدات یرضعن اولادھن حولین کاملین لمن اراد ان یتم الرضاعة) پہراوی نلسون کہ یہ کیکہ لہ سہرچا وہ بہ ناوبانگہکانی (طب الاطفال) لہ چاپی ۱۹۹۴ دا جہخت دہکاتہ سہر گرنگی شیری دایک وداوا دہکات کہ ماوہیہ کی باش شیر بہ مندا ل بدریت .. الاعجاز / ژمارہ ۴ /
بہ ہای چوار دہیہم / ورد بونہ وہ لہ کورتیری قورئان :

قورئان لہ بہر گہ لی ہوی پہرہ ردهی وجوانی داپشتن بہ پی ی پیویست کورت کردنہ وہ دہکات، کہ ٹہ مہش زور جور ی ہہیہ وہک:

۱- لابردنی (اسم المضاف) وہک (حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالْدَّمُ وَلَحْمُ الْخِزْيِرِ وَمَا أَهْلٌ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُوِحَ عَلَى النَّصْبِ) (المائدة: ۳)
 لیڑدا ووشہی (اکل) لابراوہ (حرمت علیکم اکل المیتة والدم.....ہند)

۲- لابردنی (مضاف الیہ): (الم ، غلبت الروم ، فی ادنی الارض وهم من بعد غلبهم سیغلبون فی یضع سنین لله الامر من قبل و من بعد و یومئذ یقرح المؤمنون بنصر الله ینصر من یشاء وهو العزیز الرحیم) الروم ۵ / لیڑدا ٹہ گہر کورت نہ کرایہ تہ وہ ٹاوا دہبوو (لله الامر من قبل الغلب ومن بعد الغلب)...واتہ: ٹہ لیف لام میم ، پومہکان ٹیکشکینران (بہ دہستی فارسہکان)، لہ نزیکتین و نزمترین ولاتیانداو، لہ ٹایندہدا نورہیان دیتہرہو دوا ی شکانیان پومہکان سہرکہ ونہوہ ، لہ چہند سالیکدا، ہہموو کارو فرمانیک تہنہا بہ دہست خواہیہ، (لہ پییش سہرکہ وتن ولہ دوا ی سہرکہ وتن) جا ٹہو پوژہ ٹیماندارانیش خو شحال و شادمان دہبن بہ سہرکہ وتنی خوا ، (کہ بہ خشی بہ ٹیماندار و پومہکان)، ہرکہ سینک یان ہر دہستہ یہک ٹہو زاتہ بیہویت سہری دہخات، ہہر ٹہو خواہیش خاوہنی دہسہ لاتی بی سنوورہو زوریش میہرہ بانہ...

(خوای گه وره پاش ئه و چهند سآله نهك ههر پۆمه كانی سه رخست، به لكو له هه مان كاتی سه ركه وتنی پۆمه كاندا دلای موسلمانه كانیشی خوشكرد به سه ركه وتنیان له جهنگی به دردا ، كه دیاره ئه مهش هه والدان بوو به داهاتوو كه ته نها خوا بو خوی زانیویه تی كه واده بیئت) ..

۳- لابردهنی (اسم الموصول): (وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْنَا وَأَنْزَلَ إِلَيْكُمُ وَالْهُنَا وَالْهَيْكُمُ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ) (العنكبوت: ٤٦) / ئه گهر (اسم الموصول) لانه برایه ئاواد هبوو (وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْنَا وَبِالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْكُمُ) ... واته پییان بلی، ئیمه پرومان ههیه به وهی كه بو ئیوه هاتووو به وهش كه بو ئیوه نیردراوه و خوای ئیمه و ئیوه یه کیكهو، ئیمه پرومان پییه تی و موسلمان بووین و فرمانبه ردارای ده كه یین .

۴- لابردهنی (الموصوف) (وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّا فَضْلًا يَا جِبَالُ أَوِی مَعَهُ وَالطَّيْرَ وَأَلْنَا لَهُ الْحَدِيدَ أَنْ أَعْمَلَ (دروعا) سَابِغَاتٍ وَقَدَّرَ فِي السَّرْدِ وَأَعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) (سبأ: ۱۱)

لیره دا (دروعا) لابراده، مانا كه شی / به خوا ، به راستی ئیمه ریزو بایه خیزی زورمان به خشی به داوود له لایهن خو مانه وه، (فرمانمان دا): ئه ی كیوه كان و بالنده كان ته سببحات و سروودی ستایشی له گه لدا بلینه وه ، هه روه ها ئاسنیشمان بو نه رم كرد (وهكو موعجزه یه ك ، تاپیداویستهیه كانی به ئاسانی لی دروست بكات له زری پۆش و شتی تر) ..

۵- لابردهنی (المعطوف)

(وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَ أُولَئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدُ وَقَاتَلُوا وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَى وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) (الحديد: ۱۰) به بی لابردهن ئاوایه (لا یستوی منكم من أنفق من قبل الفتح وقاتل ، ومن أنفق من بعد الفتح وقاتل) ...

واته/ بیگومان چوونیهک نین ئەوانهتان که پێش پزگاریی مهککه، یاخود پێش سههرکهوتن، مال و سامانی بهخشیوه و جهنگاوه، چونکه ئەوانه پله و پایهیان زۆر بهرزتره لهوانه ی که دوای پزگاری مهککه و سههرکهوتن مال و سامانیان بهخشیوه و جهنگاون، بهههردوولاشیان خوا بهلێنی بهههشتی بهخشیوه، بیگومان ئەو خوییه ئاگاداری کردهوه کانتانه .

۶- لابردنی (المعطوف علیه)

(وَإِذِ اسْتَسْقَى مُوسَى لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ = فَانفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ نَضْبَةً فَأَنَّهَا خَلْدٌ كَالْحِجَارِ فَتَبَدَّلَ لِقَوْمِهِ حِجَارًا سَاخِرَةً خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ) (البقرة: ۶۰) / لیڤهدها (فَضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ) لابراوه...، واته : یادی ئەو نیعمهته بکه نهوه کاتیک موسا بو گه له که ی داوای باران بارینی کرد، ئیلمهش پیمان وت: بهگۆچانه کهت بده به تاشه بهره که دا، (جاکه عه ساکه ی دا به بهره که دا) دوانزه کانی ئی هه لقولا، بیگومان هه هۆزیک چاوه گه ی خوی ناسی، ئنجا پیمان وتن ده بخۆن و بخۆنه وه له پزق و پۆزی و بهخشی خا و تاوان و خراپه مه کهن له سهه ره ویدا...

۷- لابردنی (المبتدأ) (وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ، فَأُمَّهُ هَاوِيَةٌ ، وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَةٌ ، نَارٌ حَامِيَةٌ) (القارعة: ۱۱) لیڤهدها (هی) که (مبتدأ) ه لابراوه و ئایه ته که به بی لابردن (هی نار حامية) واته: ئەوه ی ته رازووی چاکه ی سووک بی و گوناھی زۆری بی، ئەوه دایکی دۆزه خه که باوه شی بو کردۆته وه ، جا تو چو زانی (هاویه) چی یه؟! ئاگرکی سوتینه ری بلیسه داره...

۸- لابردنی (الخبير) (مَثَلُ الْجِنَّةِ الَّتِي وَعِدَ الْمُتَّقُونَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ أَكْلُهَا دَائِمٌ وَظِلُّهَا تِلْكَ عُقْبَى الَّذِينَ اتَّقَوْا وَعُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ) (الرعد: ۳۵) ئەوه ی که لابراوه (وظلها دائم) ... واته : وینه و نموونه ی ئەو بهههشته ی بهلێن دراوه به پارێزکاران، چهنده ها پووبار رهوان و جاریه (به ژێردره خته کان و به بهره دم

کۆشکه کانیاندا) ، خواردن و خواردنه وهی (هه مه جۆروه هه مه پرهنگی) بهردهوام،
 هاوړی له گه ل سینه ری خوش و (هه وای سازگار) نه وه یه سه ره نجامی پاریزکاران
 و ، سه ره نجامی بیباوه پانیش ناگری دۆزه خه ..

۹- لا بردنی (لا النافیه):

(قَالُوا تَاللّٰهِ نَفْتًا تَذَكَّرُ يُوسُفَ حَتَّىٰ تَكُونَ حَرَضًا أَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ)
 (یوسف: ۸۵) ده بوو (لَا نَفْتًا) بوایه، که به مانای (لاتزال) ه، (واته / بهردهوام

باسی یوسف ده که ییت) و - لا - لا براوه ..

(ئهم وشه یه ش - نَفْتًا - به حساب دانراوه که چه ند مانایه کی هه یه وهه موو

مانا کانییش پیویستن لیږده دا) ... واتای نایه ته که ش: کوره کانی یه عقوب (سهلامی

خوای لی بیئت) به باوکیان ووت: به خوا تو هه ر واز ناهینیت ویادی یوسف

ده که ییت و ناوی ده به ییت و دلّت ناسره وهی و ناگری ده روونت نا کوژیته وه ، تا وات

لیدیت په کت ده که ویئت یا خود له تیا چووان ده بییت ...

۱۰- لا بردنی (لام الطلب)

(قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِنْ قَبْلِ
 أَنْ يَأْتِيَهُمْ يَوْمٌ لَا يَبِغُ فِيهِ وَلَا خِلَالٌ) (ابراهیم: ۳۱) // پیتی (لام) ی (طلب) نه گهر

لانه برایه ناوا ده بوو (لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُنْفِقُوا) .. واته / نهی محمد (ص) بهو

به ندانه م که باوه رپان هیناوه بلی: بانویژه کانیان به چاکی نه انجام بدن وله و بزق

و پۆزی بهی که پیمان به خشییون بهه خشن به نهینی ، (بو نه وهی رپاو پوو پامایی

تی که ل نه بیئت) و، به ناشکراش (بو هاندانی که سانی تر) پیش نه وهی پۆزیک

بیئت نه کرینی تی دایه و ، نه فروشتن (تا به هوی پاره و سامانه وه خوتان ده رباز

بکه ن) نه دۆستایه تیشی تی دایه (تادۆستان و هاوه لآن هه وئیک بدن) ....

۱۱- لابرڊنى (جملة القسم):

(وَتَقَعَدَ الطَّيْرَ فَقَالَ مَا لِي لَا أَرَى الْهُدْهَدَ أَمْ كَانَ مِنَ الْعَائِيْنَ ، لَأَعَدَّبَنَّهُ عَذَابًا شَدِيدًا أَوْ لَأَذْبَحَنَّهُ أَوْ لِيَأْتِيَنِّي بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ) (النمل: ۲۱) ليرهدا به بي لابرڊن ئاوا دهرده چيئت (اقسم بالله لأعذبنه) واته/ ئينجا سوله يمان كه وته به سه ركدنه وهو پشكنيني دهسته وتا قمي بالنده كان و ووتى: ئه وه بوچى من په پوو نايينم؟ يا خود ليره نيه و خوئ دزيوه ته وه وه له نادياره كانه! (سوئند بيت به خوا) ئه بيت سزايه كي زور سه ختى بدهم يان سه رى بپرڻ ، يان ده بيت به به لگه يه كي ئاشكراوه بيته لام...

۱۲- لابرڊنى (جواب القسم):

روالناز عات غرقا، والناشطات نشطا، والسابحات سبحا، فالسابقا سبعا، فالمدبرات أمرا)الناز عات ۵/
وه لامي ئه م سوئندانه (لُتَبَعْنَ وَلُتْحَاسِبْنَ) يه .. واته: سوئند به و فريشتانه ي كه گياني خه لكي ده كيشن، (يان به و ئه ستيرانه ي كه له قولايي ئاسماندا دهره وشينه وه)، سوئند به و فريشتانه ي كه گياني ئيمانداران ددكيشن به چالاكي و بيوچان ده سوپينه وه (كه س فه راموش ناكهن)، سوئند به و فريشتانه ي كه به گورجى فه رماني خوا جى به جى ده كهن (يان به و ئه ستيرانه ي كه له بو شايي ئاسماندا مه له ده كهن وله سه ر خولگه كانيان ده سوپينه وه)، هه روه ها سوئند به و فريشتانه ي كه پوچى ئيمانداران به په له به به هه شت شاد ددكهن و كافرانيش به دوزه خ و پيش پركى ده كهن بو ئه نجامداني هه ر كاريك كه پييان بسپيردرى و... سوئند به و فريشتانه ش كه به ويستى خوا كارو فرمان جى به جى ده كهن به ريك و پيكي... (سوئند به وانه هه مووى زيندوو ده كرينه وه و حسابتان له گه ل ده كرى)....

(يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ، تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ، قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ، أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ)
 (النازعات ٩) له پوښيکدا فوو ده کړيست به که پر ناداو، ده ست به جي زه وي
 به توندي ته کان ددات وده که ويته له زه و ژيره و ژورور ده بيت، دوايي دوو باره
 فووي پيا ده کړيته وه، مردووان زيندوو ده کړينه وه، له و پوښه دا دلانيک
 به خپرياي ليده دن و، زور دترسن وپه ريشانن، خاوه ني نو دلانه له پيسوايي و
 خه جالته و شهره زاري دا چاويان شوږه و پويان نايه ت سره له پرن...

١٣- لابردني (جواب الشرط):

(وَإِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلْمًا
 فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُمْ بِآيَةٍ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَى فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ
 الْجَاهِلِينَ) (الأنعام: ٣٥)
 هم نايه ته به بي لابردن (فإن استطعت أن تبغني نفقا في الأرض أو سلما في
 السماء- فافعل- فتأتيهم آية..)

واته/ خو نه گهر پشت هه لکردن و سه ريچي خوانه ناسانت لاقورسه، نه گهر
 ده توانيت تونيليک به زه وي دا هه لک نه نيت، يا په يژه يه که به ناسماندا
 هه لپه سيريت تامو عجزه يه کيان بو به نيت (بي سووده و پروات پي ناکه ن)، نه گهر
 خواش بيويستايه له سره هيدايت کووي ده کړنه وه، که واته له و که سانه مه به
 که نه شاره زان...

(واته: نه گهر ده تواني موعجزه بيني بيينه، به لام به وه موسلمان نابن و،
 نه گهر خوا بيه وي به زور مليان پي که چ دکات، به لام به نيراده ي خو ي
 سه ريشکي کردون که چاکه يا خراپه هه لپښرن) .

١٤- لابردني (جملة الشرط)

(يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ فَإِيَّايَ فَاعْبُدُونِ) (العنكبوت: ٥٦)

ئەوھى لابرەوھ (فايائى فاعبدون فى غيرھا)، واتە/ ئەھى بەندەكانم كە پرواتان
ھيئاوھ، زەوى من فراوانە (ھيجرەت بكنەن) بۆ ئەوھى بتوانن بە ئازادى من
پيەرسەن لە شوئيئيكي تردا....

۱۵- لابرەنى زياتر لە پستەيەك:

أ- (فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِيَعْضِهَا كَذَلِكَ يُحْيِي اللَّهُ الْمَوْتَى وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُونَ) (البقرة: ۷۳)

بەبى لابرەن وادەردەچى (فقلنا: اضربوا القتل ببعض البقرة، فضرىوھ ببعضھا
فصار القتل حيا، فقلنا: كذلك يحيى الله الموتى ويرىكم آياته لعلكم تعقلون..)
واتە: وتمان: بە پارچەيەك لەو مانگا سەربراوھ بەدەن بە لاشەھى كوژراوھ كەدا
(ديارە بەويستى خوا وەك موعجيزەيەك كوژراوھ كە زیندوو بۆتەوھ و پراستى
بكوژەكەھى خۆى وتووھ) جا ئا بەوشیوھيەو بە ئاسانى، خوا مردوووان زیندوو
دەكاتەوھ دەسەلاتى خويتان نیشان دەدات بۆ ئەوھى تىبگەن و ژیر بن .

ب- ھەرودھا (وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزَيْرًا، فَقُلْنَا
اذهبَا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَدَمَرْنَاهُمْ تَدْمِيرًا) (الفرقان: ۳۶)

واتە/ سویند بەخوا بیگومان ئیمە لە کاتى خۆى تەوراتمان بەخشى بە موسا،
ھاروونى براشیمان کرد بە وەزیرو یاریدەدەرى، ئەوسا پیمان ورتەن:
ھەردوکتان بچن بۆ سەر ئەو گەلەھى كە ئایەتەكانى ئیمە بەدرو دەزانن و بپروای
پیناکەن (ئالیردەدا باسیكى زۆر كورت كراوھتەوھ كەئەويش چوونى ھەزرتى
موسا و ھارونە بۆ گەياندننى پەيامى خوا و پاشچەندەھا سال خەبات كردن،
كە لە سوورەتەكانى ترداسەرگوزەشتەكەھى باس كراوھ) گەلى سستە مكارو دوور
لەخوا لەناوبران و (فدمرناھم تدمیرا)...

ج- (قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِئَتَيْنِ الْتَقَتَا فِئَةٌ تُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأُخْرَى كَافِرَةٌ يَرَوْنَهُمْ مِثْلِهِمْ رَأَى الْعَيْنِ وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهِ مَنْ يَشَاءُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ) (آل عمران: ١٣) بهی لابر دن ناو اده رده چیت (قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِئَتَيْنِ الْتَقَتَا فِئَةٌ (مؤمنه) تُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ) (فئته) أُخْرَى كَافِرَةٌ (تقاتل فی سبیل الطاغوت) يَرَوْنَهُمْ مِثْلِهِمْ رَأَى الْعَيْنِ (بقضاء الله وبقدره ليؤيد الفئته المؤمنه بنصره) وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهِ مَنْ يَشَاءُ (فاعتبروا) إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ

واته/ بیگومان له و دوو دسته یه که له جهنگی به دردا پروو به پرووی یه که بوونه وه ، نیشانه و په ندیکی گه وره بوو بوتان، دسته یه کیان له پیناوی خوادا ده جهنگان، دسته که ی تریان بیباور پروون، ئیمانداران له بهر چاوی ئه واندا دووئه وه نده یاندا ده نواند له مه یدانئ جهنگدا، خوا فریشته ی دابه زاند بو یارمه تی بروادان، جا خوا پشتگیری هه رکه سیکی بویت ده یکات، به راستی ئاو له و یارمه تی یه دا په ند هه یه بو ئه وانه ی که بیرده که نه وه و به صیره تیان هه یه و زه نینان پروونه ...

د- (أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِ كَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ) (محمد: ١٤) ئه مه کور تکراره ته وه و ئه مه ی ئی تیده گه یین (أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِ وَاتَّبَعُوا كِتَابَ اللَّهِ وَصِرَاطَهُ وَرَسُولَهُ كَمَا أَمَرَهُمُ اللَّهُ ، كَمَنْ لَمْ يَكُنْ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِ وَزُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ) ....

واته/ ئایا ئه و که سه ی که له لایه ن په روه ردگاری یه وه به لگه و نیشانه ی پروونی پیگه یشتوو وه ، باوه ری دامه زراوی پییه تی وله سری ده روات ، وه کو ئه و که سه وایه که کارو کرده وه ی ناشیرین و نادرستی له بهر چاو پارزینرابیته وه ، ئه و جوړه که سانه شوینی ویست و ئاره زوویان که و توون ...

ه- (وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيِّمًا عَلَيْهِ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ) (المائدة: ٤٨)

فیعلی (الْبَع) (علی) ی له گه ل دا به کار دی وئوتری (التبعه علی مذهبه) وه (فی) له گه لدا به کار دی وئوبی به (اتبعه فی مذهبه) ، به لام له وه دا که (عن) ی له گه لدا به کار هاتوو، ئوه مانایه کی تر له خوئی ده گریت که وای لیدیت (ولا تتبع أهواءهم منصرفا عما جاءك من الحق) واته / ئیمه قورئانمان هاوپی له گه ل هه موو هه قیقهت وراستی به کدا بو تو دابه زاندوو، راستی ودروستی کتیبه کانی پیش خویشی دیاری ده کات وچاودییه به سهر هه موویاندا، به و بهرنامه یه ی خوا ناردویه تی داوهریی بکه له نیوانیاندا (کاتیك ئەهلی کیتاب کیشه کانیان دهیننه لات) و شوین هه و او ئاره زوویان مه که وه و له و حقه لامه ده که بو ت ره وانه کراوه ...

بینه های پانزدهم / مانای ووشه قورئانی به کان له زمانی عه ره بی دا ...

بو وردبوونه وه له قورئان، ده بییت بگه پین به دوای مانا کانی وشه یه کی قورئانی له زمانی عه ره بییدا ، ئاخو کاتی خوئی عه ره ب به چ مانایه که نه و وشه یه یه ی به کار هیناوه ، خوای گه وره له زمانی عه ره بی دا که پیک هاتوو له نزیکه ی دو انزه هه زار په گ، ته نها هه زار وحه وت سه د په گی هه لباژاردوو و به کاری هیناوه و به هوئی قورئانی شه وه ئه م په گانه زیاتر بلا و بوونه ته وه و به کار ده هیئرین ...

نهمونه ی یه که م / جاری واهیه وشه یه که له دوو شویندا به کار هاتوو به دوو مانای جیاواز، وه ک وشه ی (بلی، یبلیو، نبلیو) ...

أ- قورئان ده فهرمویت (یَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ) الطارق ۹: واته / نهینی وئه سرار یان دهرئه خهین، ئیبن عومره ده لی (خوای گه وره هه موو نهینی یان ئاشکرا ده کات، ئه گهر باشن له پروی گه شیاندا دیاره ، ئه گهر خراپیش بن له پرو ره شی وگرژی یاندا دیاره)

ب- ههروهه ده فهرمویت (وَنَبْلُوَكُمْ حَتَّى نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ وَنَبْلُوا أَحْبَارَكُمْ) (محمد: ۳۱) واته: سویند به خوا ده تانخهینه بهر تاقیکردنه وه ، تاله جیهانی واقیعدا تیکۆشه روخوڤراگرانتان دهریکه ویت و ئاشکرا بییت بو مان ، بو ئه وهش بزاین دهنگو باستان چون ده بی و تاقی بکهینه وه ...

(که واته به مانای ئاشکرا کردن و به مانای تاقیکردنه وهش دیت که له هه شوینیکدا مانایه که ده گه یه نیت)

نهمونه ی ده ۵۵۵۵ / خوی پهروه دگار ده فهرمویت (وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا) (النازعات: ۳۰)

دحا الأرض : زهوی راخستوووه و فراوانی کردوه ، ههروهه له زمانی عه ره بيشدا به وه دیت که سیک به ردیک هه لبدات و بهرده که بپروت یا به دهوری خوی دا بسورپیته وه ... زانایانی ته فسیر به وهی یه که م ته فسیریان کردوه که ماناکه ی ته واره و هه ره که س به چاو سهیری زهوی بکات هه تا چاوی بپکات زهوی یه و خوی گه و ره وه که فه رش بو ئه م ئاده میزاده ی راخستوووه و فراوانی کردوه ، به لām به پی ی زانیاری ئه مپرو که دوزرا وه ته وه زهوی له سه ره خولگه ی خوی ده جوئی به دهوری خوڤداو پاشان به دهوری خو شی دا که واته ئه م مانایه ی تریش که له زمانی عه ره بی دا هه یه هه ره راست دهر ده چی و ، زهوی وه که به ردیک ی گه و ره هه لدرابی تا ئاوا له بو شایی ئاسماندا بسورپیته وه ...

بینه های شانزه یه م / گه ران به ده وای جیاوازی ئه ووشانه ی که له یه که ده چین له مانادا :

له زمانی عه ره بی دا جاری واهه یه کو مه ئی و شه به دهوری یه که مانادا دین و ده چین ، به لām جیاوازی شه هه یه له نیوانیاندا و قورئان هه رکامیکانی به کار هیئابی به حساب و به حیکمه ت به کاری هیئاون ...

نمونه‌ی یه‌کده‌م / وشه‌ی (الفقیر، المسکین) هاتوو له‌چه‌ند ئایه‌تییکی
قورئانداو جیاوازی هه‌یه له‌نیوانیاندا...

۱-الفقیر... که‌سیکه هه‌ژاره‌و پێویستی به‌خه‌رجی‌یه بو‌خۆی و مال و منالی،
به‌لام پێوه‌ی دیار نی‌یه‌و، که‌سی نه‌زانێ له‌به‌ر شیوه‌و په‌نگ و پووی، وه‌ قسه
نه‌کردنی هه‌ست ناکا هه‌ژاره، یان به‌ توانایه‌و ئیش ده‌کات، و انانزێ
موحتاجه‌و به‌شی ناکات..

قورئان ده‌فه‌رمویت (لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أَحْصَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا
فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ
إِلْحَافًا) (البقرة: ۲۷۳) واته/ خێرو سه‌ده‌قات بدن به‌و هه‌ژارانه‌ی له‌پێناو خوادا
لیپراون و ناتوانن بگه‌رپێن به‌زه‌ویدا بازرگانی و کاسبی بکه‌ن (به‌هۆی خه‌ریک
بوونیان بو‌گه‌یانندی په‌یامی خوایی)، ئه‌وه‌ی نه‌یانناسیت، واده‌زانیت
ده‌وله‌مه‌ندن، تو‌ ئه‌ی پێغه‌مبه‌ر(ص) به‌په‌نگ و پوو‌خسارو سیمایاندا
ده‌یانناسیتوه، داواناکه‌ن له‌خه‌لکی‌و، به‌زۆر شت ناسه‌نن و خه‌لکی پوو‌گیر
ناکه‌ن، هه‌ر خێریک ئه‌نجام بدن ئه‌وه‌ بێگومان خوا زانایه‌پێی. هه‌روه‌ها
ده‌فه‌رمویت (يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ)
(فاطر: ۱۵) واته/ خه‌لکینه‌ ئیوه هه‌ژارو موحتاجی خوان و خوای گه‌وره‌یه
ده‌وله‌مه‌نده‌ و سوپاسکراوه... (واته هه‌مووخه‌لک هه‌ژارن، ئه‌گه‌ر دیاریش نه‌بی
پێیانوه)

هه‌روه‌ها جووله‌که‌کان بی ئه‌ده‌بیان ده‌کردو ده‌یان وت (لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ
الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ
وَتَقُولُ دُفُؤًا عَذَابَ الْحَرِيقِ) (آل عمران: ۱۸۱)
واته/ سویند بی‌ت بێگومان خوای په‌روه‌ردگار گوفتاری نابه‌جی ئه‌و
جووله‌کانه‌ی بیست که‌ وتیان: خوا هه‌ژاره‌و ئیمه‌ ده‌وله‌مه‌ندن، ئیمه‌ ئه‌و

گوفتارانە یادداشت و تۆمار دەکەین لەسەریان ، ھەروەھا کوشتنی پینغەمبەران بە دەستی ئەوان بەناحەق (ئەویش تۆمار کراوە لە سەریان) لە دۆزەخیشدا پینیان دەلین: بچیزن سزای ئاگری سوتینەر...

نەیان وت خۆی گەورە (مسکین)ە، واتە ھەژارە و دیارە پینەو ھەژارە، بەئکو لەعەتیان ئی بئی و تیان خوا ھەژارە ھەرچەند ھەژاری یەکەشی نادیارە...

ھەروەھا ھەزرەتی موساش کە چوو بو مەدیەن فەرمووی (فسقى لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّى إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ) (القصص: ۲۴)

واتە/ ئاوی مەروو مالآتەکە ی بو دوونافرەتەکە داو، دوایی چووہ ژیر سببەریکەو ھو فەرمووی: پەروەردگارا بەراستی تو خیروبییری زورت بەسەردا پژاندووم، بەلام ھیشتا ھەژارم و ئاتاجی بەخششی زیاترم...

(دیارە ھەژاری یەکە ی خۆی لای خوا دەردەبریت و بو خەلکی باس ناکات)

ب- (المسکین) ئەو ھەژارە یە کە پینەوی دیارە ھەژارە ، بەوہی کە داوا دەکات،

یان حال و بارو زوفی دیارە کە نەبوو ھو نەدارایە...

قورئان دەفەرمویت (یَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلْ مَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ خَيْرٍ فَلِلَّوَالِدَيْنِ وَ
الْأَقْرَبِينَ وَالتَّيَّمَاتِ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ)
(البقرة: ۲۱۵) واتە/ لیت دەپرسن ئە ی محمد(ص) کە چی ببەخشن، پینیان بلی:

ھەر خیریەک دەکەن سەرتا دایک و باوکتان فەرامۆش مەکەن، ھەروەھا خزمان و ھەتیوان و ھەژاران و پیریوارانی نەداریش، ھەر خیرو چاکە یەکیش ئەنجام

دەدەن، دُنیا بن کە خوا زانا و ئاگا دارە. (لێردا مەبەست ئەو ھەژارانە یە کە دیارن) . ھەروەھا بو جوولە کەش دەفەرمویت (وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذَّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ

وَيَاؤُوا بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ) (البقرة: ۶۱) واتە/ جا بەھوی لاساری و خراپیانەو ھ

سوکی و ریسوایی ولاتی وزەبوونی و ھەژاری یەک (کە پینیانەو ھەژارە یان خۆیان

وا درده‌خه‌ن بۆ ئه‌وه‌ی سوۆزو به‌زه‌یی خه‌لك به‌لای خۆیاندا رابكیشتن) درا
به‌سه‌ریانداو شایانی خه‌شم وقینی خواش بوون...

هه‌روه‌ها له‌باره‌ی سیفاتی ئه‌هلی دۆزه‌خه‌وه ده‌فه‌رمویت (وَلَا يَخْضُ عَلَى طَعَامِ
الْمَسْكِينِ) (الحاقه: ۳۴) واته/ (ئه‌و دۆزه‌خی‌یه) باوه‌ری به‌خوای گه‌وره نه‌بوو،
هانی كه‌سی نه‌ئه‌دا كه‌خواردن بده‌ن به‌و هه‌ژاران‌ه‌ی كه‌ ته‌واو دیاره هه‌ژارو
نه‌دارن (واته: به‌چاوی خۆی ئه‌یبینین كه‌چی گوێی ئه‌ئه‌دانی) و، نافه‌رموێ
(على طعام الفقير) چونكه‌ فه‌قیره‌كه‌ هه‌ژاری‌یه‌كه‌ی دیار نی‌یه‌و په‌نگه‌ گله‌یی
له‌سه‌ر نه‌كړی وه‌كو ئه‌وه‌ی كه‌ (مسكين) ه‌و دیاره...

(الفقير والمسكين) به‌یه‌كیشه‌وه هاتوون (إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ
وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمَوْلَافَةَ فُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَبْنِ
السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) (التوبة: ۶۰)

واته/ بێگومان زه‌كات بۆ هه‌ژاری‌دیارو نادیارو ئه‌و كه‌سانه‌ی كه‌ كارمه‌ندن
به‌سه‌ریه‌وه‌و به‌و موسلمانه‌ نوێیان‌ه‌ی كه‌ هێشتا دل‌یان دانه‌مه‌زراوه‌و دل‌یان
پاده‌گیری و بۆ ئازاد كردنی كوێله‌كان و یارمه‌تی دانی قه‌رزاره‌كان و بۆ گه‌یاندنی
ئایینی خواو هه‌روه‌ها ئه‌و پێبوارانه‌ش كه‌ پاره‌یان لێ ده‌بڕیت و نه‌دارده‌بن،
دابه‌شكردنی زه‌كات به‌و شیوه‌یه‌ فه‌رزه‌ له‌لایه‌ن خواوه‌ له‌ گه‌ردنی موسلماناندا،
خواش زاناو دانایه.

نهمونه‌ی دووه‌م/ له‌ قورئاندا وشه‌ی (مس) و وشه‌ی (اصاب) هاتووه، كه‌
یه‌كه‌میان به‌ركه‌وتنیکی زۆر كه‌م و، دووه‌میشیان یانی به‌ركه‌رتنیکی زیاترو
تووش بوونی شتیکی گه‌وره‌یه‌ خێر بی‌یان شه‌پ، قورئان ده‌فه‌رمویت (إِنْ
تَمَسَّكُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِنْ تُصِيبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لَا
يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ) (آل عمران: ۱۲۰)

واته/ نه گهر كه مترين خوشی پووتان تيبكات كافران پييان ناخوشه و، نه گهر تووشی به لاو موسيبت و نارچه ته يه كي گه ورهش بوون دلشاد دهن، جا نه گهر خو گرو پاريزكاربن، پيلانی نه وان هيچ زيانيكتان پيناگه يه نيټ، چونكه به راستی خوا دهوری پيلانيانی داوه و ناگاداری هه موو كارو كرده وه و نه خشه يه كيانه .

بنه های هه فده يه هم / كاتيك ده قیكي قورنانی ده لاله ات ده كاته سهه ر دووشت يان زياتر..

جاری واهيه ده قیكي قورنانی يان وشه يه كي ده لاله تيكي له بنه رته تي زماندا هه يه و، ده لاله تيكي تری هه يه له عورفی عامدا، يان شتيكي به رجه سته يه و بو شتی مه عنه وی به كار هاتوه، جا پيوسته لييان وورد بيينه وه وشاره زای بين:

نمونه های يه كه هم: وشه ي(المكر) له قورنندا هاتوه وه له زماندا بو نه و پيلان وته گيره به كارديت كه به نه يني ده كريت ، خيربي يان شه ر ... پاشان وشه ي(المكر) له لای خه لكي وعورفی عام بو پيلان وته گيري نه يني شه ر به كار هات، بويه ده بيت له ته فسيري نه و نايه تاندا كه (مكر) ي تيدا هاتوه بچينه وه سهه ر بنه رته تي زمان.. قورنن ده فهرمويت (وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَكْرُ أُولَئِكَ هُوَ يُبْورُ) (فاطر: ۱۰)

واته/ نه وان هه كه پيلانی خراپ ده گيپن سزای زور توندوتيز بويان ناماده يه، پيلانی نه وان هه رخوی پووج ده بيته وه و بي به رو بووم وناكامه .. هه روه ها (اسْتَكْبَارًا فِي الْأَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئِ إِلَّا يَأْهُلِهِ فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ الْأُولَئِينَ فَلَنْ نَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْدِيلًا وَلَنْ نَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلًا) (فاطر: ۴۳) واته/ خو يان بهزل وگه وره ده زانی لهزه ويداو پيلانی شه رو تاوانيان كيشا، به مه رجيك پيلانی شه رو تاوان ته نها به سهه ر نه واندا ده شكيت ه وه كه نه خشه ي بو ده كيشن، مه گهر نه مانه به دژايه تي ئيسلام ته نها چاوه ريي نه و

کاره ساتانه بکهن که به سهر گه لانی پیش ئه مان دا هاتوه، (کاتی برویان به پیغه مبهران نه هیناو له ناو بران) نیتر تو نابینیت هرگیز له یاساو بهرنامه کانی خوادا گوژانکاری پیش بیت، هرگیز نابینیت یاساو بهرنامه کانی خوا له رپره ویی خوین لابه دن (که به شیکی ریسواکردنی پیلانگپرا نه)...

له م دوو نایه ته دا به ئاشکرا (مکری) (السی ۶) ی جیا کرده وه له (مکری چاک... له سوره تی (انفال) یشدا نایه تی (۳۰) ده فهرمویت (وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُبْنِيَنَّكَ أَوْ يَتْلُوكَ أَوْ يُخْرَجُوكَ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ) (الأنفال: ۳۰) واته / نه ی محمد (ص) یادی ئه و کاته بکه ره وه، کاتی که ئه وانه ی بیباوه ر بوون پیلانیان ده گپرا دژی تو بو ئه وه ی به نندت بکهن، یان بتکوژن، یان دهرت بکهن، ئه وان پیلانی خوینان ده گپرن و خوایش پیلانی خو ی ده خاته کار (به پووچ کردنه وه ی کاره کانیان)، دانیا بن خوی گه وره چاکترینی هه موو پیلانساز و نه خشه سازانه، نایه ئی پیلانیان سه ربگری... (پیلانه کانی خواش خیره بو مرو فایه تی، که له ناو بردنی خراپه کارانه)....

هه روه ها له سوره تی (النمل) نایه تی (۵۲) دا ده فهرمو ی (وَمَكْرُوا مَكْرًا وَمَكْرًا مَكْرًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ، فَاَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ اِنَّا دَمَرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ اَجْمَعِينَ، فَبَلَكَ بِيُوْنَهُمْ خَاوِيَةً بِمَا ظَلَمُوا اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْلَمُوْنَ) واته: له هۆزی (ثمود) نو دهسته هه بوون خراپکار، سویندیان خوارد که له شه ردا بدن به سهر چه زده تی (صالح) داو خوی وشوینکه وتوانی له ناو بهرن، پاشان ئه گه ر گومانیشیان لیکردن سویند بخون که ئاگیان لی نیه، ئه و تاوانبارانه پیلانیان دانا، ئیمه ش نه خشه یه کی ترمان کیشا بو رزگار کردنی برواداران و له ناو بردنی کافران، ئه وان ئاگیان لی نه بوو، هه ستیان پینه ده کرد، جائیتر سه رنج بده و ته ماشاکه، سه ره نجامی پیلانه که یان چی یان به سه رهات، به راستی ئیمه نو تاقمه که وگه له که مان به یه که وه له ناو برد... ئه وه ته ماله کانیان کاول و چۆله

(۲۷) به هوی نهو سته مهی که کردیان، به راستی نا لهو به سه رها ته دا به لگو و نیشانه ی ته او هه یه بو که سانیك که له شت تیبگن و بزنان ..

سه رنجیک: پیلانی ژیر به ژیرو نهینی دوزمان هه رگیز به رامهر به هق ته اوو نابی، به لام نه بی نه وه مان له بیرنه چی که خوی گه وره خاوه نی نه م بوونه وره یه و به ره لای نه کردوه هه رکه س چی دهکات بیگات، به لگو ناگای له

هه موو ووردو درشتیک و ناشرکراو نهینی یه که له م بوونه وره بی یایانه دا ... جا نه وانه ی خه ریکی نه و کارانه ی یه کسه ر تو مار ده کری له سه ریان و پاشان به دره

پیلانی هه ق له په ره وردگاری بالاده سته وه ته خت و تاراجیان تیک نه دریت ، نه و ده سته و تاقمه تیا ده چن و ده سته و تاقمیکی تر به فیزه وه دین خویان تاقی

ده که نه وه و به هه مان پهبازی چه و تا ده پون و نه مانیش هه مان سه ره نجامیان ده بی (چونکه سوننه ت و باوی خوا وایه له م بوونه وره دا)، نه مه ش به رده وام

ده بی تا قیامت ، نه وه ته قورنان ده فه رمویت (وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِن بَعْدِ ضِرَاءِ مَسْنُهُمْ إِذَا لَهُمْ مَكْرٌ فِي آيَاتِنَا فَلِلَّهِ أَسْرَعُ مَكْرًا إِنْ رَزَقْنَاهُمْ مِمَّا كَفَرُوا)

دیت، له په حمه ت و به خششی خو مان به هره وره ریان ده که یین ، نه وه یه کسه و پیلانگپری کاریانه دژ به ناین و فه رمانه کانی نیمه ، نه ی محمد (ص) پهبیان بلی :

خوا خیراتره له وان له نه خشه و پیلان دا ، به راستی (نه که هه ر ناگامان لیبانه) به لگو فریشته کانه مان هه موو پیلان و فیلیکیان تو مار ده که ن ... (نه مه ش

له به رنه وه ی پیلان دانانی نهینی قوناغیکی سامناکه که کافران ده یگه یه نی) ، به لام گونا هکردن و خراپه کردن و هه ندی قسه ، مؤله تیک ده درین له نووسیتدا

سا به لگو ته و به بگن ، نجا ده نووسری چونکه مه ترسی که مته ، هه روه ک ده فه رموی (سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلُ دُونِ عَذَابٍ

الْحَرِيقِ) (آل عمران: ۱۸۱)

كَلَّا سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا (مریم: ۷۹)

نمونهای دووهم / هرودها قورئان وشهی (الأبواب) که شتیکی بهرجهستهیه بهکاری دینی بؤ (دەرگای خیرو خوشی) که مهعنهوییه....

(الظلمات والنور) تاریکیهکان وپووناکي، که ههست پینکراوه بهکاری دینی بؤ تاریکیهکانی کوفرو نووری نیمان که مهعنهوین....

(الخنم) که مؤرکردنی ئاسایییه ، بؤ مؤرکردنی دل ودهروون بهکارهینراوه .
ئهو بهکارهینانهش زورن ، پیویسته ناگاداریان بین بؤ تیگهیشتنی چاکتر لهئایهتهکانی قورئان..

خوای پهروهردگار دهفهمویت (حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ) (المؤمنون: ۷۷) واته/ کاتیک کهدهروزه ی سزایهکی سهختیان ئی دهکهینهوه ، ئیتر دهستهجبی لهناویدا سهرگهردان وسهر لیثیواو و ناؤمیئ دهبن.

هرودها دهفهرمویت (خَتَّمَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ وَعَلَىٰ أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةً وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ) (البقرة: ۷) ئهو بیباوهرپانه خوا مؤری ناوه بهدل وگوئیاند او پهردهی بهسهر چاویاندا هیناوه، نهبیردهکه نهوه و نهههق دهبیستن، ههر بویه سزایهکی سهخت چاوهرپیانه... (دیاره کومه ئیکی تایبهتن له کافران، گهیشتنهته قوناعی مؤرکردنی دل وگویی)..

بنه های ههژدهیهه / کاتیک ئایه تیک کومه ئی مانا دهگریتهوه:

کومه ئی له فوقه هاو ئوسولیهکان رایان لهسهرئهوهیه نهگهر ئایه تیک زیاتر لهیهک مانای دابهسته وه ودرئایهتی نهبوو له نیوانیانداو، بهلگهیهک نهبوو که بهلایهکدا ساغی بکاتهوه، ئهوا ماناکان دهکری ههموویان مهبهست بن... کهئه مهش جوریکه له بهلاغت.. لهو زانایانهش وهک (ئیمام مالیک) و (ئیمام

شافیعی) و.. هتد

نمونه‌ی یه‌که‌م/ (قِيلَ أَصْحَابُ الْأَخْذُودِ ، النَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِ ، إِذْ هُمْ عَلَيْهَا
 فَعُودٌ ، وَهُمْ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ ، وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ
 الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ) (البروج: ۸)

واته/ به‌کوشت چن‌ئه‌وانه‌ی که چالیان‌هه‌لک‌ند بۆ‌ب‌ر‌واداران، ساگری
 داگیرساو و به‌تینیان کرده‌وه، ئه‌وکاته‌ی که به‌ده‌وریدا دانیش‌تیبون، له
 نزیکه‌وه چاودیری ئه‌و کاره‌ساته‌یان ده‌کرد که به‌سه‌ر باوه‌رداراندا ده‌هینرا
 و‌خویان له‌نزیکه‌وه سه‌رپه‌رشتی‌یان ده‌کرد، ئه‌م بق وداخه‌یان له‌ب‌ر‌واداران
 تهنه‌له‌به‌ر ئه‌وه‌بوو که ئه‌وان باوه‌ریان ده‌هینا به‌خوای بالا ده‌ستی شایسته‌ی
 سوپاسگوزاری..

وشه‌ی(نقموا) له‌زمانی عه‌ره‌بی‌دا به‌مانای (عاب) دیت یانی عه‌بی‌ی ئی
 ده‌ربینی ..

هه‌روه‌ها به‌مانای (گره‌ أشد الكراهية) رقی لینه‌ی بق ئی بوونی زۆرو ،
 به‌مانای (عاقب) سزای دا.. دیت ، ئه‌م سی مانایه‌ هه‌ر سیکی بۆ ئه‌م شوینه
 ده‌گونجی ویه‌کتری ته‌واو ده‌که‌ن... که‌واته‌(وما‌نقموا منهم) یانی له‌ سه‌ره‌تاوه
 گالته‌یان به‌ ب‌ر‌وای ب‌ر‌واداران کردو عه‌یبداریان کردن، ئنجا که ئه‌مه‌یان سوودی
 نه‌بوو، بق وقینیان ئه‌ستوورتر بوو به‌رامبه‌ریان، ئنجا سزایان دان
 به‌سووتاندن... ئه‌مه‌ش هه‌ر به‌شیکه‌ له‌ کورت‌بری(الایجاز) له‌ قورئاندا که وشه‌یه‌ک
 به‌کارده‌هینی فراوانه‌و چه‌ند مانایه‌کی هه‌یه‌و هه‌مووشیان پاستن...

نمونه‌ی دووه‌م/ (وَاللَّيْلُ إِذَا عَسَسَ ، وَالصُّبْحُ إِذَا نَفَسَ) (التکویر: ۱۸)

عس‌س: یانی کاتی شه‌ودادیتو تاریکی دیت، هه‌روه‌ها یانی کاتی‌ک شه‌و
 کۆتایی دیت و تاریکی نامینیت... هه‌ردوو ماناکه‌ش ده‌گونجی و قورئان
 سه‌رنج پاده‌کیشی بۆ ئه‌و کاته‌ی که شه‌و دادیت وه‌ئه‌وکاته‌ش که شه‌و کۆتایی
 دیت، واته‌/ سویند بی به‌ شه‌و که دادیت (یان کۆتایی دیت) و، به‌ به‌ره‌به‌یان

کاتیک هه ناسه دەدات (ههروهک بهرهبه یان گیانی له بهرایبیت و زیندوو بییت
وهه ناسه بدات) ...

نموونه ی سی یه م / (أَمِنْ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ، وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ ،
وَأَنْتُمْ سَامِدُونَ ، فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا) (النجم: ۶۲)

وشه ی (سامدون) له زمانی عه ره بی دا ههوت مانای هه یه:

۱. لاهون لاهون _ خه ریکی گه مه و یارین و سه رقالن

۲. ساهون غافلون _ بی ناگان

۳. مشغولون بالغناء- سه رقالی گورانین

۴. متکبرون بطرون اشرون- لوت بهرزن

۵. قائمون جامدون لاتتأثرون - هه یج کاریان تی نا کات و وشکن و بی

شعورن

۶. أغبیاء بی عه قلن

۷. متحیرون - سهرگهردان و واقورپامون

جا ئه م ههوت مانایه هه موویان دهگونجین بهیه که وه له و شوینه دا، چونکه
ئه و سیفاتانه هه مووی له و کافرانه دا هه ن که باسیان دهکات... مانای
ئایه ته که ش (ئایا ئیوه له م قسه یه که قورئانه سه رسام ده بن ؟

پیده که نن و گریان تان نایه ت بۆ ئه و چاره نوسه ره شه ی که چاوه پیتانه، ئیوه
به ره ده وام سهرگه رمی رابواردن و گورانی و یارین و بی ناگان و لووت بهرزن
وهیج کارتاتان تینا کات و بی عه قل و سهرگهردانن ، ده ی که واته بیدارینه وه و
سوژده بۆ خوی به دیهینه ره بهن و هه ره ئه ویش بپه رستن) .

بنه مای نۆزده یه م / جوانکاری له قورئاندا:

جوړیک له جوانکاری داپشتنی قورئانی (الالتفات) ه واته / گوپینی شیوازی

قسه له (خطاب) وه بۆ (الغیبة) و بۆ (التکلم) و.... هتد

۱- له (التكلم) بؤ (الخطاب) (وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) (يس: ۲۲)

له جياتی بفرموی (والیه أرجع) فرموی (وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) ئەمەش گۆرینه له وتاردا ، بروداره که ی سورەتی یاسین له کاتی کدا نامۆزگاری گەله که ی دەکرد له باسی خۆیه وه هاته سەر باسی ئەوان و وتی: بۆچی من ئەو خوایه ئەپەرستم که بەدی هیناوم، ئیوهش هەربۆلای ئەو دەبرینەوه (بۆ هەق و حساب ولپێرسینەوه) ..

ب- له (التكلم) بؤ (الغيبة)

(إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا، لِيُغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا) (الفتح: ۲)

واته/ ئە ی پیغه مبهەر (ص) بەراستی ئیمە سەرکه وتنیکی ئاشکرمان پێبه خشیت ، (مه بهست رێکه وتنه که ی حوده یبیه) تا خوا له هه موو گونا هانی رابردوو ئاینده شت خوش ببیت . (ئەگەر شیوازی قسه کردنه که ی نه گۆرپایه ده یفرموو (لِيُغْفِرَ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ) که چی گۆری ..

هه ره ها ئایه تی (أَمْرًا مِنْ عِنْدِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ، رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) (الدخان: ۶)

(له شهوی قه دردا هه موو کارو کرده وه بهرنامه یه کی پر له حکمه ت ودانایه له یه ک جیا ده کرین ه وه) ئەمەش فرمان و بریارێکه له لایەن ئیمه وه، بێگومان ئیمه پیغه مبه رانیش دەنیرین و، په وانه کردنی ئەم قورئانه په حمه تی په ره وردگاری تۆیه بۆ به ره ی ئاده می ، بهراستی هه ر ئه ویشه که بیسه رو زانایه به هه موو شتیك ... (دهکرا بفرموی: انا کنا مرسلین، رحمة منا ...)

ج- له (خطاب) ه وه بؤ (الغيبة) :

(هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ حَتَّىٰ إِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلِكِ وَجَرِينِ بِهِمْ بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ وَفَرَحُوا بِهَا جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ أُحِيطَ

بِهِمْ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ لَئِنِ أُنجِيتْنَا مِنْ هَذِهِ لَنُكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ
(يونس: ۲۲)

واته/ خوا ئه و زاتيه كه له وشكاني و دهر يادا هاتو چۆتان پنده كات، هه تا ئه و
كاتهي كه له كه شتیه كاندا ده بن و ده يانگويزيته وه به هوی باو شه مایکی
ئارامه وه وه موو پی ی دلخوشن، ئینجا بایه کی توندو به هیزو سهخت به ره و
كه شتی به كه بیټ وه له بكات وله هه موو لایه كه وه شه پۆل بۆیان بیټ، ئیتر و ابزانن
كه دهوره دراوون و بزگار بوونیان تهسته مه، ئا له و كاته دا خه لكه كه له ناخه وه
هانا وهاوار بو خوا ده بهن، دلنیان كه خوا نه بیټ كه س ناتوانیټ فریایان
بكه ویټ، به موخلیسی دوعا ده كه ن و ده لیټن: به خوا نه گهر له م به لایه و، له م
تهنگانه یه، بزگارمان بكه یټ، ئه وه به پراستی ده چینه ریزی سوپاسگوزارانته وه ..

(ئه كرا بفرموی: حَتَّىٰ إِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلِكِ وَجَرَّتْ بِكُمْ بَرِيحٌ طَيِّبَةٌ....)

یان ده فرموی (ادخلوا الجنة انتم وازواجكم تحبرون ، يطاف عليهم صحاف
من ذهب واکواب و فيها ما تشتهي النفس و تلذ الأعین و انتم فيها خالدون)
(الزخرف: ۷۱)

واته/ پییان ده فرمویټ فهرموون بچنه به هه شته وه خۆتان وهاوسه ره كانتان،
خۆتان وئه وانهی وهك ئیوه خواناس بوون وله وی ژیا نی کامه رانی وشادیتان
پنده دریټ . له سه ر سینی وکوی نالتون جوړه ها خواردن و خوار دنه وه ی جوان
و پرازه وه تام و بوون خویشیان به سه ردا ده گین وله وه به هه شته دا هه رچی دل
ونه فسیان چه زی پیبکات وچاویان پی ی گه ش بیته وه تیا به تی وئی وه ی
خواناس تیا یا ژیا نی نه برا وه ی تیا ده به نه سه ر... ده كرا بفرموی (ادخلوا الجنة
انتم وازواجكم تحبرون يطاف عليكم.... و انتم فيها خالدون)

..... که (يُطَافُ عَلَيْكُمْ...) ی کردووه به (يُطَافُ عَلَيْهِمْ) دوایش دیسان هاتوته وه سهر شیوه که ی پیشوو واته (خطاب) و ده فرموی (وَأَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) و نافر موی (وهم فيها خالدون) ...

ه- له (الغيبه) ه وه بؤ (التكلم)

(وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ فَتُبْرِئُ سَحَابًا مُسْقِنًا إِلَىٰ بَلَدٍ مَّيِّتٍ فَأَحْيَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا كَذَلِكَ النُّشُورُ) (فاطر: ۹) واته/ خوا نهو زاته یه که بای په حمهت ده نیریت وه لمی ده ریاکانی پی ده گوینزیته وه وه ده یکاته هه ور، جائیمه ده نینیرین بؤ وولاتیکی وشک و مردوو، ئنجا نهو زهوی یه مان پی زیندوو کرده وه دوا ی نه وه ی که مرد بوو، زیندوو کرده وه ی ئیوهش هه ر به وه شیوه یه ده بیئت... له پیشدا به (الغيبه) ده ست پی ده کات (الله الذی) و ئینجا ده یکات (التكلم) (فسقناه ، فأحییناه).....

هه روه ها (سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَىٰ بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ) (الاسراء: ۱) واته/ پاکی و بیگه ردی و ستایش بؤ نهو زاته ی که شه و رهوی کرد له به شیکی که می شه و دا به به نده ی خوی محمد (ص) له مزگه وتی حه رام (که عبه) وه بؤ مزگه وتی (الاقصى) له (بیت المقدس) که ده ور و به ریمان پیرو زو پر به ره که ت کردووه، تاهه ندیک نیشانه و به لگه ی ده سه لاتداری و توانای خو مان ی پیشان بدهین، به راستی نهو زاته بیسه رو بینایه...

له پیشدا به (الغيبه) (سبحان الذی أسرى) ده ست پی ده کات ئنجا ده چیتته سهر (التكلم) (لنریه من آیاتنا)

و/ له (الغيبه) ه وه بؤ (الخطاب) ... (وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا ، إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعْيُكُمْ مَشْكُورًا) (الانسان: ۲۲)

واته/ له لایه ن پوره دگار یانه شه رابی پاک و بیگه ردو خا وینیان پی شکه ش
کراوه، به راستی ئه مه پاداشتی ئیویه ...

له پیشدا به (الغیبة) دهست پی ده کات (سقا هم ربهم) ... دوایی ده فرموی
به (الخطاب) (إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً) نافه رموی (كَانَ لَهُمْ جَزَاءً). هه روه ها
ده فرموی (كَانَ سَعِيكُمْ). یان/ (الحمد لله رب العالمین) (الغیبة) یه و ده بی
به (الخطاب) (إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ، اهدنا ...)

بینه های بیسته م/ هه روه ك بیگیانه كان زیندوو بن ...

شیوازیکی تایبته له قورئاندا یه، که ئه ویش باسکردنی بیگیانه کانه هه روه ک
ئه وهی زیندوو بن ...

(فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقُضَ فَاقَامَهُ) (الكهف: ٧٧) واته: (موسی و خضر)
دیواریکیان به دی کرد ده یوو یست بروخی (له کوئی و په رپوتی دا)
(خضر) له خو یه وه که وته چا کردنه وهی ، تاچند سالیکی تر به رگه بگری ...

ب- (إِذَا رَأَوْهُمْ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا تَغِيْطًا وَرَقِيْرًا) (الفرقان: ١٢) واته/
کاتیك له دوروه و ناگری دوزه کافران ده بینئ، دهنگی خه شم وقین وهه ناسه ی
داخ له دلی ده بیستن ... هه روه ك ئه وهی دوزه خ زیندوو بیئ و بینئت وهه ناسه ی
بیئ ...

ج- (يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلأتِ وَنَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيْدٍ) (ق: ٣٠) واته/ پوژئیک
به دوزه ده لئین: نایا پر بویت؟ ئه ویش له وه لأمدا ده لئیت: نایا که سی ترماوه،
که سی تر نی یه؟! (سهیری به شی چواره می به هاری دلان بکه) ...

بینه های بیسته ویهك/ کوئایی نایه ته کان ....

وردبوونه وه له کوئایی نایه ته کان پیویسته، چونکه به حساب دانراوه و مانای
تایبته و مه بهستی به رزو پیروزیان تیا یه ... بو نمونه:

۱. پوژیک پیاویکی عه ره بی دهشته کی گوئی له یه کی بوو ئەم ئایه ته ی خوینده وه (وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالاً مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ) (المائدة: ۳۸)

واته/ دهستی پیاوی دزو ئافره تی دز بپرن له پاداشتی کاری ناره وایاندا ئەمه ش تۆله یه که له لایه ن خواوه، خوا بالاده ست و دانایه ... به لام له جیاتی (والله عزیز حکیم) وتی (غفور رحیم)، یه کسه ر پیاوه دهشته کی یه که بوی راست کرده وه به فیره ت و سه لیه ی خوی زانی که هه له ی کرد وه، چونکه مه سه له که حوکی که سیکه دزی بکات وئه وه ش له خوای بالادهستی به حکمه ته وه (عزیز حکیم) وه دهر چو وه باسی لیخوش بوون له ئارادا نیه ولیخوش بوون ناگونجی له م سزادانه دا ..

له مه سه له ی (حدود) و جی به جی کردنی دا کاتی ئیسیات ده بیته نهرم نیانی تیا نیه و نابی به زهیت پیا بیته وه، هه روه که له ئایه تیکی تردا ده فرمویت: (الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَيَشْهَدَنَّ عَذَابَهُمَا طَائِفَةٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) (النور: ۲) واته/ سه د قامچی بدن له هه ریه که له ئافره ت و پیاوی زیناکه ر، (ئه گه ر محصن نه بن، واته ئافره ته که شووی نه کردبی و پیاوه که ژنی نه هی نابی، به لام ئه گه ر محصن بن واته ئافره ته که شووی کردبی و پیاوه که ش ژنی هی نابی نه وا ره جم ده کرین تامردن) ... به زهیی نه تانگریت له به جیهیانی فه رمانی خوادا بویان، ئه گه ر ئیوه باوه رتان به خواو به پوژی دوایی هی ناوه، با دهسته یه که له بپوادارانیش ئاماده ی سزادانه که بین ...

۲. له کو تایی ئایه ته کاندا گرنگی دراوه به ماناو، ته نها هه ر ئه وه نیه که ئاسان و خوش بیته له سه ر زمان و له گه ل کو تایی ئایه ته کانی پیش خوی و دوای خوی دا بگونجی ...

بۆ نموونه: (ألف الاطلاق) به كارها تووه له وشه‌ی (ظنوناً) و مانای خو‌ی
 هه‌یه، له‌م ئایه‌ته‌دا كه ئه‌فه‌رمو‌ی (وتظنون بالله الظنوناً) الاحزاب/ ۱۰
 ئه‌گه‌ر بیه‌فه‌رموایه (وتظنون بالله الظنون) واته/ له‌شه‌پ‌ی ئه‌حزاب‌دا گو‌مانتان
 بۆ دروست بوو، به‌لام كه ده‌فه‌رمو‌ی، (وتظنون بالله الظنوناً): واته/ له‌شه‌پ‌ی
 ئه‌حزاب‌دا گو‌مانتان بۆ دروست بوو گو‌مانی‌کی زۆر (له‌باره‌ی سه‌رکه‌وتنه‌وه).
 هه‌روه‌ها له‌ ئایه‌تی (وأضل فرعون قومه وما هدى) طه ۷۹/ ئه‌گه‌ر
 بیه‌فه‌رموایه (وأضل فرعون قومه وما هداهم) ئه‌وه نه‌ده‌گونجا له‌گه‌ل کۆتایی
 ئایه‌ته‌کانی پێش‌ترو دواتردا، وه‌مانا که‌شی ده‌بوو به‌ (فیرعه‌ون گه‌له‌که‌ی
 سه‌رگه‌ردان کردو هیدایه‌تی نه‌دان) ده‌ی په‌نگه‌ هیدایه‌تی که‌سانی تری دابی
 غه‌یری گه‌له‌که‌ی خو‌ی... به‌لام کاتی ده‌فه‌رمو‌ی (وما هدی) له‌گه‌ل کۆتایی
 ئایه‌ته‌کانی پێش‌ترو دواتردا ده‌گونجی و له‌لایه‌کی تریشه‌وه مانا که‌ی ده‌بیست
 به‌وه‌ی که (فیرعه‌ون گه‌له‌که‌ی سه‌رگه‌ردان کردو هیدایه‌تی که‌سی نه‌دا، هه‌یج
 که‌سی، نه‌گه‌له‌که‌ی ونه‌غه‌یری گه‌له‌که‌ی) که ئه‌م مانایه‌ش خوای گه‌وره
 مه‌به‌ستی که تیمان بگه‌یه‌نی...
 هه‌روه‌ها وشه‌ی (یتمطی) هه‌م له‌گه‌ل ئایه‌ته‌کانی تردا ده‌گونجی وه‌م
 حاله‌تی ئه‌و که‌سه‌مان بۆ ده‌رده‌خات که که‌شخه‌ ده‌کات و خو‌ی باده‌دات،
 هه‌روه‌ک ده‌فه‌رمو‌یت (فلا صدقَ وَلَا صَلَى) (القیامه: ۳۱) (وَلَكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى ،
 ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَتَمَطَّى ، أُولَىٰ لَكَ فَأُولَى ، ثُمَّ أُولَىٰ لَكَ فَأُولَى)
 (القیامه: ۳۵) واته/ به‌لکو به‌روای نه‌هیناو پشته‌ی تینکرد، پاشان هه‌موو جار به
 له‌نجه‌و لارو خو‌بادانه‌وه ده‌گه‌رایه‌وه بۆ ناو که‌س و کاری و که‌شخه‌ی ده‌کرد، جا
 (ئه‌م دۆزه‌خه) بۆ تو شیاو‌ترو له‌بار‌تره، پاشان هه‌ر ئه‌و سزایه بۆ تو شیاو‌ترو
 له‌بار‌تره....

بڼه مای بیست و دوو/ بهراور کړدني سووره ته کان...

وتمان هر سووره تیک که سایه تیه کی تایبه تی خوی هه یه وهر وشه یه کی تیا به کار هاتی، په چاوی که سایه تی سووره ته که کراوه، جا له بهراورد کردن له نیوان سووره ته کاند، چاکتر له مه به سستی به کار هی نانی وشه یه ک یان نایه تیک تیده گه یین... بو نمونه :

یه که ۴/ له سووره تی (صافات) دا وشه ی (یُنزِفُونَ) که (مبنی للمجهول) ه به کار هاتوو له نایه تی (لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنزِفُونَ) (الصافات: ۴۷) (یُنزِفُونَ) له (نُزِفَ) هوه وهر گیراوه، که (مبنی للمجهول) هویانی (سهرخوش بوون و ناگا له خوڼه مان) ... واته: ئه و شهرابه ی به هه شت نایته مایه ی سهرخوشی و بی هوشی .. به لأم له سووره تی (الواقعة) / ۱۹، ده فهرمویت (لَا يُصَدِّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنزِفُونَ) (الواقعة: ۱۹) (یُنزِفُونَ) له (أَنْزَفَ ، يُنزِفَ) هوه هاتوو ، واته (شهرابه که ی ته و او بوو، وه سهرخوش و بی هوش بوو) واته ی نایه ته که ش (شهرابی به هه شت ته و او ناییت و که س سهرخوش و بی هوش ناکات) ... له (واقعه) دا وشه یه ک به کار هاتوو که مانای زیاتر ده به خشکی و، ئه مهش په یوه ندی به سووره تی (الواقعة) هوه هه یه، که زیاتر شتی تیا به کار هاتوو له سووره تی (الصافات) ..

الصافات	الواقعه (نیعمه ته کانی زیاتره)
<p>۱- أُولَئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَعْلُومٌ فَوَاكِهُ لِيُرَهُدَا بَاسِي رِزْقِ كِرَاوَه كَه مِيُوَهِيَه</p>	<p>* وَفَاكِهَةٌ مِمَّا يَتَّخِرُونَ ، وَآلْحَمِ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ، (لِيُرَهُدَا مِيُوَه و گۆش تي بآلنده باسكراوه ميوه كه ش ه لده بزيترن و گۆش ته كه ش كامه ي حه زي</p>

<p>لی ده کهن).</p>	
<p>* أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ لیرهدا ئەوانه نزیک کراوهی باره گای خوان که پیزی زیاتری تیا به</p>	<p>۲- وَهُمْ مُكْرَمُونَ ، فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ واته/ قه درو پیزیان هه به</p>
<p>* عَلَى سُرُرٍ مَوْضُوعَةٍ لهسه ر کورسی وجیگای چنراو به ئالتون داده نیشن</p>	<p>۳- (عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ) واته/ لهسه ر کورسی وجیگای رازاوه به رامبه ر به به که داده نیشن</p>
<p>* يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ لیرهدا/ لاوانی جوان وئی سک سووک ونه مر به ده وریاندا دین و خزمه تیان ده کهن... ئەمهش زیاده نیعمه ته که باسی خزمه تکاره کانیش ده کات</p>	<p>۴- يُطَافُ عَلَيْهِمْ (مَبْنِي لِلْمَجْهُولِ) ه بۆیان ده گیپریت شه راب، ئیتر کی ده گیپرئ وچۆن نازانین...</p>
<p>* يَا كُوفٍ وَأَبَارِيقَ وَكَاسٍ مِنْ مَعِينٍ لیره شدا/ به کوپ و دو لکه و سورا حیه وه ده گه پین وه په رداخی تایبه تدا جو ره ها شه رابی خوشیان ده دهنئ... خزمه ته که زیاتره و جو ری گی ران و په رداخ زیاترن...</p>	<p>۵- يَكَّاسٍ مِنْ مَعِينٍ له په رداخی تایبه تدا بۆیان ده گیپریت</p>
<p>* لَا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنْزَفُونَ ئهو شه رابه نه سه ریان ده به شینئ ونه ته و اویش ده بیئت (ئەم ته و او نه بوونه که باس ده کات زیاده پیزو حورمهت و خزمه ته) جا که نه فی</p>	<p>۶- لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْزَفُونَ ئهو شه رابه نابیته هوئ بیهوشی وسه رخوش بوون. ئیتر نالیئت سه ریان دیشیت یان نا!</p>

<p>سهریه شه دهکات، که واته نهوانی تریش نابن وهک سهرخوشی وبی هوشی ..</p>	
<p>* وَحُورٌ عَيْنٌ ، كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ <u>المکئون</u> لیره شدا/ حوری چاوگهش له لایانه که ههر دهلیی <u>مروری</u> شاراوو دهست بهرنه که وتوون</p>	<p>٧- وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عَيْنٌ، <u>کَاهُنَّ بَيضٌ مَكْنُونٌ</u> حوری چاوگهش له لایان، که جگه له شوسه ره کانیاں چاو بو که سی تر هه لئاپرن وههر دهلیی هیلکهی پاکراوو شاراوون (کهس دهستی بهریان نه که وتوو)</p>
<p>* جَزَاءٌ يَمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ باسی جهزاو پاداشتیان دهکات، .. وهک بفرموی ههقی خویانه و پاداشتی کاره کانیانه</p>	<p>٨.....</p>
<p>* لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْتِيهَا، إِلَّا قِيْلًا سَلَامًا سَلَامًا) واته/ هیج جوړه قسه یه کی نابه جی ونادروست وناریک نابیستن، مه گهر وتنی سلاوو وه لامدانه وهی ...</p>	<p>٩.....</p>

که واته / (وَلَا يَنْزِفُونَ) که مانای بی هوش نه بوونه و مانایه کی زیاتریشی تیا به که
ته و او نابیست ، پرپه پیستی سوورده تی (الواقعه) یه وهقی خویه تی له ویابیست،

چونکہ ھموو نیعمہ تہ کان کہ باس دہکات زیاترن لہ وہی کہ لہ صافات دا باسکراون.....(بلاغة الكلمة فى القرآن) د. فاضل السامرائی.

دوہم / لہ سوورہ تی (الشعراء) دا ھرچہ ندہ باسی ہارون ہاتووہ لہ گہل
 ھزرتی موسادا سہلامی خویان لیبت ، بہ لآم داپشتنی ئایہ تہ کان زیاتر بہ
 تاک (مفرد) ہاتووہ ، واتہ ھزرتی موسا دہردہ خات وقسہ دہکات ... بویہ
 دہبینین دہ فہرمویت (فَاتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ)
 (الشعراء: ۱۶) / لیرہ دا (فقولا) (رسول) بہ لآم لہ سوورہ تی (طہ) دا دہ فہرمویت
 (فَاتِيَاهُ فَقُولَا إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ (طہ: ۴۷) لیرہ دا (فقولا)
 (رسولا) ... ھردووکیان (مثنی) ن ....

ئہ مہش چونکہ سوورہ تی (طہ) زیاتر بہ (مثنی) ہاتووہ بویہ ئہ مہش وا بہ
 (مثنی) ہاتووہ ...

طہ (۴۲-۶۳)	الشعراء (۱۰-۴۵)
<p>اَذْهَبْ اَنْتَ وَاخُوكَ يَايَاتِي وَلَا تَنْبِيَا فِي ذِكْرِي اَذْهَبَا اِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ، فَقُولَا لَهُ قَوْلَا لِنَا لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَى ، قَالَا رَبَّنَا إِنَّنَا نَخَافُ أَنْ يَقْرُطَ عَلَيْنَا أَوْ أَنْ يَطْغَى ، قَالَ لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمَا أَسْمَعُ وَأَرَى ، فَاتِيَاهُ فَقُولَا إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا نُعَذِّبْهُمْ قَدْ جِئْنَاكَ يَايَةً مِنْ رَبِّكَ وَالسَّلَامُ عَلَيَّ مِنْ اتَّبَعَ الْهُدَى ،</p>	<p>(وَإِذْ نَادَى رَبُّكَ مُوسَى أَنْ ائْتِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ..... قَالَ كَلْنَا فَاذْهَبَا يَايَاتِنَا إِنَّا مَعَكُمْ مُسْتَمْعُونَ .. فَاتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، أَنْ أَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ..... قَالَ أَلَمْ تُرَبِّكْ فِينَا وَلِيداً .....</p>

وَفَعَلْتَ فَعَلْتَكِ الَّتِي فَعَلْتَ
 قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ
 الْعَالَمِينَ .....
 يَرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِ
 فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ..
 قَالَ لَهُمْ مُوسَى أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ
 مُلْقُونَ .....
 فَأَلْقَى مُوسَى عَصَاهُ

إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا أَنَّ الْعَذَابَ عَلَى مَنْ
 كَذَّبَ وَتَوَلَّى ، قَالَ فَمَنْ رَبُّكُمَا يَا
 مُوسَى ، قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ
 شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَى ، قَالُوا إِنْ هَذَا
 لَسَاحِرٌ أَوْ يَرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ
 أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا وَيَذْهَبَ بِطُرُوقِكُمْ
 الْمُتَلَي (طه: ٦٣)

• له سوورہ تی (الزخرف) یشدا له بهر ئه وهی باسی هارون نه هاتووه،
 هم مووی به تاک هاتووه و دهنرموی (ولقد ارسلنا موسیٰ آیاتنا إلی فرعون
 وماله فقال إني رسول رب العالمین) الزخرف ٤٦/ (فقال) و (رسول) ههردوکی
 تاکه، کهواته قورنان له نایه تهکانی داو له به کارهینانی ووشه داو له تاک وجووت
 وکوڈا حسابی سوورده ته کهو نایه تهکانی دهو روبه ری دهکات تا ئه وشته ی
 به کاری دههینی ته ووترین وچاکترین به کارهینان بیئت. (بلاغه الکلمه فی القرآن)
 د.فاضل السامرائی
**سییه م / جیاوازی نیوان چیرۆکی هه زه تی ئیبراهیم له
 سی سوورده تا:**

چیرۆکی هه زه تی ئیبراهیم سهلامی خوای لییئت له چه ند جیگایه کدا
 هاتووه، له هه ر جیگایه کدا تابلوییه کی هونه ری یه و به ووشه ی جوان
 نه خشینراوه و ئامانجی پهروه دهیی خو ی پیکاهو، ئه گه ر بهراوردیان بکهین
 دهبینین:

له سوورده تی (الذاریات) دا باسی میوانه به ریژهکانی هه زه تی ئیبراهیم
 دهکات بویه هه موو نایه تهکان له گه ل وشه ی (مکرمین) دا دهگونجی و کهش

وهواکه ریزداری تیا ده خوینریتته وه، که چپی له سووره تی (الحجر) دا وانیه و ترس زیاتر درده که ویت وزاله له و میوانه نه ناسراوانه و باسی غه فورو ره حیمی خواو سزای خوی تیا درده خات....

الحجر ۴۹-۵۸	الذاریات ۲۴-۳۲
<p>لیرده دا چیرۆکه که دواى ئایه تی (نبیئ عیادی ائی انا الغفور الرحیم ، وأن عذابی هو العذاب الالیم) به چه زرت راده گه یه نی هه وال بدات به به نده کانی خوا که خوا غه فورو ره حیم و سزاکه شی سزایه کی به سوئی یه، ئنجا چیرۆکی ئیبراهیمیش وه که به لگه یه که و نمونه یه که له سهر ئه و مه سه له یه ده ست پی ده کات به هه مان وشه ی (نبیء) .... (وَبَيِّنُهُمْ عَنْ ضَيْفِ اِبْرَاهِيمَ) ، واته هه والیان بده ری دربارهی میوانه کانی ئیبراهیم (اِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ اِنَّا مِنْكُمْ وَجِلُونَ ، قَالُوا لَا تَوَجَلْ اِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ) واته / کاتیک خویان کرد به مالدای و تیان سلاؤ، وتی: به پاستی ئیمه لیئان ده ترسین (لیرده دا ترسه که ده خاته روو) بوئییه</p>	<p>هَلْ اَنْتَاكَ حَدِيثٌ ضَيْفِ اِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ .. واته / ئایا هه والی میوانه به ریزه کانی ئیبراهیمت پیگه یشتوو ه؟ (اِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُّكْرُونَ) واته / کاتیک چوون بو سهر دانی و وتیان: سلاؤ .. ئه ویش وتی: سلاؤ (کۆمه ئیکى نه ناسراو) ئه وان به پرسته یه کی فیعلی سه له میان لی کردو ئه و به چاکتر وه لامسی دانسه وه به پرسته یه کی (اسمی) که (ثبوت) و به هیزتره له وه ی ئه وان ... (فَرَاغَ إِلَى اَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ ، فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ اَلَا تَأْكُلُونَ ، فَاَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشَّرُوهُ</p>

بغلامِ عَلِيمِ)

واته/ نه وساخوی دزیه وه، چوو

به هاوکاری خیزانی، گویره که یه کی

قه لـــــه وی ســـــه رپری

وسوریا نکرده وه وهینای، لی نزیك

کردنه وه، فه رمووی لیکردن، که

بینی ناخون، فه رمووی نه وه بو

نافه رموون، نه وه ناخون؟! ئیبراهیم

ترسیکی لینیشست (چونکه زانی

شتیکیان له ژیر سه ردايه واناخون)،

بویه خیرا وتیان: مه ترسه ئیمه

فریشته یین، مژده شیان پیدا که خوا

به م نزیکانه مندالیکی زانایان

پیده به خشیت)

لیردها فه رمووی (فَاَوْجَسَ مِنْهُمْ

خَيْفَةً) له گه لیا فه رمووی (وَبَشَّرُوهُ

بِغُلَامٍ عَلِيمٍ) به رسته ی فیعلی) وتی

وبه (فیعلی) وه لامیان دایه وه،

ههروه ها لیردها ههروه ک خوی

به ته نها ترسابیت (که مترسه که

ده رده خات)

لیردها پوو به پوو یان نه یه فه رموو

ده ترسین لیتان به لکو

ده فه رموی (ئیمه لیتان ده ترسین)

وتیان: مه ترسه ئیمه بیگومان مژده ی

له دایک بوونی کوپکی زانات نه ده ینی

* قَالَ ابَشَّرْتُمُونِي عَلَىٰ اَنْ مَسَّنِيَ الْكِبَرُ

فَإِنَّمَا ابَشَّرْتُمْونَ ، قَالُوا ابَشَّرْنَاكَ بِالْحَقِّ فَلَا

تَكُنْ مِنَ الْقَانِطِينَ قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ

رَحْمَةِ رَبِّهِ إِلَّا الضَّالُّونَ)

ئیبراهیم فه رمووی: ئایا مژده م

ده ده نی له کاتی کدا که ئاوا پیری

یه خه ی پیگرتووم! جا چوون وبه چی

مژده ده ده ن؟!)

(چونکه ده ترسی موجد له ده کات

وه ک گومانی هه بی له قسه کانیان)

وتیان: به راستی مژده ت ده ده ینی ،

که واته نه که یه له وه که سانه بیت که

نا ئومیدن له به خششه کانی خوا ..

فه رمووی : ئایا کی نا ئومید ده بی

له پرده حمه ت وبه خششه کانی

په روه رده گاری، مه گه ر که سانی ک که

گومراوسه رگه رده انن... لیردها فه رمووی

(انا منکم وجلون) له گه لیا فه رمووی

(انا نبشرك بغلامِ عَلِيمِ) به پرسته ی

(اسمی) وتی و به (اسمی) وه لامیان

به شـيـوـى (الغيبه) فـهـرمـوى

بهـى (تاكيد كردن) .. بـوـيه :

(*فَأَقْبَلَتْ أَمْرَأَتُهُ فِي صِرَّةٍ فَصَكَتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ، قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ)

خـيـزـانـى ئـيـبـراھـيـم دـهـنـگـى

ئـيـبـهـر زـبـوـوـه وەو دای بە پروومەتى

خـوـى داو بە سەر سامى يەوہ وتى:

پـيـرە ژنـيـکـى نـهـزۆک، چـۆن مـنـدـالـى

دەبـيـت؟! فـرـيـشـتە کـان و تـيـان: ئەوہ

فـهـرمانـى پـهـرە دـگـارتـه و ئەو

زاتـيـکـى دانـا و زانـايە.

(* قال فما خطبكم أيها المرسلون،

قالوا إنا أرسلنا إلى قوم مجرمين)

ئـيـبـراھـيـم فـهـرمـوى: باشە چ کارىکى

گـرـنـگـتـان بە دەسـتـه وەيە!؟

فـرـيـشـتە کـان و تـيـان: بە پـاـستـى ئـيـمە

پـهـوانە کـراوین بـۆ گـهـلـيـکـى تـا و انـبـار

(کە گەلى لوط)ە

دایەوہ ..

لـيـرە دا دە فـهـرمـوى (انا منكم وجلون)

ئـيـمە هەردوو کمان

(خۆم وهاوسەرەکم) زۆر دە ترسین

لـيـتان ... هەروەها (وجلون)

سـيـفـهـى (المشبهه) يەو مانای (ترسى

زۆرە)

لـيـرە دا چـونـکە باسى ترسى خۆى

خـيـزـانە کەى دەر خست ، باسى هاتنى

خـيـزـانـى و سەر سوپمانە کەى ناکات

و دیتە سەر باسى پرسىارى ئىبراهيم

ئـيـان کە بـۆـچ کارىکى گـرـنـگ هاتوون،

ئـهـ و انـيـش دە لـيـن: ئـيـمە بە پـاـستـى

نـيـر دـراوین بـۆ سەر گه لىکى تاوانبار) قال

فـما خطبكم أيها المرسلون، قالوا انا

أرسلنا إلى قوم مجرمين)

چـيـرۆکـى هەزەرتى ئىبراهيم لە سوورەتى (هود) دا:

ته وهره‌ی سورته‌ی (هود) باسی مژده‌دان وئینزارکردنه وه‌روه‌ها پاداشتی
 ئه‌وانه‌ی که باوهر‌دینن وده‌رچوونی فه‌رمانی خواش (أمر ربك) بؤ ئه‌وانه‌ی که
 یاخین وله ناوبر‌دنیان.. چیرۆکه‌کانیش که له‌م سورته‌دا هاتوون جه‌خت
 ده‌که‌نه سه‌ر ئه‌و ته‌وه‌ره‌یه..

ئه‌وه‌ته سورته‌که له سه‌ره‌تاوه ئاوا ده‌ست پی‌ده‌کات (الر كِتَابٌ أَحْكَمْتُ آيَاتُهُ
 ثُمَّ فَصَّلْتُ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ، الْإِذَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ، اننئ لکم منه نذیر و بشیر ،
 وَأَنْ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُمَتِّعْكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ
 ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ، إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ
 وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) (هود: ٤)

ئنجا له‌ئایه‌ته‌کانی دواتردا ده‌فه‌رموی کافران له‌ده‌ستمان ده‌رناچن (أُولَئِكَ لَمْ
 يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ) (هود: ٢٠) پاشان دیته سه‌ر چیرۆکی پیغه‌مبه‌ران
 و له‌هه‌موویاندا هاتنی فه‌رمانی خوا به‌سزادانیان ده‌خاته‌روو ، تا کافران
 په‌ندی لیوه‌رگرن وده‌فه‌رمویت:

= له‌چیرۆکی نوح دا(حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَقَارَ الثُّورُ فَلَمَّا أَحْمَلْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ
 زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ آمَنَ وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ)
 (هود: ٤٠)

کاتی‌ک شه‌پوله‌گه‌وره‌کان شال‌اویان ده‌هینا به‌فه‌رمانی خوا ، (نوح) بانگی
 کوپه‌که‌ی کرد که ئیمان بی‌نی و بی‌ته‌ناو که‌شتی‌یه‌که‌وه‌له‌گه‌ل کافراندا نه‌بی‌ت
 ، کوپ‌ی سه‌ر سه‌خت وتی : ئه‌چمه سه‌ر چیا‌یه‌که‌ده‌مپاریزی له‌ئاوو لافاو، (نوح)
 فه‌رمووی: مه‌سه‌له‌ئاوو لافاو نی‌یه، مه‌سه‌له‌غه‌زه‌بی خوا‌یه، فه‌رمانی خوا‌یه به
 له‌ناوچوونی کافران وکه‌سه‌یش قوتار نابیت (ئالی‌ره‌ش ئه‌مری خوا جه‌خت
 کرایه‌وه سه‌ری) :

(وَهِيَ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادَىٰ نُوْحٌ اِبْنَهُ وَكَانَ فِي مَعْزَلٍ يَا بُنَيَّ
 ارْكَبْ مَعَنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ ، قَالَ سَاوِي إِلَىٰ جِبَلٍ يَْعَصِمُنِي مِنَ الْمَاءِ قَالَ

لا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَنْ رَحِمَ وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُعْرَقِينَ (هود: ٤٣)

پاشان دهفه رموی (وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكِ وَيَا سَمَاءُ أَقْلِعِي وَغِيضَ الْمَاءِ وَفُضِيَ الْأَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ وَقِيلَ بُعْدًا لِلنَّوْمِ الظَّالِمِينَ) (هود: ٤٤) واته/ پاشان فه رماندرا به زهوی: ئاوه کهت بار پوچیت به ناختدا، نهی ئاسمان توش بابسه بیت وباران مهبارینه، نیتر ئاوه که پوچوو، فه رمانیش به پرکی و ته وای نه نجامدرا، که شتی به کهش له سه ر کیوی جودی وه ستاو له نگه ری گرتو، و ترا: دهک دووری له به زهیی خواو تیاچوون بو به ره ی سته مکاران..

ب- له چیرۆکی (عاد) یش دا، به هه مان شیوه پروایان نه هیناو به فه رمانی خوا تیاچوون و بروادارانیش پرگاریان بوو (وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَنَجَّيْنَاهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ) (هود: ٥٨)

ج- گه لی (هود) یش به هه مان شیوه (فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا صَالِحًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ) (هود: ٦٦)

د- ئینجا چیرۆکی ئیبراهیم دیت سه لامی خوا ی لی بیت که له سه ره تا وه باسی (مژده دانه که دهکات، که مژده ی منداله که ی نه ده نی) ئنجا ئایه ته کان به و پی یه دین و وه کو سو ره تی (ذاریات) ه که مژده و خو شی زیاتر زاله به سه ریدا نه ک ترس وه ک سو ره تی (الحجر) نه وه تا ده فه رمویت:

* (وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى قَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَمَا لَيْتَ أَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ، فَلَمَّا رَأَى أَيْدِيَهُمْ لَا تُصِلُ إِلَيْهِ نَكْرَهُمْ وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَى قَوْمِ لُوطٍ) (هود: ٧٠)

واته/ سویندبی، بیگومان وه فدیکی په وانه کراوی ئیمه له فریشته هاتنه لای ئیبراهیم به مژده وه، (مژده ی بوونی مندالیک) و تیان: سلاوی خوات لی بیت، نه میش فه رموی: سلاوی خوا له ئیوهش، دوی به خیره اتنیان پویشت و جا زوری پی نه چوو گه پرایه وه به گوشتی گویره که یه کی برژاوه وه، جا کاتیک بینی

دهستی بۆ نابهن، کارهکه یانی به نائاسایی داناو له دلی خۆیدا لییان ترسا،
 ئەوانیش ههستیان پیکردو وتیان: مه ترسه، بهراستی ئیمه نیڕاوین بۆ لای
 گهلی (لوط) ...

(وَأَمْرُهُ قَائِمَةٌ فَضَجَّكَتْ فَشَرَّتْ نَاهَا يَا سِحَاقَ وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ، قَالَتْ يَا
 وَيْلَتَى أَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَذَا بَعْلِي شَيْخًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ، قَالُوا أَتَعْجَبِينَ مِنْ
 أَمْرِ اللَّهِ رَحِمَتُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَحِيدٌ) (هود: ۷۳)

واته/ لهو کاته دا خیزانه که ی وهستا بوو، یه کسه ر پیکه نی، مژده مان دایه
 که ئیسحاق پێ ده به خشین له دوا ی ئه ویش یه عقوب (که له نه وه ی ئیسحاق
 دینه دنیا وه) (ساره) خاتون وتی: وه ی پۆ، شه رمه زار خۆم، چۆن مندالم
 ده بیته من پیرم وئه مه ش میرده که مه، پیرو به سالا چووه، بهراستی ئه مه
 شتیکی سه رسوپهینه ره! فریشته کان وتیان: ئایا سه رسام ده بیته له
 (ئه مری خوا)؟! ره حمهت و به ره که ته ی خواتان له سه ربیته ئه ی خیزانی ئه م
 ماله پیروژه، (بیگومان خوا کاری واده کات) و هه میشه ئه و زاته
 سوپاسکرا وه خوا وه نی به رزی وده سه لاتی شه... ئنجا له سه ر چیرۆکه که
 به رده وام ده بیته وده فه رمویته (فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَتْهُ الْبُشْرَى
 يُجَادِلُنَا فِي قَوْمِ لُوطٍ، إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ، يَا إِبْرَاهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا
 إِنَّهُ قَدْ جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَإِنَّهُمْ آتِيهِمْ عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُودٍ) (هود: ۷۶)

واته/ کاتی که ترسه که له دلی ئیبراهیم ده رچوو (هیمن بووه وه) و مژده که شی
 بۆ هاتبوو، ئینجا دهستی کرد به باسکردن و موجه له ده رباره ی گهلی (لوط) ...
 بهراستی ئیبراهیم زۆر له سه ر خۆو به ئارام و خه م خۆرو گه پراوه یه بۆ لای خوا،
 فریشته کان وتیان: ئه ی ئیبراهیم از بهینه له و باسه، دانیابه، بهراستی
 په ره رده گارت فه رمانی داوه کار ته واو بووه بیگومان سه زایه کیان بۆ هاتوه
 که ناگه ریته وه ....

ف- ئینجا باسی چیرۆکی گەلی (لوط) دەکات و دەفەر مویت (فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا
جَعَلْنَا عَلَيَّهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ مَنصُودٍ، مُسَوِّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ
وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بَبَعِيدٍ) (هود: ۸۳)

واته/ کاتیک فەرمانی ئیمه بۆ تیاچوونیان هات شارۆچکه که یانمان ژیره و ژور
کردو به قورپی سورده و هه کراوی وهک بهرد، چین له سههر چین بهرد بارانمان کردن...
هه موو ئه و بهردانه دیاری کرابوون، له لایه ن پهروه ردگارته وه، که بدات به ته و قی
سهری کی دا، ئه م کاره سات و بهرد بارانه ش وه نه بی ت دووری ت له سته مکارانه وه
(ئه مه ش په نده که لی وه رب گیری) ..

م- گەلی (مدین) یش هه زه تی (صالح) یان بۆ نیردراو به هه مان شیوه فەرمانی
خوا ده رچوو بۆ تیا چوونی کافران (وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَالَّذِينَ آمَنُوا
مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ ،
كَأَن لَّمْ يَخْتَوُوا فِيهَا إِلَّا بُعْدًا لِمَدْيَنَ كَمَا بَعَدَتِ ثَمُودُ) (هود: ۹۵)

کاتیکیش فەرمانی ئیمه هات بۆ تیاچوونیان، شوعه یب و ئه وانه ی برویان هینا
بوو له گه لی دا به هۆی به زه یی و لوتفی خۆمان، رزگارمان کردن و نرکه و ناله ی
تیاچوون تاوانکارو بی پرواکانی گرته وه و جا هه موویان له شوین و جیگه ی خۆیان
تیاچوون و به چۆکدا هاتن له به ره به یاندا، ههروه که له وی نه ژیا بن، ناگادار بن ،
دهک (مدین) له وه و لاتر بجیت ههروهک (ثمود) له وه و لاتر چوو...

ن- گه لی فیرعه و نیش له جیاتی دوا ی فەرمانی خوا بکه ون، دوا ی فەرمانی
فیرعه ون که وتن، که فەرمانی نا به جی و ناته واو بوو (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا
وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَاتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ وَمَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ) (هود: ۹۷)

و- ئه م دهنگ و باسه که بۆت باس ده که ین ، ئیمه سته ممان لی نه کردوون، کاتی
به فەرمانی خوا تیاچوون (ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْقُرَىٰ نَقُصُّهُ عَلَيْكَ مِنْهَا قَائِمٌ وَحَصِيدٌ

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ آلِهَتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ لَمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْنِيبٍ، وَكَذَلِكَ أَخَذَ رَبُّكَ إِذَا أَخَذَ الثَّرَىٰ وَهِيَ ظَالِمَةٌ إِنَّ أَخْذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ، إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِمَنْ خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ ذَلِكَ يَوْمٌ مَجْمُوعٌ لِهَ النَّاسِ وَذَلِكَ يَوْمٌ مَشْهُودٌ، وَمَا تُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مَعْدُودٍ (هود: ١٠٤)

واته/ ئه وهی که باسکرا هه ندیک بوو له هه والی خه لکی ئه وشارو شارو چکانه، بۆت ده گپیرینه وه، هه ندیک لهو شارو دیهاتانه ماون وه هه ندیک تری به ته وای ویران بوون، ئیمه سته ممان لینه کردن، به لکو هه ر خویمان سته میان له خویمان کرد، ئه وسا ئه و په رستراوانه یان که له جیاتی خوا هاواریان لیده کردن، فریای هیچ شتیکیان نه که وتن کاتی که فرمانی په روه ردگاری تو هات ، هیچیان بۆ زیاد نه کردن جگه له تیا چوون نه بییت،،،، نا به و شیوه یه ش تۆله سه ندنی په روه ردگاری تۆ، کاتی که تۆله ده سینیت له خه لکی شارو دیهاته کان له حالیکدا که سته م پیشه یان بوو، به راستی تۆله سه ندنه که ی زۆر به ئیش و به هیزو تونده .... بینگومان لهو به سه رها ته دا نیشانو په ندو نامۆژگاری هه یه بۆ که سینک له سزای پۆژی دوا یی بترسیت، ئه وه پۆژیکه خه لکی بۆی کۆده کرینه وه و ئه وه پۆژیکه خه لکی هه موو ناماده کراون وه هه مووان له به رچاون تیایدا، ئیمه ها تنی ئه و پۆژه دواناخه ین مه گه ر بۆ کاتیکی که م و سنووردار نه بییت...

ی- ئینجا به حه زهت (ص) ده فره مویت که ئیستقامه ی هه بییت به و شیوه ی که خوا ئه مری پیکردوه، خو ی وئه وانه ی که ته و به یان کردوه له گه لیداو له سنوور لانه دن چونکه ناگاداری کاره کانیانه (فاسْتَقِمْ کَمَا أَمَرْتُ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) (هود: ١١٢١)

ئنجا پاش ئه م گه شته ئیمانی یه که (١٢٢) ئایه ته و سوره تی هو دیان پیکه مینا وه، به باسی ئه وه ی که هه رکه س لابتات، به فره مانی خوا تیا ده چیت و چاکانیش به فره مانی خوا خو ش به ختی دنیا و قیمه تن ، هه موو ئه مرو فره مانیکیش بۆ

خوا دهگه ریته وه نهك بو فیرعون و تاغوته كان، بویه ده بیته تهنه نهو بپه ستری و تهنه پشیش بهو بیه ستریت... (چیرۆکه کانیش هه مووی له خزمه تی ئەم باسه دا بوون و هه ریه که یان به حکمه ت لهو شوینه دا دانراون و شتانیک لهو چیرۆکانه باسکراون که پیویست بن له م سورته داو له گه ل ده ور به ریدا بگونجین، نه وه تا باسی (اتعجبین من امر الله) ئالی ره دا ها تووه له چیرۆکی حه زه تی ئیبراهیمدا، که له سورته کانی تر دا له باسی ئیبراهیم دا نه ها تووه، چونکه په روه ردگار مه به سستی تی که جه خت بکاته سه ر تیگه یشتن له (ئه مری خوا).... ئەمه ش دوانایه ته کانی سورته که یه:

(وَكَلَّمَا نَعَصُ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ، وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنَّا عَامِلُونَ ، وَانظُرُوا إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ، وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأُمُورُ كُلُّهُ فاعبده و توکل علیه و ما ربک یغافل عما تعملون) (هود: ۱۲۳)

بازرگانیه کی پر خیر

قورئان فه رموده ی خواجه ، بهرنامه ی بهر ی ئاده می یه تا نهو پۆزه ی که خۆر له خۆرئاواوه هه لدیت و، دنیاو ناخیره تی هه موو که س وه ستاوه ته سه ر په پیره وی نهو په راوه... به سه بو گه وره یی قورئان که خوا شایه تی بو ده دات و ده فه رمویت:

(رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِنَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةً بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ، لَكِنِ اللَّهُ يَشْهَدُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ أَنْزَلَهُ يَعْلَمُهُ وَالْمَلَائِكَةُ يَشْهَدُونَ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ، الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا ضَلَالًا بَعِيدًا) (النساء: ۱۶۷)

واته/ پیغه مبه رانمان په وانه کردوو که مژده دهرن و ترسینه رن ، تاخه لکی هه چ به لگه یه کیان به ده سه ته وه نه مینیت و (بیانوویان نه مینیت) له سه ربی دینی

ویاخی بوون، دواى ئه‌وهى خوا پیغه‌مبه‌رانى بو پ‌هوانه کردوون، بیگومان
هه‌میشه‌و به‌رده‌وام خوا بالاده‌ستی دانایه ..

خویندنى قورئان و په‌په‌ره‌وى کردنى بازرگانى یه‌که هه‌میشه قازانج ده‌کات
و مایه‌ی خیرو به‌ره‌که‌تى نه‌پراوه‌یه ، قورئان ده‌فه‌رمویت :

(إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً
يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّن تَبُورَ، لِيُؤْتِيَهُمُ اجْرَهُمْ وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ)
(فاطر: ۳۰) واته/ به‌راستی ئه‌وانه‌ی که په‌یامی خوا ده‌خویننه‌وه‌و نوپزه‌کانیان
به‌چاکی ئه‌نجام داوه‌و له‌و بزق و پ‌وژی و سامانه‌ی پیمان به‌خشیوون،
به‌خشیویانه به‌نهینی و به‌ ناشکرا، ئه‌وانه به‌ ئومیدی بازرگانى یه‌که ئه‌و کاره
ده‌که‌ن که هه‌رگیز نا ئومیدو زه‌ره‌مه‌ند نابن، بو ئه‌وه‌ی خواى میهره‌بانیش
به‌لینی خو‌ی بباته‌ سه‌ر، به‌به‌خشینی پاداشت بو‌یان و، له‌خه‌لات و به‌خششی
زیاتریش به‌هره‌مه‌ندیان بکات، به‌راستی ئه‌و خوایه لیخوش‌بووی
سوپاسگوزاره ... هه‌زه‌تیش (ص) له‌فه‌رمووده‌یه‌کدا باسی فه‌زل و گه‌وره‌یی
قورئانمان بو ده‌کات و ده‌فه‌رمویت :

﴿تَعْلَمُوا سُورَةَ الْبَقَرَةِ ، فَإِنْ أَخَذَهَا بَرْكَةٌ وَتَرَكَهَا حَسْرَةً وَلَا يَسْتَطِيعُهَا الْبَطْلَةُ، ثُمَّ
سَكَتَ سَاعَةً ، ثُمَّ قَالَ: تَعْلَمُوا سُورَةَ الْبَقَرَةِ وَأَلْ عَمْرَانَ فَإِنَّهُمَا الزَّهْرَاوَانُ وَإِنَّهُمَا
تَظْلَانِ صَاحِبَهُمَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُمَا غَمَامَتَانِ أَوْ غَيَايَتَانِ أَوْ فَرْقَانِ مِنْ طَيْرِ
صَوَافٍ ، وَإِنَّ الْقُرْآنَ يَقْرَأُ صَاحِبُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِينَ يَنْشَقُّ عَنْهُ الْقَبْرُ كَالرَّجُلِ
الشَّاحِبِ فَيَقُولُ لَهُ: هَلْ تَعْرِفْنِي؟ فَيَقُولُ مَا أَعْرَفَكَ ، فَيَقُولُ: أَنَا صَاحِبُكَ الْقُرْآنَ
الَّذِي أَظْمَأْتِكَ فِي الْهَوَاجِرِ وَأَسْهَرْتَ لَيْلِكَ، وَإِنَّ كُلَّ تَاجِرٍ مِنْ وَرَاءِ تِجَارَتِهِ وَإِنَّكَ
الْيَوْمَ مِنْ وَرَاءِ كُلِّ تِجَارَةٍ ، فَيُعْطَى الْمَلِكُ بِيَمِينِهِ وَالْخَلْدَ بِشِمَالِهِ ، وَيُوضَعُ عَلَى
رَأْسِهِ تَاجُ الْوَقَارِ وَيُكْسَى وَالِدَاهُ حُلَّتَيْنِ لَا يُقَوِّمُ لِهَما أَهْلَ الدُّنْيَا ..
فَيَقُولَانِ : بِمِ كَسِينَا هَذِهِ ؟؟! وَيُقَالُ لِهَما: بِأَخْذِ وَلَدِكُمَا الْقُرْآنَ .. ثُمَّ يَقَالُ لَهُ : اقْرَأْ
وَاصْعِدْ فِي دَرَجِ الْجَنَّةِ وَغَرَفِهَا ، فَهُوَ فِي صَعُودِ مَا دَامَ يَقْرَأُ هَذَا كَانَ أَوْ تَرْتِيلاً﴾

دارمی ریوایه تی کردووہ ژمارہی فہرموودہ (۲۲۵۷)، ئەحمەدیش ژمارہی
فہرموودہ (۲۱۸۷۲) ..

واتە/ فیژی سوورەتی (البقرە) ببن، چونکہ وەرگرتنی بەرەکەتەو واز
لیهینانی پەشیمانی وەسەرەتەو، جادووگەرەکانیش هیچیان بو ناگری
بەرامبەری، ئنجا ماوەیەک بی دەنگ بوو، پاشان فەرمووی: فیژی سوورەتی
(البقرە) و(ال عمران) ببن، چونکہ دوو نوورو پۆشانین و سێبەر بو
خاوەنەکانیان دەکن وەک دووپەلە هەوریان دووشتی سێبەرکەر یان پۆلیک
بالندە،، لەکاتیکیشدا مەوێ لەگۆر دیتە دەری، قورئان لە شیوەی پیاویکی
رەنگ زەرد دیتە لای و دەلی.. دەمناسی؟ دەلی: ناتناسم! دەلی: من قورئانی
هاوەلتم، ئەو قورئانە ی که بەپۆژگەر و ووشک دەکرد و بەشەویش
شەو و نۆنیم پی دەکردی، بەراستی هەموو بازگانیک چاوی لەدوای
بازرگانی یەکەیتە که شتیکی لیو دەست بکەوی، بەراستی ئەمڕۆ تۆش
خاوەنی ئەو هەموو بازرگانی یە که لە دنیا دا ئەنجامت داوہ بو خوا، بۆیە
بەدەستی راستی مولکی دەدریتی و بەدەستی چەپی نەمری دەدریتی و، تاجی
وەقار دەنریتە سەر سەری و، باوک و دایکی شتی قاتی بەنرخ و گرانبەها دەکریتە
بەریان که هەموو ئەهلی دنیا ناتوانن هەقەکە ی بدن، دەلین: بەچی ئەم
بەرگەمان پی پۆشرا، پێیان دەوتری: بەوەی که منالە کەتان قورئانی
وەرگرتوو و کاری پیکردوو، ئنجا بەقورئان خوینە کەش دەوتریت: بخوینەو
سەرکەوہ بەقادر مە ی بەهەشت و ژووہ کانیا (هەرەک چون لە دنیا دا
دەتخوین)، بەو جۆرە لە بەرزبوونە وەدا ئەبی، مادام بخویننی جا بەپەلە
بخویننی یان بە تەرتیل....

ئەمە بېجگە لەوہى كە قورئان وپۇژوو شەفاعەت دەكەن و حەزرت دەفەرموى :
(الصيام والقرآن يشفعان للعبد يوم القيامة) ئەحمەد ..

قورئان خوئىنى بۇن خوئىنى تام خوئىنى

حەزرت -ص- دەفەرمويت ﴿مىثل المؤمن الذى يقرأ القرآن مثل الأترجة ريحها طيب وطعمها طيب ، ومىثل المؤمن الذى لا يقرأ القرآن مثل التمرة لا ريح لها وطعمها حلو﴾ بخارى .. واتە : ويئەى ئەو موسلمانەى كە قورئان دەخوئىنى و لەهەمان كاتدا كارى پيئەكەت وەك ليمو و ايه هەم بوئى خوئشە و هەم تامى خوئشە ، ويئەى ئەو موسلمانەش كە قورئان نەخوئىنى، بەلام كارى پيئەكەت ، وەك خورما و ايه هەرچەند بوئى نيە بەلام تامى خوئشە ..

هەر وەها حەزرت -ص- دەفەرمويت : (تعلموا القرآن و اقرؤه ، فان مىثل القرآن لمن تعلمه فقراه ، كمثل جراب محشو مسكاً ، يفوح ريحه فى كل مكان ، ومن تعلمه فيرقد - هو فى جوفه - فمىثله كمثل جراب أوكى على مسك) ترمذى ..
واتە فيرى قورئان بن و بيخوئىنن ، نموونەى قورئان بو كە سيك فيرى بيئ و بيخوئىنيت و كارى پيئەكەت وەكو هەمبانەيەكى پىر ميسك و ايه كە بوئى خوئىنى بەهەموو لايەكدا بلاو دەبيئەو و ، هەر كە سيكيش فيرى بيئ و هەلنەسيئە لە شەونويژدا بيخوئىنيت وەكو هەمبانەيەكى پىر لە ميسكى سەرمۇركراوہ ..

پيناويك پىرسيارى كرد لە حەزرت -ص- كام كىر دەوہيە زور خوئشە و يىستە لاي خوا ؟ فەرموى ﴿الحال المرتحل﴾ واتە ئەوہى كە بەردەوام قورئان دەخوئىنى و هەر كە خەتمى كرد سەر لەنوى دەست پيئەكەتەوہ .. ترمذى ..

بەلى قورئان سەيركردنى عيبادەتەو خوئىندنيشى عيبادەتەو مايەى نزىك بوونەوہيە لەخووا مايەى دابەزىنى سەكینەت و رەحمەتە .. حەزرت -ص- دەفەرمويت : ﴿وما تقرب العباد الى الله بمثل ما خرج منه﴾ ترمذى ..
واتە : بەهيچ شتىك لە خوا نزىك نابنەوہ وەك قورئان كە لە لاي خوئەوہ هاتوہ ..

هیمهت بهرزان

۱- زورجار خویمان دهخه له تینین بهوهی که ده لئین کاتمان نیه و خویمان نه دزینه وه له قورئان خویندن ، یان بهه زار حال کاتیکی (ضائع) و سهقه تی نه دهینی که هیچی تیا حالی نابین .. له کاتیکی که سانی واش هیه بو خوا سولحاون و پهنکه له من و توش زور سه رقالتربن ، که چی کاتی باشیش نه دن به قورئان .. دوستی خوشه ویستم (کاک نه دیب) نه دازیار بوو له ده زنگای فریا که وتنی ئیسلامی جیهانی له شاری دهوک ، چهند سالیکی له مه و بهر به یانیه کیان له خه و هه لئه ستایه وه گیانی سپارد به خوا ، دیاره کوچکردنی زور کاری تیکردین ، به لام نه وهی که ئیمه نه مانده زانی له باره یه وه و زور بویمان بوو به دهرس نه وه بوو که هاوسه ره که ی پاش وه فاتی وتی : په حمه تی له وه ته ی من ناسیومه و بوومه ته هاوسه ری ، زیاتر له بیست ساله پینج فره زه به جه ماعت نویژی ده کردوو هه موو شه ویک پیش نویژی به یانی شه و نویژی ده کردو پوژی سی جزم قورئانیشی ده خویند ..

(نه مه بیجگه له وهی که ئیمه نه مان دی پیاویکی رووخوش وره وشت بهرزو خیره و مه ند بوو ، خوای گه وره به به هه شتی بهرین شادی بکات)

۲- دایکی سه عد ژنیکی نابینایه و ته مه نی هه فتا ساله و ، خه لکی نه سه که ندریه ی ولاتی میسره و ، هه موو قورئانی له به ره و به هوت (قراءة) ده خوینی و ده ماو ده م قورئانی له ماموستا که یه وه و هرگرتوو و به بیست و سی ماموستا ده گاته وه سه ر پیغه مبه ر (ص) ..

پوژانه قوتابی له هه موو جیهانی ئیسلامه وه سه ردانی ده که ن و قورئانیا ن فیرده کات و له سه رده ستیا ئیجازه وهرده گرن ..

یه‌کی له قوتابیه‌کانی که نابینا ده‌بی و پینج سال قورئانی فیرده‌کات ، داوای لیده‌کات که شووی پی بکات و به‌مه‌ش خیزانیک پیکه‌وه ده‌نین که هرچه‌ند نابینان ، بو سی سال به‌یه‌که‌وه له خزمه‌تی نووری قورئاندا ده‌بن ..

پیاوه‌کش ئه‌وه حه‌وت ساله ئه‌م دنیا فانیه‌ی به‌جیه‌یشتوه و دایکی سه‌عد به‌ته‌نها هر خه‌ریکه‌و ره‌حه‌مه‌تی خویان لیبت ..

(به‌رنامه‌ی الحیاة حلوة / جاسم المطوع) ۲۰۰۳/۴/۳۰ .. که‌نالی / اقرأ ...

ویستگه‌ی قورئانی

۱- ئه‌وه‌ی له ژیاندا پیوست بیئت قورئان باسی کردوه‌و تیشکی خستوته سهر هه‌روه‌ک ده‌فه‌رمویت (مافرطنا فی الکتاب من شیء) الانعام ۳۸ و (ونزلنا الیک الکتاب تبیاناً لکل شیء و هدی و رحمةً و بشری للمسلمین) النحل ۸۹ جا بو‌یه هه‌رکه‌س به‌ویژدانه‌وه سه‌یری بکات ، دان ده‌نیت به‌وه‌دا که‌ئهم قورئانه له‌لایه‌ن خواوه‌ نی‌ردراوه ، بیانی یه‌ک ده‌لی : ئه‌گه‌ر ئه‌م قورئانه له‌ چوله‌وانی و بیابانیکیشدا بدو‌زیته‌وه ، ئه‌وه‌ی بیخوینیته‌وه ده‌زانیت فه‌رمووده‌ی خواجه .. هه‌روه‌ها (نبیا ابوت) ژنه ماموستای دیراساتی سامی له‌ زانکو‌ی (الملکه) له‌ کالیفورنیا ده‌لیت : قورئان ناوه‌روکی هه‌رچی بیئت ده‌ستکردی مرو‌ف نیه ، جا ئه‌گه‌ر نکولی بکه‌ین له‌وه‌ی که له‌ خواوه‌یه ، ئه‌وه مانای وایه محمدمان به‌ خوا داناه .. ل ۲۲ / کیف نتعامل مع القران العظیم / القرضاوی ..

۲- قورئان تاقه په‌راوی ئاسمانی‌یه که که‌س نه‌یتوانیوه ده‌ستکاری بکات و ته‌نانه‌ت نوسخه‌ی قورئانی زه‌مانی هه‌زه‌تی عوسمان ماوه ، یه‌کیکیان له‌ (دار الکتب)ی شاری لینینگراد بوو ، پاشان گواسترایه‌وه بو به‌ریتانیاو ، یه‌کیکی تریان له‌ شاری طاشقندی پایته‌ختی اوزبکستانه و تائه‌مرو‌ش پاریزراوه ، جا ئه‌گه‌ر به‌راوردی بکه‌ین له‌گه‌ل قورئانیکی به‌رده‌ستماندا هیج جیاوازی‌یه‌کی تیا نابینن .. چونکه خوا په‌یمانی داوه بیپاریزیت (انا نحن نزلنا الذکر وانا له

لحافظون) الحجر / ۹ ، له کاتیکدا تهورات پاش سەدان سال له کوچی دوایی
هەزرەتی موسا نووسرایەووە بەردەوامیش تا ئەمڕۆ دەستکاری کراوە و شتی
وای تیا یە لە بێ ئەدەبی بەرامبەر پیغەمبەران سەر سپی دەکات !! تەنانەت
هەندی له روشنبیرانی خۆرئاوا داویان کردووە که له قوتابخانەکاندا
نەخوینریت ..

وہ پاش لیکۆلینەوہ دەرکەتووە کہ له سی پەراوہوہ وەرگیراوە (۱- نشید
اخذاتون ۲- حکم امینوبی ۳- قانون حمورابی) ..

ئینجیلیش بەهەمان شیوہ ، دواى ماوہیەکی زۆر نووسرایەوہودواى سى سەد
سال زیاتر له هەفتا ئنجیل چواریان هەلبژارد ، بەمەرجی ئەو چوارە کەس
پیشتر ئیعترافی پینەدەکردن و بە زۆری کاربەدەست و بە ئاگرو بە ئاسن
فەرزیان کرد بەسەر خەلکدا ... ل/ ۳۰ هەمان سەرچاوە ..

۳- قورئان ئاسان کراوە بوخویندن و تیگەیشتن (ولقد یسرنا القرآن للذکر فهل
من مذكر) القمر / ۱۷

تەورات و ئینجیل تەنانەت زانا ئاینیەکانیشیان لەبەریان نیە ، کەچی قورئان بە
ملیۆنەها کەس بە پیاوو ئافرەت و پیرو گەنج و منالەوہ له بەریانەو نەک هەر
ئەوانەى که عەرەبی دەزانن بەلکو ئەوانەش که نایزانن بەجوړیک دەیخوینن هەر
دەلیی کاسیتن و قورئانیان لەسەر تومار کراوە ..

ماموستا قرضاوی دەلی من له ده سالیدا هەموو قورئانم لەبەر کردوو، لەم
سالانەى دوايشدا منالیکى بەنگلادیشى نو سالم بینى که هەموو قورئانی
بەچاکی لەبەر بوو ..

هەر وەها لەسالی ۱۹۹۸ دا محمد حسین طباطبائی تەمەن حەوت سالم بینى
کەبەبى ئەوہى ناوی خوی بزانی بەعەرەبی هەموو قورئانی بەچاکی لەبەر بوو
جا نەک هەر موسلمان بەلکو یەکیکی وەک زەعیمی سیاسی قیبتی (مکرم عبید)

له میسر ئایه تی زۆری له بهر کردبوو له وتاره کانیدا به شانازیوه به کاری دهینا.....

ههروهها ئه دبیبی گهروهی قیبیتی (دکتور نظمی لوقا) ش به هه مان شیوه بوو ،ههروهک خوێ ئاماژهی پێدهکات له سه ره تای پهراوه کهیدا (محمد الرساله و الرسول) !!! ل. ۱۳۲/هه مان سه رچاوه ..

۴- ئه وانهی ئه هلی قورئان ئه وانه ئه هلی خوان چه زهت -ص- ده فه رمویت (اهل القران هم اهل الله وخاصته) احمد/ ههروهها له گه ل فریشه به پێزه پایه به رزه کاندان ، وه ئه وهش که ده یخوینی و به گران فیتری ده بی و بو ی له بهر ده کریت دوو قات پاداشتی بو هیه ، چه زهت ده فه رمویت (الماهر بالقران مع السفرة الكرام البررة والذى یقرأ وهو یشتد علیه له اجران) بخاری

۵- پیغه مبه ر -ص- ره وشتی قورئانی بوو (كان خلقه القران) بو یه ده بی قورئان خوین به پراستی مه شه ئداری قورئان بی و عاتیفی ونه فام نه بی و له گه ل نه فاماندا ، چونکه میراتگری پیغه مبه رانه ، چه زهت ده فه رمویت : (من قرا القران فقد استدرج النبوة بین جنبيه ، غیر انه لایوحی الیه ، لاینبغی لصاحب القران ان یجد مع من وجد ، ولا یجهل مع من جهل ، وفي جوفه کلام الله) حاکم /

۶- چۆن تا ئاوینه یه ک پاک نه بی و خۆتی تیا نابینی به چاکی ، هه روا دل و نیه تیش ئه گه ر پاک نه بن سوود له قورئان وه رنا گرت ، بو یه بو و رد بو ونه وه له قورئان ده بی دل و ده روونمان پاک بکه یه وه ته وه به کهن و خو مان بپاریزین له نه خو شیه ده روونیه کان ، وه ک لووت به رزی له ئاستی هه قدا ..

قزئان ده فه رمویت : (تبصرة و ذکرى لكل عبد منيب) ق / ۸ (وما ی تذکر الا من ینیب) غافر / ۱۳ (ساصرف عن آیاتی الذین یتکبرون فی الارض بغیر الحق) الاعراف / ۱۴۶ ..

۷=ئەو دڭەي پاك بېت لە قورئان تېرنا بېت ، حەزرىتى عوسمان دەلىت : (لو طهرت القلوب لم تشبع من قراءة القرآن) .

۸= قورئان خوڤن ئەبى خوڤى رابىئى و بزائى كە ئەوەي دەيخوڤنى فەرموودەي خوايەو وەك ئەوە وايە خوا لە گەلى بدوڤت ، پياو باشىك دەلىت : قورئانم دەخوڤندو چيژم ليۇەرنەئەگرت ، تا ئەو كاتەي خوڤندم ەروەك لە دەمى موبارەكى حەزرىتەو وەرى بگرم ، پاشان دەمخوڤند ەروەك گوڤم ليبيت جوبرائيل بو پيغەمبەرى بخوڤنىت ، ئنجا گەيشتمە ئەوەي كە ەستم دەكرد كە خواي گەورە بەم قورئانە لە گەل من دەدوڤت .. ئنجا وام ليهات كە چيژ لە قورئان وەربگرم و ەردەم لە خزمەتيدا بم ..

ئىمام جەعفەرى صادق دەلىت : ((بە خوا ، خواي گەورە خوڤى پيشانى بەندەكانى داوە لە فەرموودەكەيدا (قورئان) ، بەلام ناييبن)) ل/ ۱۸۱/ ەمان سەرچاوە ..

۹= حەزرىت -ص- دەژيا لە گەل قورئاندا ، بوڤە ئەگەر ئايەتيكى رەحمەتى بخوڤندايە ، داواي رەحمەتى خواي دەكردو ، ئەگەر ئايەتيكى عەزابى بخوڤندايە پەناي دەگرت بە خواو ، ئەگەر (سبح اسم ربك الاعلى) بخوڤندايە ، دەيفەرموو : سبحان ربى الاعلى ..

۱۰= ئوسەيدى كورپى حوضە ىر سورەتى كەفى دەخوڤند ، مايينەكەشى لە ولايەو بە دوو گوريس بەسترا بوو ، پەلە ەوړىك دائە بەزىتە سەرى و بە دەوريا دەخوليتەو ، مايينەكەى كە ئەمە دەبىنى سلى ليدهكات وەلەسلە ميتهو ، بو بىانى بو حەزرىتى گىرايەو ، ئەو ىش فەرمووى : ئەوە ئارامى و سەكىنەت و فرىشته بوو لە بەر قورئانەكە دابەزيو (بخارى)

قورئان موعجيزه ليه

له پيش حه زره تدا (ص) پيغه مبه ران سه لامى خويان ليبيت بوگه ليكي تاييهت و كاتيكي ديارى كراو دهنيردران و موعجيزاتييان به پيى عه قلى خه لكى نهو سه رده مانه و شتى به رچاوو كاتى بوون و نه وهى لهو كاته دا بيداييه حوججه بوو له سه رى ..

خه لكانى زه مانى حه زره تيش (ص) وهك زه مانى پيشوو حه زيان به موعجيزاتى ماددى و به رجه سته ده كرد و پيويستيش بوو ، بوپه په روه رديگار به ميهره بانى خوئى لهو جوړه موعجيزانه ي پيشان دان ، تا حوججه بيت به سه ر نهو كه سانه وه كه لهو كاته دا ده يان بينى ..

بوئموونه له پيش پيغه مبه ريدا ، مه سه ره له گه ل حه زره تدا چوو بو بازارگانى بو خه ديجه ، له ريگا تي بينى ده كرد هور سي به ر ده كات بو حه زره ت ، به لايه وه سه ير بوو ، جابوئنه وهى دنيا بيت كه نه مه بو نه وه به حه زره تى ده ووت باتو زيك رابكه ين و پيشپر كى بكه ين ، كاتيك راشيان ده كرد هور كه هه ر به سه ر سه ري وه ده مايه وه ، جا كه گه رانه وه نه مه ي بو خه ديجه گي رايه وه ..

له كاتى پيغه مبه ريشدا له غه زايه كدا به هه موو سوپا كه توزيك ئاويان پيمابوو له مه نجه ليكدا و حه زره ت ده ستى موباره كى تيخست و هه ندى دوعاى كرد ، نيتر هاوه لان بينيان كه ئاو له نيوان په نجه كانيه وه ده رده چيئ و هه موو سوپا كه ده ستوئيژيان گرت و به شى پيويست ئاويان برد ..

نه مه بيجه له وهى كه حه زره ت هه ندى شتى ده فهرموو ، پاش ماوه يكي كورت يان دريژ وهك پوژى پووناك ده هاتنه دى .. بوئموونه :

له غه زاي ته بو كدا له ناوچه ي ته بوك كه وشكوبرنگ و بي سه وزايى بوو هاوه لان شپرز بوون بو ئاو ، حه زره ت (ص) هاته سه ر بيرى كى بي ئاوو ده ستى

موباره کی تیخستو هندی دوعای خویندو ئاو سهری کرد ، هاوه لآن تیر ئاو بوون .. ئنجا چه زرت (ص) به موعازی کوپی چه به لی فهرموو ﴿یوشک یا معاذ ان طالت بك حیاة ان تری ماها هنا قد ملیء جنانا﴾ موسلیم .. واته : نه گهر ته مهنت دریز بیّت ، نهی موعاز ، نه م ناوچه یه ده بینی که پرپووه له باخ و بیستان و سهوزایی ..

ئیستا دیراسه کراوه له لایه ن زانا جیولۆجیه کانه وه که زورترن ئاوی کوپووه له هه موو نیوه دورگه ی عه ره بدا وا له ژیر ناوچه ی ته بوک داو ، سوودی لیوه رگه یه و ئیستا ده بینی که پرپووه له باخ و بیستان و سهوزایی ، به جوړیک که گول و میوه ی هه مه جوړ ده نیرن بو و لاته نه وروپیه کان ..

ههروه ها چه زرت (ص) هه وایدا که نیوه دورگه ی عه ره ب و میسرو قوسته نینیه و پوما فه تح ده کرین ، هه موویان ها توونه ته دی و ته نها پوما ماوه ، که دیاره نه ویش دیته دی وه ک ئه وانى تر ، ئیتر به جهنگ بیّت یان به ناشتی له پئی بانگه وازه و چونکه ﴿وما یطق عن الهوی ان هو الا وحی یوحی﴾ .. موعجیزه ی هه تا هه تایى چه زرتیش (ص) که حوججه یه له سه ره به ره ی ئاده می تا قیامه ت قورئانه ، که هه رچی به بی ده مارگه ی و ، به ویزدانه وه بیخوینیت دل و دهرونی ده هه ژینى و که مه ندکیشی ده کات به ره وه هه ق وراستی ..

موسلمان بوونی خیزانیکی جووله که

(یوسف کوهین) ی ته مه ن سی وشه ش سال شوینکه وتوی بزوتنه وه ی شاسی جووله که بوو له ئیسرائیل ، له پئی ئینته رنیته وه گفتوگو ی کرد له گه ل زانایه کی موسلمانداو پاش لیکولینه وه ی زور خو ی و ژنه که ی و چوار مناله که ی موسلمان بوون له سالی ۲۰۰۱ داو بوو به ن به ده نگوباسی سه رلا په ره ی پورژنامه کانی ئیسرائیل و هه ر یه که بیان له گوشه یه که وه قسه یان لیده کرد ..

ناوبراو ناوی خوئی گوپی بو یوسف خهتاب و لوئای هاوسهریشی جلوبه‌رگی ئیسلامی پوئشی ومالیان گواسته‌وه له (نتیفوت) وه بو دئی (طور) له قودسی پوژ هه‌لات و مثاله‌کانیشیان هاوینان به‌شداری ده‌کن له و ده‌وراتانه‌ی که بزوتنه‌وه‌ی حه‌ماس ده‌یکه‌نه‌وه .. ئینته‌رنیته‌ پیگه‌ی الاسلام الیوم .. ۲۰۰۲/۸/۱۵

موسلمان بوونی قه‌شه نیبراهیم فلوریس

ناوبراو له‌سالی ۱۹۱۹ ز دا له ئه‌سکه‌نده‌ری‌یه‌ی میسر له خیزانیکی گاور له‌دایک بووه‌وه له‌سالی ۱۹۴۸ ز دا زانکۆ ته‌واو ده‌کات و چوار سال خه‌ریکی مژده‌دان ده‌بیته له‌ناو موسلمانانداو هه‌ولێ زوژئه‌دات بو ساردکردنه‌وه‌یان له ئیسلام و ئنجا نامه‌ی ماجستیره‌که‌ی ده‌نووسی به‌ناوی (کیف ندمر الاسلام بالمسلمین) ..

له‌گه‌ل ئه‌و هه‌موو دوژمنایه‌ته‌ی بو ئیسلام ، ناوبراو له‌ سالی ۱۹۵۵ دا گوئی له‌ ئایه‌تی ﴿ قل اوحی الی انه استمع نفر من الجن فقالوا انا سمعنا قرانا عجا ، یهدی الی الرشدا فامنا به .. ﴾ ده‌بیته و ئه‌دا له‌ دلی و هه‌ر که ده‌چیته‌وه مائه‌وه و سه‌یری سوهرتی (الجن) ده‌کات و چه‌ند جارێک ده‌یخوینیته و ئنجا ده‌گه‌رپه‌ته به‌دوای ئه‌و مژدانه‌ی که دراوون به‌ هاتنی محمد (ص) له‌ ته‌ورات و ئینجیلدا ، وه‌ک ئه‌وه‌ی که له‌ ته‌وراتدا (سفر اشعیا اصحاح ۷۹) که ده‌لایته : (او یرفع الکتاب لمن لایعرف القراءه و لا الکتابه و یقول له اقرا ، یقول ما انا بقاریء)

واته : (ئه‌وه‌ی که ناخوینی و ناووسیته و په‌راوه‌که‌ی بو دایته و پیتی ده‌وتریته بخوینه ، ده‌لایته خوینده‌وار نیم) هه‌روه‌ک له ئینجیلی یوحه‌ناشدا هاتوه (اصحاح ۱۴) (انا اصلی الی الله لیعطیکم معزیا اخر لیمکث معکم الی الابد

روح الحق) واته : (حه زره تی عیسا فه رموی من ده پاریمه وه له خوا که پیغه مبه ریکی ترتان بویت و ، له گه لتان بمینیته وه بو هتا هتایی) .

دیاره نه و مزدانه هه مووی ناماژیه بو هاتنی هه زره ت (ص) . سه ره نجام ئیبراهیم موسلمان بوو ، هه رچه ند تووشی چه ره سه ره یی زوره ات ، کوئی نه داو بووه بانگخوازیکی چاک بوئیسلام و خه لکیکی زور له سه لر ده ستیا موسلمان بوون ، بوئمونه له سالی ۱۹۷۹ دا سیانزه قه شه ی سودان له سه ره ده ستیا موسلمان بوون و که وتنه بانگه واز کردن له خوړئاوای سودان داو نه وانیش به هه زاران بته ره ست له سه ره ده ستیاندا موسلمان بوون (ئینته رنیت) ..

ئاواته که ت هاته دی

دکتور علی زانایه کی بیرکاری یه له سعودیه و خاوه نی په راوی (رواد علم الصيدلة) و (رواد علم الطب) و (رواد علم الکیمیا) و په راوی تره ده لیت : له نه مریکا ده مخویند ، روژیک دکتور توماس له گه ل راگری کوئیزه که ماندا هات و موحازه ره یه کی بو داین له سه ره میژووی زانسته کان و ، باسی قوناغه کانی پیشکه وتنی زانستی کرد و که گه یشته سه ده ی هه وتی زاینی په راندی ، منیش پرسیارم لی کرد که بوچی باسی پولی موسلمانانی نه کرد ، (راگری کوئیزه که مان پرسیاره که می پی ناخوش بوو) .. نه ویش وتی راسته موسلمانان پولیکی گه وره یان بینوه له به ره و پیش بردنی زانستدا ..

له داوی نه وه وه بیست سال دوستی یه ک بووین و هه ره نه بووه سه ره په رشتیاری نامه ی ماجستیرو دکتوراکه م ..

زورجار گفت وگو مان ده کرد له سه ره پولی موسلمانان له میژوودا و نه مووت : نه وه ته موسلمانان له نه نده لوس داهینه ری توپ بوون و له زور بواری تریشدا داهینانیا ن کردوه ، خوژگه موسلمان ببویتایه ..

من گه پرامه وه ولاتی خوّم و پروژیک کچه که ی له ئەمریکا وه ته له فونی بو کردم و هه وائی دامی که باوکی مردوو و ، وتی : هه رچی کارتی هه بووبی لای باو کم چه زم کردوو و ناگاداری بکه م .. به لام ئه وه ی سهیره له سههه کارته که ی تو نووسراوه (دکتور علی ئاواته کهت هاته دی) ... ئیتر له خوشیدا فرمیسک هات به چاو مداو زور سوپاسی خوام کرد که به موسلمانای له دنیا ده رچوو ه .. شایانی باسه دکتور علی ئه وه نده بلیمهت و زیره که له بواری بیرکاریدا ، سالانه که له یابان مه ته لیکی بیرکاری داننه نین و جائیزه بو براوه دیاری ده کهن ، هه میشه مه رجیکیشی بو داننه نین که نابی دکتور علی به شداری بکات چونکه به دلنیایی هه موو سالیک ئه و براوه ده بیّت ..

ماموستای مرو ئایه تی

ئهم قورئانه په راویکی بی وینه یه له جیهان دا و ، بانگخوازی به ئه مه ک و ماندوو نه ناسی ده وی که به ژیری و به دانایی بیگه ینیت ، قورئان هه روا نه درایه ده ست مرو ئه بیخوینیته وه ، به لکو ماموستایه کیشی له گه ل نارد که به و په راوه په روه ده یان بکات و به ره وشتی جوانی سه ره مشق بیّت بو یان ....

حه زره ت (ص) له نه فسیه تی به رامبه ره کانی تی ده گه یشته و هه رکه سه به پی ی خوی مامه له ی له گه لدا ده کرد ....

کاتی که حه زره ت (ص) و موسلمانان قوربانیان پیش خو یان داو هاتن به ره و مه که که (عومره) بکه ن ، قوره یش نارازی بوون و نوینه ریان نارد بو دانوستان له گه ل حه زره تدا ..

یه کی له وانه ی هاتن له خیلای (کنانه) بوو ، ناوی (حلیس) ی کو پری (علقمه) بوو ، حه زره ت (ص) که له دووره وه بیینی ، به هاوه لانی فه رموو : ئه وه فلان که سه له خیلایکه زور حه زیان له وشتره ، وشتره کانی قوربانای به ره و و پرو ی

بەرن و نیشانى بىدەن ، نىشانىاندا و بەدەنگى بەرز (لبيك اللهم ليك) يان دەۋوت، كە حلىس ئەو حالەى بىنى وتى (سبحان الله) ھىچ ماناى نىە نەھىلرئىت بچنە بەيتەۋە ، دواى گفتو گو گەپرايەۋە لاي قورەيش و ووتى پىم باشە رى يان لى نەگرن ، بەقسەيان نەكرد .

(عروە) ى كورپى (مسعود) ى (ئلقى) ىش ھات ، ھەزەرت (ص) دانوستانى لەگەل كرو ، (عروە) ووتى : (محمد) چۆن مروۇف كەس و كارى خۇى ريشە كيش دەكات ، ئايا پىش خۆت بىستوتە ھىچ كەسىك خزم و خويشى خۇى رابمالئىت ؟ خۇ ئەگەر ئەۋى ترىشيان بى ۋەلاھى من كۆمەلىك دەموچاۋو ھەرچى و پەرچى دەبىنم لە پشتەۋەن ھەر كە لىت قەوما رادەكەن و بى كەس دەمىنىتەۋە ، ئەبۈبەكر ھەلدايەۋ ووتى : قور بەسەر عەقلى تۆ و (لات) ىش ، ئىمە ھەلدىين و رادەكەين !!...

لە ماۋەى مانەۋەيدا ھەزەت دەستنوئىژىكى لەبەر چاۋى شت ، عروە بەچاۋى خۇى بىنى كە چۆن دلۆپى ئاۋى دەستنوئىژكەى نەدەكەۋتە سەر زەۋى و ھاۋەلان بۇ موبارەكى دەيان برد و دەيانھىنا بەدەم و چاۋ و لەشياندا (ئەمەش بۇئەۋەى بۇى بەسەلمىنى كە موسلمانان چۆن لە خزمەت ھەزەتدا (ص) ..

كاتى گەپرايەۋە ، بە قورەيشى وت : بە خوا من چووم بۇ لاي پادشاكان و ، قەيسەر و كىسرى و نەجاشىم بىنۋە ، كەسم نەدىۋە ھاۋەلەكانى ئاۋا پىزى لىبگرن و بە گەرە سەيرى بكن ، رى يان بىدەن با عومرەى خۇيان بكن ... بە قسەى ئەمىشيان نەكرد ...

ئىنجا (مكرز بن حفص) ھات ، ھەزەت ھەر كە لە دوورە ۋە بىنى فەرموۋى ئەۋە (مكرز) ە پىئاۋىكى فاجرە .... ئەمىش سوۋدى نەبوو ...

ئىنجا قورپەش (سەيلى كۆپى عمرى) نى ئاردا تا سولجى بىكات و پەيماننامە يەك بەرھەم بەيئىنى ، ھەر كە لە دوررەو دەركەوت ، ھەزرەت گەشېن بوو فەرمووى ئەم پىاۋە ھات كار ئاسانىتان بۇ بىكات ، مادامەكى ئەمەيان ئاردايىت كەواتە قورپەش سولجى پىخۇشە ... (ھەرواش دەرچوو) .

كە رېكەوتن ... يەكى لە بەندەكانى پەيماننامە كەش ئەو بوو ، ئەگەر (پىئاويك) لە مەككەو ھات بۇ مەدینە ھەزرەت (ص) تەسلىمى بىكاتەو ، ئەگەر لە مەدینەو چوو وە بۇ مەككە ئەوان تەسلىمى نەكەنەو ، لەو كاتەدا ، (ئەبو جەندەل كۆپى سۆھەيل) كە لە مۇسلمانە چەوساۋەكانى مەككە بوو راي كىرد بوو ، ھات بۇلای ھەزرەت ، سۆھەيلى باۋكى وتى : كەواتە ئەيبەمەو ، ئىمە ئىستا پەيمانمان بەست .. ئەبو جەندەل ، وتى : مۇسلمانان چۇن بگەرپمەو ، و تۈۈشى فېتنەم بكن و سزام بەدن .... ھەزرەت (ص) فەرمووى : (ئەبو جەندەل) ئارام بگرە و چاۋەرۋانى پاداشتى خوا بە ، خوا يار بىت خۋاى گەرە چارەسەرىك بۇتۇ و ھاورپىكانت دەدۇزىتەو ، ئىمە تازە پەيمانمان داۋە ناپى پەيمان شكىنى بكەين ... بەھەر حال ئەبو جەندەل پۇيشتەو و رازى بوو بە فەرمانى ھەزرەت ..

(زۇر كەسى وا ھەيە بەرگەي موقفى وا ناگرىت و ، لە دىن وەردەگەرئى !)
دواتر ، ئەبو جەندەل و چەند صحابە يەكى ترپايان كىرد لە مەككە و كۆمەلىكى چەكدارىيان دروستكرد لاي دەرياي سوور و پەلامارى قافلەي قورپەيشيان دەدا ، تا قورپەش ناچار بوو خۇي ئەو بەندە ھەلۋەشېئىتەو ..

لە فەتھى مەككە دا سۆھەيل چارى نەما و ويستى مۇسلمان بىت ، بەلام لە كىردەو ھەكانى رابردووى دەترسا ، بۇيە كۆرەكەي ئاردا بۇلای ھەزرەت (ص) كە پرسىياري بۇ بىكات ئەويش فەرمووى : دەتوانىت بىت مۇسلمان بى و ھىچى

لټاځه يڼ .. ئنجا حه زره ت به هاوه لانی فهرموو : که سوهیل هات کهس
سهیری نهکات ، نه مهش بو ټه وهی ته ریق نه بیته وهو دلای هیچ نهکات ..
ئنجا کاتیځ هات هاوه لان هه موو سه ریان داخست و سه ریان نه کرد ، جا
به راستی نه مه ټه وپه ری دلراگرتن و حسابکردنه بو بریندارنه بوونی ههستی
به رامبه ر ..

جا ههروهک پیاو باشیځ ده فهرمویت : نای چ دینیځکه ټه گهر پیایوی هه بیته کاری
بو یکات ..

به لای بانگخوازی به ټه مهک و خواناس و دلسوژی ماندوونه ناس ده توانیته
خرمه تی باش پیځکه ش بکات و بیته مایه ی سه رفرازی دنیاو قیامه تی خو ی
و خه لکی ..

له کو تاییدا له خوی گه وره ده پارپیینه وه ههروهک حه زره ت (ص)، که
خو شه ویستی خو ی وه موو ټه وشتانه مان بداتی که خو شه ویستی به که ی
سوودی هه یه بو مان لای خوا، وه ده پارپیینه وه لای که هه ر شتیځی داینی
که حه زی پی ټه که یڼ و خو شمان ده ویته ، بیته هیزو تواناو هانده رمان بو ټه
شتانه ی که خوا خو شی ده ویڼ، وه هه ر شتیځی نه داینی له وه ی که حه زی
پی ټه که یڼ و خو شمان ده وی بیکا به ده ست به تالی بو مان تا خه ریځی ټه
شتانه یڼ که ټه حه زی پی دهکات و خو شی ده ویڼ.

(اللهم ارزقنی حبک وحب من ینفعلنی حبه عندک ، اللهم ما رزقتنی مما احب
فاجعله قوه لی فیما تحب، اللهم وما زویت عنی مما احب فاجعله فراغا لی فیما
تحب) الترمذی (۳۴۱۳).. تا به یځکه یشتنه وه یه کی تر به و خویه تان ده سپیځین که
سپارده زایه ناکات .. هه ر شادو سه ر فرازو دروست بن ..

سەرچاوه كان

- ١= ته فسیری ئاسان - ماموستا بورهان محمد ئەمین
- ٢= التاج الجامع للاصول فی احادیث الرسول / وه رگیپرانی ماموستا نوری فارس
- ٣= قواعد التدبر الامثل لكتاب الله عزوجل / عبدالرحمان الميدانی
- ٤= تيجان البيان فی مشكلات القران / الخطيب محمد امين العمري / تحقيق / حسن الرزو
- ٥= بلاغة الكلمة فی التعبير القرانی / د. فاضل السامرائی
- ٦= لمسات بيانية فی نصوص من التنزيل / د. فاضل السامرائی
- ٧= كيف نتعامل مع القران العظيم / د. يوسف القرضاوی
- ٨= مجلة الاعجاز ... ٩= گوڤاری هه یف
- ١٠= گولای سهر مؤر / موباره کفوری

ناوہرۆك

۱	پیشہ کی
۲	بنہ ماکانی تیگہ یشتنی قورئان
۹۸	بازگانیکى پر خیر
۱۰۱	قورئان خوینی بۆن خوش
۱۰۲	ہیمہ ت بہرزان
۱۰۳	ویستگہ ی قورئانی
۱۰۷	قورئان موعجیزہ یہ
۱۱۱	مامۆستای مرقایہ تی
۱۱۵	سہرچاوہ کان